silo delavcev v vzgoji izobraževanju in anosti Slovenije, 29. ja 1989 – št. 9 – letnik

prosvetni delavec

Med drugim preberite

- STAVKA NA FILOZOFSKI FAKULTETI, str. 2
- PISMO ZVEZNEMU IZVRŠNEMU SVETU, str. 2
- OBSEG IN SESTAVA DELOVNEGA ČASA VISOKOŠOLSKEGA UČITELJA, str. 3
- ŠOLSKI PEDAGOG – RAZISKOVALEC IN INOVATOR, str. 3
- USPOSABLJANJE Z DELOM IN POKLICNA ŠOLA, str. 4
- RAVNATELJI V PEDAGOŠKI DELAVNICI, str. 5
- TEŽAVE Z UČBENIKI, str. 6
- KJE JE BILA PREDŠOLSKA VZGOJA? str. 6
- GLASBENO ŠOLSTVO V ZAMEJSKI KOROŠKI, str. 8
- NAKNADNI RAZPISI, str. 9

JANEZ ZALAZNIK

Škodljivo upanje

prijavah za vpis v srednje izobraževanje

Ob prostih dnevih se odpravim obronke Gorjancev. Tja, kjer led za sosednjimi vrhovi že hrvaško mejo. S temi odhodi nekako zasvojen. Po dnevih nkov, prepričevanj, oblikoa misli v besedno ovojnino, naj bi povečala možnost za ovo uvrstitev, doživim tam ojenje. Misli koreninijo mlji, želje in hrepenenja ne o čez zadnje poganjke vinske Vse je tako preprosto. Zemje treba obdelati, trto negoin če ni spomladanskih mrain poletne toče – to se v tistih h zelo redko zgodi – je v jegrozdje, mošt in vino.

Mislil sem, da bo tudi letošnje omajske praznike tako... e v vinogradu so porasle, da ošnjo ne gre več odlašati. je lepo kaže. Letošnja mila in nenavadno topla pomlad e zgodaj pognala k soncu. prvimi listi se kažejo naki, ki obetajo bogato trgatev. nobenega opravila ne bom zamuditi.

Iredi takšnega premišljevanja pazovanja rasti me pokličejo lanici. Obiskal nas je znanec, že več kot dvajset let služi v Zahodni Nemčiji.

o prazničnem prigrizku in ačem vinu se razvežejo je- A ne tako kot še kako leto nazaj: o letini, zdravju, načrsosedih in znancih. O tem, mislimo s to Jugoslavijo, bi kaj zvedel znanec. Še pred leti mu takšna vprašanja prihajala na misel. Takrat se dločil, naj se žena, ki je bila zaposlena na Nemškem, rokoma vrne v domovino. ejši mora v šolo in naj si že od začetka gradi življenje movini, kjer so si zgradili no domačijo. Ne bo mu, kot treba s trebuhom za kruv tujino, saj se tudi domopočasi približuje Evropi in e državljane ustvarja možza dostojno življenje.

ko je videl naš razvoj in nosti za svoje potomce pred leti. Zdaj razmišlja, da a ni storil prav.

slušam ga in ne vem, kaj naj n. O naših političnih zdrageospodarskih in družbenih mijah je iz nemških časopiobveščen bolje kot sem jaz iz . Tolažbe pa sem sam bolj ben kot on. Obup ob njegovem razmišljanju mi je z vso živostjo obudil na silo pozabljene razprave prejšnjega dne.

Na skupni seji odbora za usmerjeno izobraževanje in Koordinacijskega odbora za poklicno usmerjanje smo namreč obravnavali stanje prijav za vpis v prve letnike usmerjenega izobraževanja ter vloge za spremembo vpisa in razmestitve izvajanja smeri izobraževanja.

Vsako leto ob približno istem času, skoraj z istimi ljudmi sedim na enakem sestanku. Tudi vprašanja, o katerih govorimo, in težave, ki bi jih morali rešiti, so podobne. Sam mislim, da so iz leta v leto večje, čeprav se na vsakem sestanku prepričujemo o najbolj smotrnih rešitvah in sprejmemo po kakšen povsem izdelan sklep o tem, kaj moramo narediti, da bo prihodnje leto manj težav. A kaj, ko kaže, da vse te sklepe sprejemamo le za zapisnik.

Četrt stoletja se že ukvarjam s poklicnim usmerjanjem. Moral bi že obupati, ko zmeraj znova spoznavam, da se dobre zamisli ne uresničujejo, ali pa se skozi mehanizme podružbljanja tako spremenijo, da so učinki prav nasprotni od prvotne zamisli. In vendar še zbiram in razčlenjujem podatke, hodim na sestanke in s podatki in dejstvi prepričujem tiste, ki odločajo.

Upanje daje smisel življenju. In upanje postane smiselno, ko pozeba, toča, suša ali kaka druga ujma uniči zasajeno. Znova pripraviš zemljo, poseješ seme in v žetvi upanje dobi svoj smisel. Upanje poji življenje in življenje daje smisel upanju.

V neprestanem razčlenjevnju, sestankovanju, jalovosti predlogov pa upanje svoj smisel izgublja. Vse pogosteje me prevzema občutek, da je v takšnem okolju lahko celo škodljivo. Tako kot je bilo škodljivo, ko sem z mnogimi strokovnjaki upal, da bomo denar, ki ga porabljamo na manj pomembnih področjih, namenili razvoju srednjega izobraževanja. Ne razvoju birokracije v izobraževanju, ampak izobraževnju in usposabljanju učiteljev, graditvi in opremljanju šol, strokovnemu delu za pripravo dolgoročnega razvoja šolstva, pripravi učencem ustreznih in ekonomsko smotrnih vzgojno-izobraževalnih programov – vsemu kar ustvarja znotraj vzgojno-izobraževalnega sistema ustrezne možnosti za njegovo vedno boljšo kakovost. V takšnem upanju smo veliko časa, znanja in prepričevanja namenjali spremembam v izobraževnju. A vsa ta moč je bila zlorabljena kot voda, ki žene mlinsko kolo, da bi se med kamni zrnje mlelo v moko, med kamne pa se je sipalo pleve. S svojim upanjem smo pomagali rušiti, ko smo želeli graditi. Sistem, z dobro prikritimi mehanizmi preusmerja posameznikovo upanje in moč, usmerjeno v uresničevanje hrepenenja po boljšem, notranje vrednejšem, k svojim, posamezniku odtujenim ciljem.

Upali smo, da bomo vsem mladim rodovom omogočili takšno izobraževanje, kot ga zmorejo, da ne bo učenca, ki si ne bi pridobil strokovnega znanja za poklicno delo, ki ga veseli (redke izjeme bi seveda tudi tu le potrjevale pravilo). Po skoraj desetih letih reforme usmerjenega izobraževanja, tako kot že nekaj let po prijavah v srednje izobraževanje, ugotavljamo, da se možnosti osnovnošolcev za nadaljevanje šolanja ožijo. Na 28184 razpisanih mest se je prijavilo 28158 učencev. Pri tem pa se iz različnih razlogov več kot 800 osmošolcev sploh ni prijavilo. Ti so že pred poskusom vpisa ugotovili, da niso zainteresirani, ali pa da nimajo možnosti za nadaljevanje izobraževanja.

Skoraj prekrivajoči se števili prijavljenih učencev in razpisanih mest za izobraževanje sprožata srhljive predstave o razporejanju učencev. Razpravi psihologinj, ki na Zavodu za šolstvo vodita področje šolskega svetovalnega dela, te predstave s konkretnimi zgledi oživita. Nemočni se sprašujeta, kako naj v teh razmerah zagotovijo strokovno jasno opredeljeno poklicno svetovanje.

Razmere so v nasprotju z upi (pa tudi obljubami), pred reformo usmerjenega izobraževanja in po njej iz leta v leto slabše.

Letos na ljubljanskem območju primanjkuje skoraj 500 mest za izobraževanje v srednjih šolah. Primanjkuje jih tudi na nekaterih drugih območjih. Šolska mreža je iz leta v leto manj smotrna in ne pripomore k policentričnemu razvoju Slovenije. Prav slabo razvito srednje šolstvo na nekaterih območjih (posavskem, pomurskem, koroškem) povečuje težave na drugih območjih. Tudi cepitev splošnega gimnazijskega programa na družboslovnega in naravoslovnega in občutno zmanjšanje mest v teh programih omejuje možnosti poklicnega odločanja. Tehnološko zaostala in še drugače neprivlačna področja se prepočasi razvijajo in zato ne pritegnejo učencev, to pa ob splošnem zmanjšanju izobraževalnih zmogljivosti v srednjem šolstvu (zaradi ukinitve periodičnega pouka) tudi povečuje stiske.

Vendar uporabniki s teh gospodarsko zaostalih območij v vseh samoupravnih organih izobraževanja skušajo uveljaviti svoj interes in kar najlažje dobiti strokovne in druge delavce. Zahtevajo, naj se ne širijo izobraževalne zmogljivosti na področjih, za katera je med mladimi veliko zanimanja, da bi tako prisilili mlade, da se mimo svojega zanimanja odločijo za izobraževanje na njihovih manj privlačnih področjih. Letos so se tem uporabnikom pridružili s podobnim razmišljanjem še mnogi uporabniki z drugih tehničnih področij pa tudi precej izvajalcev vzgojno-izobraževalnih programov s tehničnih področij. Uprli so se širjenju splošne smeri v programu naravoslovno-matematična dejavnost, češ da jim bodo v to smer ušli še tisti boljši učenci, ki so se

nadalj. na 2. str.

V imenu ljubezni, akril 1988

O slikarstvu Janeza Zalaznika ml.

Možnosti, ki jih je umetnosti odprlo osmo desetletje, so izrazito raznovrstne. Čeprav je v zadnjem času čutiti nekakšno prenovo modernističnega razmišljanja, je tok umetnikov, ki skušajo z repliko, ironično ali celo cinično ponovitvijo likovnega jezika, ki je že vpisan v zgodovino, ustvariti možnosti za refleksijo umetniških postulatov preteklosti, kljub vsemu izredno močan. Status takšnega slikarstva, ki ga ne smemo zamenjati z modnim hipermanirizmom, je izrazito dvoumen: ne gre mu več za večne ideale, ki naj bi bili utelešeni v preteklosti, pač pa za vpogled v konstituiranje sedanjosti skozi zgodovino. Kljub vrnitvi h klasičnim medijem ne gre prezreti dejstva, da to slikarstvo marsikaj dolguje konceptualizmu. V skrajnih primerih (S. Levine, M. Bidlo) gre za čisto prevlado ideje, koncepta, spreobrnitve razmerja med izvirnikom in kopijo.

To slikarstvo, kot ga predstavlja Janez Zalaznik, se skozi vrnitev k figuraliki ne skuša približati »večnim vrednotam«, temveč postavlja razne plasti vizualnega spomina v nove konfiguracije, ki skušajo postaviti v novo luč konstitutivne enote – njihove konotacije, ki so jih dela pridobila med interpretativnimi poskusi in v procesu vključitve v zgodovino. Izključitev stila je posledica delovanja z že izoblikovanim, kodificiranim jezikom oziroma zgodovinskim stilom. Zalaznikovi »slikani kolaži« se namerno izogibajo totalizaciji, ki njihovemu izhodišču, historičnemu slogu ali prolomni umetnini, z enosmernim branjem za vedno določi pomen, ravno tako pa se z metonimičnim nizanjem fragmentov izognejo totalizaciji v sklenjeno pomensko strukturo. Vključitev figur iz popularne ikonografije ali vsakdanjega predmeta spreobrne likovno fikcijo v ambigviteto, nedoločeno strukturo; to nadgrajuje tenzija med ploskvijo, na katero se zarisujejo te figure in iluzijo prostorske globine, ki je del umetnine, – ta pa je bila začetna spodbuda za novo likovno formulacijo.

TOMISLAV VIGNJEVIĆ

torju

Zalaznik ml., akad. , rojen 1963 v Ljubljani, odni umetnik (Ljubljana, rdova 33) je od leta 1986, diplomiral na Akademiji likovno umetnost v Ljurazstavljal v Ljubljani, in Beogradu.

aktualno

Pismo Zveznemu izvršnemu svetu

MARIJA TODOROVIĆ, članica Predsedstva sveta Zveze sindikatov Jugoslavije, LJILJANA MILOŠEVIĆ, predsednica Zveznega odbora Sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva, in BORIS LIPUŽIČ, predsednik Zveznega odbora Sindikata delavcev dejavnosti vzgoje in izobraževanja, znanosti in kulture, so poslali 11. maja 1989 Zveznemu izvršnemu svetu tole pismo:

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije, Zvezni odbor Sindikata delavcev v dejavnostih vzgoje in izobraževanja, znanosti in kulture in Zvezni odbor Sindikata delavcev zdravstva in socialnega varstva opozarjajo Zvezni izvršni svet na nepopravljive posledice, ki bodo nastale, če ne bo hitro sprejel ustreznih ukrepov; gmotni položaj v omenjenih dejavnostih se je izredno poslabšal in delavci vse bolj množično izražajo svoje nezadovoljstvo zaradi nizkih osebnih dohodkov in ker je delovanje njihove temeljne dejavnosti onemogočeno. Zato zahtevajo:

– da Zvezni izvršni svet takoj predlaga Skupščini SFRJ, naj preneha veljati določilo Zakona o začasni omejitvi razpolaganja z delom družbenih sredstev družbenopolitičnih skupnosti in samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti za porabo v obdobju januar – junij 1989 (Ur. l. SFRJ, št. 77 z dne 31. 12. 1988), ki se nanašajo na izobraževanje in zdravstvo, kulturo, otroško in socialno varstvo in znanost;

– da je treba najti druge oblike razbremenjevanja delovnih organizacij, ki imajo izgubo, toda ne z oprostitvijo prispevka za izobraževanje in zdravstvo, ker je tudi ta ukrep eden od vzrokov slabega gmotnega položaja teh dejavnosti;

– naj se priporoči republikam in pokrajinama, da zagotovijo mehanizem, ki bi omogočil, da bi se rast osebnih dohodkov v omenjenih dejavnostih vsak mesec usklajevala z rastjo osebnih dohodkov v gosodarstvu (po zahtevnosti in pogojih dela).

Za šolo, bolj naklonjeno otroku

V Slovenskem šolskem muzeju: pogovor o odprti šoli

Voditi šolo s skoraj dvestoletno tradicijo, šolo v Podčetrtku so v zadnjih petiindvajsetih letih spoznali in obiskali domala vsi, ki se pri nas ukvarjajo z izobraževanjem, ni zmeraj lahko. Ravnatelja te osnovne šole, ki jo obiskuje skoraj štiristo učencev – tričetrt se jih vozi, tarejo podobne težave kot druge, ki delujejo na takšnih položajih. Posebno skrb mora namenjati tudi vprašanju, kako razvijati tiste značilnosti, po katerih je kozjanska šola zaslovela daleč naokrog. Tamkajšnji delavci in učenci so namreč oblikovali izvirno zasnovo življenja in dela, ki temelji na prvinah samouprave in odprtosti. Zunajšolske dejavnosti so se razvijale hitreje kot drugje, saj ni bilo učenca, ki ne bi deloval vsaj v enem krožku, če je bilo le mogoče v takšnem, v katerem so ga vpeljevali v prihodnji poklic. Mentorji teh dejavnosti so bili poleg učiteljev pogosto tudi krajani. Tako je šola ustvarila tesno vez z okoljem in je resnično postala središče dogajanj v kraju ob Sotli. Pa še nekaj je odlikovalo podčetrteško šolo, ki jo je 26 let uspešno vodil zdaj že upokojeni ravnatelj Jože Brilej: v njej niso poznali ključev. Šola je postala zgled mnogim in govorili so, da bi takšna morala biti šola prihodnosti. Danes je šol s podobnimi značilnostmi, torej odprtih šol, že veliko. In zdajšnji **ravnatelj Marjan Šviglin,** nekdanji učenec te šole, veliko razmišlja o tem, **kako naj usmerijo svoje delo,** saj ni dovolj, da le ohranjajo tisto, kar so razvili doslej. Povzpeti se morajo na višjo raven. Toda kako? Ali sploh delamo prav? Je to tisto, kar od nas pričakujejo? Tako se pogosto sprašujejo učitelji šole v Podčetrtku in drugje.

O odprti šoli – šoli prihodnosti so razpravljali strokovnjaki za omizjem ob razstavi Odprta šola Podčetrtek, ki je bila na ogled v Slovenskem šolskem muzeju v Ljubljani (žal si jo je ogledalo veliko manj obiskovalcev kot v Zagrebu, kjer je bila podobna razstava pred meseci). Udeleženci pogovora so se strinjali, da mora biti šola prihodnosti odprta. Čeprav so sprejeli vsa dozdajšnja prizadevanja pedagogov podčetrteške šole, pa so ugotavljali, da bi morala biti odprtost v prihodnje usmerjena nekoliko drugače. Do zdaj smo imeli v mislih predvsem povezavo z okoljem, šolo, ki se odpira navzven, zanemarjali pa smo »odpiranje«, vezi z otrokom. Učenca smo obravnavali predvsem kolektivno, premalo osebnostno. Nismo se dovolj ukvarjali s posamezniki, s sproščanjem njihove ustvarjalnosti, z razvijanjem njihovih delovnih navad in motivacije za učenje. Tudi učne vsebine bi morali posodobiti in »odpreti«. Skratka, obeta se nam šola, ki bo bolj naklonjena otroku in ga bo bolj upoštevala. Da pa tudi zdaj ni tako slabo, potrjuje nedavno opravljena anonimna anketa med podčetrteškimi šolarji: na vprašanje, ali radi obiskujejo šolo, kakršno imajo, jih je kar 89 odstotkov odgovorilo z – da.

Če se bo to, kar je bilo povedano v več kot štiriurnem pogovoru, uresničevalo, bo pokazal čas. Žal so skušnje takšne, da vse pogosteje dvomimo: pred leti zamišljeni Rehic so mnogi podprli in se zanj navduševali, to pa je tudi vse, kar je od zanimive zamisli ostalo.

LUČKA LEŠNIK

V 8. številki Prosvetnega delavca (15. 5.) je napisal uvodnik Pluralizem in šola BOŠTJAN ZGONC, vendar je njegovo ime v tiskarni tik pred natisom odpadlo. Avtorju in bralcem se za napako opravičujemo.

Prejšnjo (8.) številko Prosvetnega delavca (15. 5.) so naročniki prejeli z zamudo, ki je nastala brez naše krivde v ekspeditu. Naročnikom se za ta spodrsljaj opravičujemo.

Uredništvo

Stavka na ljubljanski filozofski fakulte

Na ljubljanski filozofski fakulteti so visokošolski učitelji, asistenti in drugi delavci začeli stavkati ta ponedeljek. V četrtek dopoldne, ko gredo v tisk zadnji članki za izdajo te številke našega časnika, stavka še traja. Objavljamo nekaj izjav, sporočil, stališč in zahtev, sprejetih ob stavki.

IZJAVA DELAVCEV FILOZOFSKE FAKULTETE,

sprejeta na izrednem zboru delavcev 22. maja 1989

1. *Živimo v svetu, v katerem se nasprotje med njegovimi razvitimi in nerazvitimi deli vse bolj kaže kot konflikt med deželami-proizvajalkami znanja in deželami, ki so le njegov pasivni porabnik. Proizvodnja in razširjanje znanja sta zato nenadomestljivi prvi pogoj vključitve v sodobne modernizacijske tokove, svobodno, avtonomno, v prvi vrsti na strokovna merila oprto izobraževalno in raziskovalno delo pa eden najpomembnejših temeljev narodnega in družbenega napredka. Opredelitev za avtonomijo univerze kot osrednje izobraževalne in znanstvene ustanove je torej opredelitev za svobodno in nemoteno razširjanje in proizvajanje znanja, vsako omejevanje akademske svobode in materialno zapostavljanje izobraževalnih in raziskovalnih potreb pa zavestno pristajanje na zaostanek, neenakopravnost v tekmovanju z razvitim svetom in zapiranje lastnih razvojnih možnosti.*

2. *Naša družba se sicer deklarativno zaveda sodobnega pomena znanja in znanosti in v besedah zavzema za njuno rast, toda hkrati v svojem vsakodnevnem odnosu do izobraževanja in raziskovanja ne ravna v skladu z razglašenimi načeli. Že iz razporeditve narodnega dohodka in načina financiranja posameznih družbenih dejavnosti vidimo, da razvoja izobraževanja in znanosti ne šteje med svoje primarne naloge, saj sta obe področji – skupaj s socialo, zdravstvom in kulturo – potisnjeni v drugi plan in bistveno drugače vrednoteni kot obramba, notranja varnost ali državna uprava. S 4,1 % družbenega proizvoda, ki ga v naši republiki namenjamo izobraževanju, pač ne spadamo v razviti svet, razne druge – začasne in trajnejše omejitve – pa razkrivajo, da izobraževanje s proizvodnjo znanja še vedno presojamo kot razkošje in porabo in ne kot proizvodno in razvojno silo.*

3. *Način financiranja univerze in razne zakonske določbe o visokem šolstvu, ki jih vsebuje Zakon o usmerjenem izobraževanju, prepričljivo ponazarjajo podcenjujoč odnos slovenske in jugoslovanske družbe do izobraževanja in znanosti. Ne le da spada univerza po zdajšnji zakonodaji med ustanove z izrazito »omejenimi samoupravnimi pravicami«, tudi sam način pridobivanja dohodka, ki deli univerzitetne delavce med tiste, ki domnevno samo poučujejo, tiste, ki počujejo in raziskujejo in tiste, ki poučujejo, raziskujejo in raziskovalne izsledke bolj ali manj uspešno svobodno prodajajo na trgu, kaže na popolno nerazumevanje pomena in narave univerzitetnega dela, v katerem sta izobraževalni in raziskovalni proces neločljivo povezana. S sramotno nizkim vrednotenjem pedagoškega dela (2.890.000 din za visokošolskega učitelja v aprilu 1989) so univerzitetni delavci v bistveno slabšem položaju kot njihovi kolegi v drugih raziskovalnih ustanovah, ki se ukvarjajo samo z raziskovanjem, različne možnosti pri prodaji znanstvenih izsledkov na trgu – povsem jasno je, da imajo naravoslovne in tehnične vede glede tega občutno prednost pred humanistiko in družboslovjem – pa povzročajo nesorazmerja in včasih že kar skrajne razlike znotraj univerze.*

4. *Delavci filozofske fakultete smo imeli v letu **1988** – kot kažejo izračuni povprečnih osebnih dohodkov – najnižje osebne dohodke med delavci v visokem in višjem šolstvu v Ljubljani. Še posebej smo s svojimi dohodki zaostajali za delavci v samoupravnih interesnih skupnostih in pristojnih komitejih za vzgojo, izobraževanje in raziskovalno dejavnost, saj je delavec naše fakultete – kljub visoki izobrazbeni sestavi ustanove – prejel povprečno **le 87.46 % dohodka zaposlenega v republiški izobraževalni skupnosti, 84.78 % dohodka zaposlenega v republiški raziskovalni skupnosti in 76.78 % dohodka zaposlenega v Republiškem komiteju** za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo. Opisani trendi se v marsičem nadaljujejo v leto 1989, saj delavci filozofske fakultete v dohodku tudi nadalje zaostajamo za večino zaposlenih v ustanovah s primerljivo izobrazbeno sestavo, zlasti pa za zaposlenimi v republiški upravi. Za primerjavo: čisti osebni dohodek rednega univerzitetnega profesorja na naši fakulteti za mesec april 1989 je znašal le 53.50 % dohodka predsednika enega republiških komitejev, razlika v realno izplačanih osebnih dohodkih pa je seveda še mnogo večja.*

Slabo finančno in materialno stanje fakultete se kaže tudi na številnih drugih področjih, posebno v prostorski stiski, ki do skrajnosti otežuje izvajanje izobraževalnih programov, in v pomanjkanju denarja za študijska potovanja in udeležbo na znanstvenih srečanjih doma in v tujini.

Delavci filozofske fakultete smo prek pristojnih fakultetnih organov večkrat nadrobno opozorili odgovorne za organizacijo in financiranje izobraževanja in znanstvenega raziskovanja v naši republiki na svoje težave in vse bolj nevzdržno stanje v ustanovi. O tem da je univerza družbi potrebna, ne nameravamo razpravljati. Prav tako pa ne moremo pristajati le na navidezno univerzo. Ker so naša opozorila ostala brez uspeha, smo se na izrednem zboru 22. maja 1989 odločili za stavko, obenem pa s to izjavo ustanovitelju Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani Skupščini SR Slovenije in slovenski javnosti sporočamo tele zahteve:

1. *Zahtevamo, da se naši osebni dohodki izenačijo vsaj z osebnimi dohodki zaposlenih v samoupravnih interesnih skupnostih in v republiški upravi, in sicer tako, da bo dohodek rednega univerzitetnega profesorja izenačen z dohodkom predsednika republiškega komiteja, dohodek asistenta pa z dohodkom samostojnega svetovalca v republiškem komiteju. To razmerje naj se ohrani tudi v prihodnje.*

2. *Zahtevamo, da se na novo in sistemsko preuredi način financiranja univerze, in sicer tako, da bo univerza v celoti in enotno financirana za svoje raziskovalno in izobraževalno delo. Povsem nevzdržno je ločevanje na 2/3 dohodku za poučevanje in pedagoško dejavnost in 1/3 za raziskovanje in znanstveno dejavnost, ki vodi do nesmislov, kot je napr. odrekanje raziskovalnega deleža in pravice do raziskovalnega dela učiteljem, ki se s svojimi raziskovalnimi nalogami niso uspeli pravočasno vključiti v zdajšnje raziskovalne projekte.*

3. *Zahtevamo, da novi zakon o univerzi zagotovi njeno avtonomijo. Pod avtonomijo univerze razumemo:*

– da univerza sama odloča o svoji kadrovski sestavi, izključno na temelju strokovnih mnenj in ocen voli in izbira svoje delavce in sodelavce, hkrati pa na čelo svojih samoupravnih in vodstvenih teles samostojno in po svoji presoji voli in izbira delavce iz svojih vrst;

– da univerzitetni delavci sami, izključno na podlagi strokovnih meril, določajo normative, ki zadevajo delovne obveznosti univerzitetnih učiteljev in število učiteljev, ki so potrebni za izvajanje posameznih programov;

– da univerza samostojno in neodvisno odloča o svoji notranji organizaciji, o svojih članicah in o razmerjih med njimi.

Delavci in učitelji filozofske fakultete se s temi zahtevami pridružujemo protestu ljubljanskih vzgojno-izobraževalnih organizacij proti mačehevskem odnosu republiških in zveznih oblasti do šolstva in izobraževanja in podpiramo zamisel o skupnem zboru delavcev vseh stopenj izobraževanja od vzgojno-varstvenih ustanov, prek osnovnih in srednjih do višjih in visokih šol, na katerem bomo oblikovali skupen predlog zahtev za spremembe v družbenem vrednotenju in financiranju vzgoje in izobraževanja in za izboljšanje razmer na vzgojno-izobraževalnem področju.

Ljubljana, 22. maja 1989

Delavci in učitelji filozofske fakultete v Ljubljani

SPOROČILO STAVKOVNEGA ODBORA FILOZOFSKE FAKULTETE 24. maj

Stavka delavcev Filozofske fakultete zaradi razmer in neuresničenih zahtev, ki smo jih opisali v naši izjavi, se je začela v ponedeljek, 22. 5. 1989 in traja že tretji dan. V torek, 23. maja so se stavki pridružili tudi študentje FF. Prejeli smo pisne izraze solidarnosti in podpore Društva visokošolskih profesorjev, dekanov tehniških fakultet, Teološke fakultete, Akademije za gledališče, radio, film in televizijo, Pedagoške akademije, Pedagoškega inštituta, delavcev Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, delavcev Srednje družboslovne šole C predsedstva Univerzitetnega komiteja ZKS. K naši stavki so pristopili z nami solidalizirali delavci in študentje VTOZD Montanistika.

Delegaciji stavkajočih delavcev smo poslali k tovarišu Miranu P predsedniku Skupščine SR Slovenije (ustanoviteljice univerze in Filo fakultete) in rektorju Univerze v Ljubljani, profesorju dr. Janezu Pekl Pogovarjali smo se s predstavniki Izobraževalne skupnosti Slovenije, Re ške raziskovalne skupnosti, Republiškega komiteja za vzgojo in izobraž ter telesno kulturo in Republiškega komiteja za znanost in tehnologijo nije.

Skupščina Slovenije je delegate obvestila o našem protestu in naši prob tiki na koncu zasedanja Zbora združenega dela dne 24. 5. 1989, pod toč Prvotno smo zaprosili predsedstvo skupščine, naj nam omogoči, da dele sami kratko pojasnimo svoja stališča. Z odločitvijo, da Zbor združeneg razpravlja o naši problematiki šele v 30. točki, pa se nismo mogli strin smo zato odstopili od svojega predloga za udeležbo naših predstavnik zasedanju skupščine.

Do 18. ure 24. maja stavkovne zahteve še niso bile izpolnjene, zato se nadaljuje s četrtim izrednim zborom delavcev 25. maja ob 10. uri. Na t vabimo vse naše delavce, obenem pa tudi predstavnike vseh ljublj fakultet.

Ljubljana, 24. 5. 1989

Stavkovni odbor Filozofske fakultete v Lju

ZAHTEVE UNIVERZITETNEGA KOMITEJA ZKS LJUBLJANA

Predsedstvo Univerzitetnega komiteja ZKS je na seji 23. maja s sekretarji osnovnih organizacij ZK ljubljanske univerze obravnavalo izjavo in zahteve profesorjev, asistentov in drugih delavcev Filozofske fakultete v Ljubljani in po poglo argumentirani razpravi izoblik tele skupne sklepe:

1. Strinjamo se z izjavo in podpiramo zahteve stavkajočih.

2. Zahtevamo, da se delež narodnega dohodka, ki ga družba name vzgojno-izobraževalno in raziskovalno delo, bistveno in nemudoma po

3. Zahtevamo takojšnjo revalorizacijo osebnih dohodkov in mate stroškov za univerzitetno delo in rešitev prostorske stiske.

4. Vztrajamo pri zahtevi za uzakonitev samostojnosti univerze in vamo resnično priznavanje vloge in pomena univerze za obstoj in slovenske družbe.

5. Od vodstva univerze in strokovnih služb tajništva univerze pričak in zahtevamo, da učinkoviteje zastopajo interese celotne univerze i njenih članic.

6. Predsedstvo Univerzitetnega komiteja ZKS bo spremljalo potek v čevanja zahtev stavkajočih, prispevalo k uveljavitvi zahtev celotne univ z organizacijskimi zmogljivostmi ustvarjalno pripomoglo k pospešenem jemanju odločitev na vseh ravneh in v vseh institucijah, ki morajo skrb razvoj visokega šolstva.

IZJAVA UNIVERZITETNEGA SVETA

Ob stavki na Filozofski fakulteti so člani sveta Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani sprejeli na seji 24. maja izjavo in zahteve: »Univerzitetni svet Univerze Edvarda Kardelja je na seji 24. maja razpravljal o družbenem in materialno-finančnem položaju univerze. Na neurejenost položaja univerze, pa tudi na neustrezni družbeni položaj celotnega izobraževanja, so v zadnjem času še posebej opozorili študenti obeh slovenskih univerz ob bojkotu predavanj, sindikat delavcev v vzgoji, izobraževanju in znanosti, Univerzitetna konferenca ZKS, društvo visokošolskih profesorjev in delavci Filozofske fakultete, ki so 22. maja začeli stavkati.

Univerzitetni svet je ponovno ugotovil, da so na celotnem področju izobraževanja potrebne korenite spremembe. Zlasti je treba zagotoviti relativno stabilen vir financiranja in ustrezen delež v nacionalnem dohodku, ki se mora ravnati o deležu, kakr namenjajo za to področje d z dokazano uspešnostjo v sv nem merilu.

Zdajšnji način financ v visokem šolstvu onemogo kovostno študijsko in znan noraziskovalno delo. On goča tudi uveljavljanje dolg nejše nacionalne izobraže politike.

Univerzitetni svet ugotavl pri prizadevanjih za reform verze in za njen ustrezni dru položaj ni naletel na ust podporo družbenih in drž teles.

Svet podpira vodstvo uni da v skladu z objektivno ug ljenim stanjem pospešeno dejavnosti v pristojnih org zlasti v republiški skupšči zagotovitev ustreznega d nega in materialnega polož sokega šolstva v okviru bis boljšega vrednotenja celo izobraževalnega sistema.«

Škodljivo upanje

nadalj. s 1. str.

do zdaj vpisovali v njihove programe. Pri tem sploh ne želijo prisluhniti izkušnjam visokošolskih učiteljev, ki pravijo, da so za visokošolski študij primernejši splošnejši programi srednjega izobraževanja. V zadnjih letih nadaljuje izobraževanje neposredno po srednji šoli okoli 8000 učencev v štiriletnih srednjih programov, manj kot 4000 pa jih išče zaposlitev. Torej bi morali dobri dve tretjini srednješolcev v štiriletnih programih pripraviti za univerzitetni študij. Letos pa jih je v naravoslovnih in družboslovnih smereh končalo okoli 2400. To je le slaba trejina tistih, ki se vpisujejo v visoko šolstvo. Toda kot da mnogi delegati v izobraževalnih skupnostih tega ne vedo ali nočejo vedeti. So proti širitvi mest v splošnih izobraževalnih programih. So tudi proti širitvi izobraževalnih mest v srednjih, predvsem štiriletnih programih, ker jih skrbi, kje bodo dobili delavce za manj zahtevna dela v svoji delovno intenzivni in (ali) tehnološko zaostali dejavnosti. Kot da ne vedo, da bo zaradi podzaposlenosti in gospodarskega prestrukturiranja iz leta v leto več ekonomskih in tehnoloških presežkov. Že za to leto so jih delovne organizacije na dale okoli 12 000. Od teh kar dve tretjini takšnih z sobljenostjo za dela I. in II tevnostne stopnje. Torej ta kakršne potrebujejo boj proti bolj kakovostnemu i ževanju mladih rodov.

O vsem tem smo se pre vali na predpraznični skup dveh odborov Izobraž skupnosti Slovenije. Sejo se puščal s prepričanjem, d sprotnikov kakovostnejšeg braževanja novih rodov prepričali. Loteval se me je ren ubup. Obup, ki se je r tistega premišljevanja o šk vosti upanja v razmerah, upajoči sredstvo vladajočih temi mislimi sem pobegn obrobje Gorjancev, kjer v še korenini v vedno obnav se naravi.

A tokrat se mi tudi ta b posrečil. Pogovor z zn zdomcem me je vrnil v pre vanja prejšnjega dne in v še obup. Tudi takšni, kot je naravi optimistični znane bodo več videli prihodno svoje potomce v domovi bodo njihovo prihodnost n vali v deželi, kjer si sami s kruh.

Obseg in sestava delovnega časa visokošolskega učitelja

Tudi raziskovalno delo naj postane dolžnost, in ne le pravica

Neustrezen obseg sredstev, potrebnih za normalno gospodarjenje v visokem šolstvu, četokrat povzroča razprave o tem, kaj pravzaprav spada v delovno obveznost visokošolskega učitelja. Toliko bolj, saj v celoti sredstev, ki jih zagotavljata Izobraževalna skupnost Slovenije fakultetam, visokim in višjim šolam, prevladujejo sredstva za osebne dohodke zaposlenih na teh ustanovah. Hkrati Izobraževalna skupnost Slovenije, čeprav prepičlo, zagotavlja daleč največji delež sredstev fakultetam, visokim in višjim šolam. Zaradi preskromnega obsega sredstev in zaradi dejstva, da dotekajo povečini iz Izobraževalne skupnosti Slovenije, pogosto slišimo mnenje, da je s tem denarjem plačano le pedagoško delo.

Obseg pedagoškega dela visokošolskega učitelja je opredeljen v Zakonu o usmerjenem izobraževanju in znaša 11 ur na teden. Isti zakon, toda manj natančno, zavezuje visokošolskega učitelja k delu, povezanemu s pedagoškim delom, in k raziskovalnemu delu na podlagi programa raziskovalnega dela fakultete, visoke ali višje šole.

Vsaka fakulteta, visoka in višja šola ima oblikovan in potrjen izobraževalni program, ki izobraževalni skupnosti Slovenije skupaj z določili Zakona o usmerjenem izobraževanju o tedenski delovni obveznosti visokošolskega učitelja rabi kot podlaga za opredelitev sredstev za osebne dohodke in dela sredstev sklada skupne porabe vsake fakultete, visoke ali višje šole. Tako izobraževalni programi izrpajo 11 ur od 42 ur delovnega tednika, ki velja tudi za delavce, zaposlene v visokem šolstvu. Izobraževalna skupnost očitno prepušča ostanek tedenskega delovnega časa v gospodarjenje samim fakultetam, visokim ali višjim šolam, saj izobraževalni programi ne vključujejo programov za priprave na pedagoško delo in raziskovalnih programov.

Očitno gre za tri vrste delovnih opravil visokošolskega učitelja, ki so med seboj tesno povezane, pri čemer je raziskovalno delo visokošolskega učitelja pogoj za ustrezno vsebino pedagoškega dela, priprava za pedagoško delo pa pogoj za ustrezno izvedbo pedagoškega dela.

Obseg neposrednega pedagoškega dela in v zvezi z njim sodelovanje študentov v izobraževalnem procesu temelji tedaj na 42-urnem delovnem tedniku in ne sme trajati dlje kot 44 tednov v letu. To pomeni, da lahko visokošolski učitelj opravlja delo in naloge v zvezi z neposrednim izobraževalnim delom le 44 tednov v letu, četudi ima leto 42 tednov. Osem tednov ali 48 delovnih dni ali 336 ur je torej namenjenih letnim dopustom visokošolskih učiteljev in študentov, izrednim dopustom in bolniškim dopustom visokošolskih učiteljev in državnim praznikom. Ta čas predstavlja tisto porabo delovnega časa, na katerem naj bi temeljil izračun osebnih dohodkov.

Očitno ostane odprto vprašanje razdelitve tistega dela delovnega časa visokošolskega učitelja, ki zadeva neposredno pripravo za pedagoško delo in raziskovalno delo. Na podlagi spoznanj drugod pa tudi izkušenj pri nas bi kazalo morda opredeliti sestavo delovne obveznosti visokošolskega učitelja takole:

Od 42 ur uporabi visokošolski učitelj za neposredno pedagoško delo (predavanja, vaje, seminarje, izpite, seminarske naloge, diplomske naloge, govorilne ure in morda še kaj) 11 ur (26%), prav toliko za pripravo za pedagoško delo, za obvezno raziskovalno delo pa 16 ur (38%). Zaradi dopustov, državnih praznikov in boleznin izgubi štiri ure (10%).

Tak obseg in sestava delovnega časa visokošolskega učitelja bi bila lahko primerna podlaga za ustrezno opredeljevanje tistega dela sredstev fakultet, visokih in višjih šol, ki je namenjen osebnemu dohodku in delu sredstev sklada skupne porabe visokošolskega učitelja. Taka sestava delovnega časa visokošolskega učitelja pa omogoča tudi, da opredelimo obseg raziskovalnega dela visokošolskega učitelja kot ene, morda temeljne prvine za oblikovanje obveznih raziskovalnih programov fakultet, visokih in višjih šol.

Menimo, da je vprašanje obveznega raziskovalnega dela visokošolskih učiteljev dandanes različno urejeno ali celo neurejeno. Na eni strani nekateri visokošolski učitelji uresničujejo svoje raziskovalno delo v vsebinskem in gospodarskem smislu s projekti pri raziskovalnih skupnostih. Drugi zopet uresničujejo svoje raziskovalne ambicije v organizacijah združenega dela, velikokrat na zasebni osnovi. Veliko pa je najbrž tudi takih, ki raziskujejo le na podlagi zasebne pobude ali pa raziskovalnega dela ne opravljajo izhajajoč iz prepričanja, da je 11 ur tedenske obveznosti v pedagoškem procesu enakovredno 42-urni tedenski obveznosti.

Očitno je, da je velik del raziskovalnih zmogljivosti neorganiziran in prepuščen samemu sebi na škodo družbe. Zato bi bilo potrebno enako kot za pedagoško delo, za katerega uresničevanje pripravljamo izobraževalne programe, tudi za uresničevanje raziskovalnega dela pripravljati načrte, jih družbeno verificirati na univerzi in v raziskovalni skupnosti in zagotoviti njihovo financiranje. S tem pa bi tudi raziskovalno delo učiteljev postalo v obsegu 704 ure na leto dolžnost, ne pa le pravica do uveljavljanja raziskovalnega dela v raziskovalnih skupnostih. Končno pa bi tako uveljavili tudi načelo celovitosti pridobivanja sredstev za izobraževalno in raziskovalno dejavnost v visokem šolstvu.

DANE MELAVC

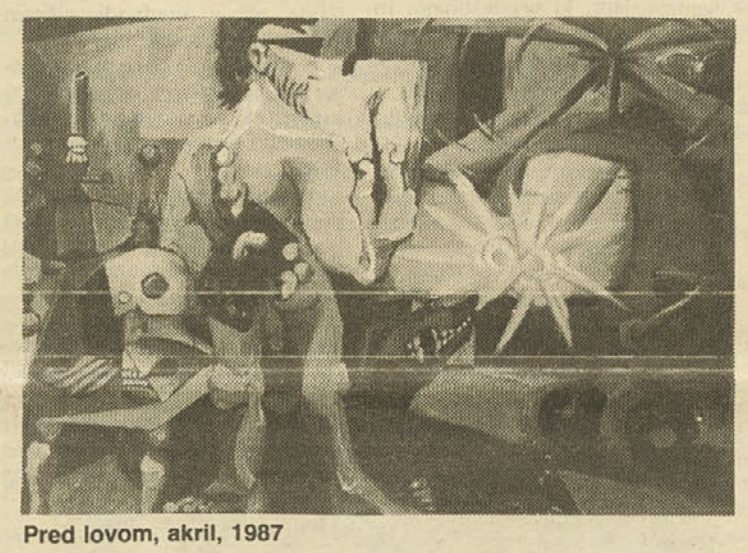

Pred lovom, akril, 1987

razpravljamo

Kje je predšolska vzgoja?

Odmevi na letošnjo razstavo učil in šolske opreme

PRVI ODMEV:

Že v naslovu razstave je predšolska vzgoja izpuščena. V vrtec ne spadajo le učila in oprema, in na rastavi je bilo prikazano marsikaj več, zato bi kazalo v prihodnje razmisliti o samem naslovu razstave, kot na primer: Razstava igrač, učil in šolske opreme. Ali: Vse za vrtec, osnovno in srednjo šolo in prosti čas otrok, ali nekaj drugega, da bi rekli bobu bob. Z drugačnim naslovom bi na razstavo in k dejavnostim, ki potekajo med njo, pritegnili ne le delavce iz vrtcev in šol, temveč tudi starše, saj jim je veliko do tega, kar počno otroci v vrtcu. S pretogim naslovom razstave omejujemo udeležence zgolj na določeno skupino ljudi, namesto da bi ji dali širino in obenem povabili vse, ki jih zanimajo otroci in mladina.

DRUGI ODMEV:

Če ne vidiš podobnih razstav v svetu, si že kar zadovoljen, če vidiš svet, se ti zdi naša razstava majhna, in še tam, kjer je bil prostor, je bila obupno natrpana.

Prav paviljoni z igračami in didaktičnimi sredstvi za predšolske otroke so bili natrpani z vse mogočim, boljše bi bilo, če bi bile igrače razvrščene po zvrsteh ali kako drugače.

TRETJI ODMEV

Premalo so bile poudarjene novosti. Na primer: nove igrače, ki so v zadnjih dveh letih dobile nalepko dobra igrača, inovacijski prispevki vzgojiteljev, čemu rabi razstavljena igrača?

Kot novost so bili sicer zelo opazni poli blazine Šport opreme, in nov pohištveni program Slovenijalesa; na vse to smo v Sloveniji predolgo čakali, saj je standardna pohištvena oprema za igralnice samo v rumeni barvi, z dokaj nefunkcionalnimi omarami povzročala v vrtcih veliko težav in naredila pogled v igralni prostor prav konfekcijski. Vprašanje je, ali bodo izdelovalci toliko prožni, da se bodo, če že ne z obliko, poigravali vsaj z barvo.

ČETRTI ODMEV:

Jasno bi nam moralo biti, da razstava takšna kot je bila, ne bi smela biti ponovitev celjskega sejma Vse za otroka. Zato bi moralo tudi združenje obrtnikov izdelovalcev igrač za to razstavo spremeniti zasnovo razstavljanja, seveda pod drugačnimi delovnimi pogoji, ki bi jim jih gospodarsko razstavišče in organizator razstave morali ponuditi.

PETI ODMEV:

Organizator se je za letošnjo razstavo odločil, da bo dal poudarek, kar zadeva predšolsko vzgojo, videu. Vrtci in strokovni delavci so poslali trinajst videokaset, da so si jih lahko obiskovalci tudi ogledovali.

Svojevrsten poudarek je ponudil Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu, ki je v svoj razstaviščni prostor zajel tudi zamisli za prometno vzgojo v predšolski dobi otrok.

Čez dve leti se bomo spet srečali na Gospodarskem razstavišču. Upajmo, da bo razstavni del za predšolsko vzgojo bogatejši, ne le po številu razstavljenih izdelkov, temveč tudi po vsebinsko preglednejši zasnovanosti, da bo upoštevano tudi raznoliko občinstvo.

ZMAGA GLOGOVEC

Šolski pedagog – raziskovalec in inovator

Zakonski akti predpisujejo vzgojno-izobraževalnim organizacijam opravljanje nalog, ki jih šole brez ustreznih strokovnjakov ne morejo kakovostno opraviti. Nekatere lahko strokovno dovolj kakovostno opravlja in opravi le diplomirani pedagog.

V Zakonu o usmerjenem izobraževanju se te naloge navajajo v

- 76. členu, ki govori o ciljih organizacije vzgojno-izobraževalnega dela (v celoti),
- 85. členu, ki govori o letnem delovnem načrtu in njegovi vsebini, predvsem tretja, četrta, osma, deveta in deseta alinea,
- 86. členu, ki govori o načelih oblikovanja letnikov, oddelkov in učnih skupin (poudarki so na pedagoških načelih tega oblikovanja),
- 99. do 103. členu, ki govori o preverjanju in ocenjevanju znanja, ki sta tudi podlaga za usmerjanje in preusmerjanje (naloge s tega področja lahko enako kakovostno opravita pedagog in psiholog),
- 121. členu, v drugem odstavku, ki govori o nalogah razvijanja interesnih dejavnosti in zagotavljanju življenjsko primernih razmer za učence in še posebej eksplicitno v četrtem odstavku 121. člena, ki govori o spodbujanju zaposlovanja pedagogov (psihologov in socialnih delavcev) kot dejavniku, ki naj vpliva na povečanje strokovnosti in kakovosti dela izobraževalnih organizacij,
- 150. členu (kjer se govori o pedagoškem vodenju šole in nalogah ravnateljev šol) so v 3., 4. in 7. alinei drugega odstavka zapisane naloge, za katere odgovorno skrbi ravnatelj šole. To so naloge, v katerih se lahko ravnatelj šole opira le na analitično-preučevalne naloge, ki jih more strokovno opraviti le diplomiran pedagog,
- 164. členu ki govori o nalogah izobraževalnih organizacij pri usmerjanju, predvsem v 3., 4., 5., 6. in 7. alinei (naloge lahko opravi tudi psiholog),
- 211. členu, ki govori o vsebini analize učinkovitosti dela šole.

Iz vseh teh členov je mogoče, če le hočemo, razbrati čiste strokovne naloge za delo pedagoga. Glede tega ni dvoma, da šola nujno potrebuje diplomiranega pedagoga in ga torej mora zaposliti. Zakon o usmerjenem izobraževanju uvršča pedagoga med »sodelavce«; zanje v 172. členu piše, da sodelujejo pri izvajanju vzgojno-izobraževalnega dela in opravljajo druge naloge, potrebne za uspešno izvajanje vzgojno-izobraževalnega dela. V to kategorijo delavcev uvršča zakon še psihologa, socialnega delavca, laborante in inštruktorje. Mislim, da združevanje tako različnih profilov pod isto kategorijo ni ustrezno. To je jasno potrjeno v Pravilniku o pripravništvu in strokovnih izpitih delavcev na področju vzgoje in izobraževanja. Za opravljanje strokovnih izpitov je oblikovana posebna izpitna komisija za strokovne delavce v vzgojno-izobraževalnih organizacijah (9. člen tega pravilnika) in posebej za učitelje praktičnega pouka, laborante in inštruktorje v srednjih šolah. Tudi v normativih Izobraževalne skupnosti Slovenije so navedeni profili obravnavani ločeno.

Mislim, da bi morala biti že v Zakonu opredeljena delovna mesta – pedagog, psihilog, socialni delavec in morda še kdo – pod kategorijo pedagoški strokovni delavci. V tem pomenu pa bi se vsi ti delavci združevali v pedagoško-psihološko in socialno službo šole. Imenovanje te službe – šolska svetovalna služba se mi zdi veliko preveč ozko za dela in naloge, ki jih ti delavci, v skladu z vsebino študija in cilji dela, opravljajo oziroma bi jih bili strokovno sposobni opravljati. Mislim, da bi vzgojno-izobraževalne organizacije morale oblikovati, **razvojne službe**, katerih član bi bil (poleg drugih) tudi pedagog.

Vsebina dela šolskega pedagoga

Svoje mišljenje o ustanavljanju razvojnih služb šol in mesta šolskega pedagoga v njih bi lahko utemeljila z vsebino nalog, ki jih pedagog opravlja. V bistvu jih lahko razdelimo na naloge svetovanja, posvetovanja, preučevanja, poučevanja, raziskovanja in vrednotenja.

Učencem in staršem pedagog predvsem svetuje in jih poučuje – nadarjeni učenci, vedenjska in učna problematika, razvijanje delovnih in učnih navad, organizacija medsebojne pomoči, inštrukcij, usmerjanje, preusmerjanje, pouk z vsebinami pedagogike, pedagoške psihologije, pedagoške sociologije, normalizacija oddelkov, sociometrija, štipendije, zaposlitve, individualno vzgojno svetovanje staršem, predavanja za starše na skupnih, oddelčnih in skupinskih roditeljskih sestankih, teamskih sestankih, informiranje. **Učiteljem** je pedagog **strokovni sodelavec.** Vsebino tega dela lahko razdelimo na **individualne in skupinske strokovne konsultacije** – učna in vzgojna problematika oddelka ali učenca, didaktično-metodična problematika pouka, vsebinska in metodična problematika interesnih dejavnosti, organizacij in društev, vpeljevanje učiteljev začetnikov v pouk in razredništvo, vsebine in delitve dela predmetnih aktivov, pedagoške inovacije, **ter na delo v učiteljskem zboru** – vzgojni ukrepi, redovanja, usposabljanje, informiranje in seznanjanje s podatki, pomembnimi za kakovostno delo. Tudi **v sodelovanju z vodstvom šole in zunanjih ustanov** pedagog **deluje predvsem posvetovalno** ali opravi določene organizacijske naloge **samostojno.** Tako skupaj z vodstvom šole skrbi za ustrezen pedagoški režim, vsebinsko načrtuje interno strokovno spopolnjevanje, sodeluje pri sestavljanju programskega dela šole, predmetnih aktivov, dela strokovnih delavcev, izdeluje pripomočke za izvajanje in spremljanje vzgojno-izobraževalnega dela, sodeluje ob informativnem dnevu. Skupaj z vodstvom šole, učiteljskim zborom ter predmetnimi aktivi odloča o **raziskovalnih analitičnih nalogah vrednotenja** dela šole in jih uresničuje.

Med naloge vsakega pedagoškega delavca šole, in tako tudi pedagogove, moramo nujno uvrstiti tudi **spremljanje** in vrednotenje lastnega dela in nenehno **strokovno spopolnjevanje.**

Če sprejmemo naštete naloge ali takšno vsebino pedagogovega dela, lahko rečemo, da imajo te naloge en sam cilj – **razvoj** vzgojno-izobraževalnega dela. V tem pomenu se mi zdi razmišljanje o razvojni službi šole utemeljeno, naziv »svetovalno delo« pa preveč **ozek,** da bi z njim ustrezno označili skupni imenovalec vseh naštetih nalog.

Vse naštete naloge imajo en sam cilj – razvoj vzgojno-izobraževalnega dela in glede na to se mi zdi razmišljanje o »razvojni službi šole« še primernejše.

Težavna pot raziskovalnih izsledkov v prakso

Zakaj se izsledki raziskav raziskovalnih institucij z veliko težavo, ali pa se sploh ne »prebijejo« v pedagoško prakso? Razlogov za stanje, kakršno je, je seveda veliko. Možnosti za boljši prenos pa vidim tudi in predvsem v večjem vključevanju šolskih pedagogov že v samo raziskovanje in to v vseh fazah, še posebno ob odkrivanju aktualnih problemov pedagoške prakse, ob zbiranju podatkov, interpretaciji ugotovitev, iskanju rešitev, poti in načinov za prenos novosti v pedagoško prakso. Še zdaleč ni vseeno, ali raziskovalna ustanova poskrbi za verodostojnost podatkov, ki jih zbira, za primerno povezavo s šolo in za spremljanje svojega poskusa. Najhujše pa je, da se zadovolji z ugotavljanjem stanja in izdela predloge za spremembo prakse (ali tudi teorije), ne zanima pa je, ali se potem te novosti v prakso tudi vpeljujejo, kako se vpeljujejo in ne išče povratnih informacij od šol. Zavedam se, da je bilo več raziskovalnih projektov, ki jim tega ne moremo očitati, veliko pa je ugotovitev, ki »zaspijo« v predalih ali na knjižnjih policah in tako pozabljenih se ne spomnijo niti takrat, ko bi z njimi lahko preprečili volunterske spremembe v »velikih« zakonih, ali pa se morda kdaj tudi kateri od ustvarjalcev zakona »noče« spomniti naslova vira, iz katerega je črpal predlog za spremembo, pa tako pedagoške znanosti ni niti tam, kjer v ozadju je.

Vpeljevanje novosti v pedagoško prakso, ne da bi upoštevali resničen odnos praktikov do njih, ni uspešno. Mislim, da bi bilo vpeljevanje mogoče pospešiti tudi s sodelovanjem raziskovalnih inštitucij ali Zavoda SRS za šolstvo (in drugih) s šolskimi pedagogi, ki jim je prenavljanje učnega procesa eden glavnih ciljev dela. Konkretne oblike takšnega sodelovanja so bile že vzpostavljene in s temi bi bilo treba seznanjati tudi javnost.

Nihče ne sme biti »podaljšana« roka drugega; raziskovalne in druge institucije ter »šole« pa morajo najti pot za uresničitev nujne povezanosti med teorijo in prakso. Zakoni nam – obojim – dajejo možnosti in nas zavezujejo, da takšno sodelovanje dosežemo, in v njem ima utemeljeno vlogo tudi šolski predagog. Za takšne naloge je usposobljen in bi bilo treba to njega tudi zahtevati.

Javnost je premalo obveščena

Mikroraziskave in kakovostne analize pedagoške prakse zahtevajo znanje, ki ga ima diplomirani pedagog. Videnje problemov prakse je temelj raziskovalnega dela, ki ima cilj to prakso spreminjati. Šolski pedagogi vidimo veliko problemov in jih spoznamo ter jih tudi rešujemo. Toda – zakaj z njimi ne seznanjamo javnosti, je zame velika uganka. Morda se metodološko ne čutimo dovolj podkovani za javni nastop? Upam si trditi, da bi morala o tem razmišljati tudi matična fakulteta in v program strokovnega spopolnjevanja zajeti več metodoloških seminarjev ali zagotavljati neke vrste metodološko mentorstvo in konsultacije. Menim, da bi bil to tisti pravi spodbujevalec raziskovalnega dela šolskih pedagogov, njihove javne uveljavitve, spodbujevalec intenzivnejšega odkrivanja in reševanja konkretnih problemov prakse; v javnosti predstavljeni izsledki bi bili pomemben vir za izbiro aktualnih in zahtevnejših raziskovalnih projektov. Na šoli, kjer delam kot šolska pedagoginja, smo v šolski svetovalni službi odkrili z mikroraziskavami in analizami pedagoške prakse kar veliko resnic, ki jih pri delu na šoli tudi upoštevamo (npr. razčlenitev vzgojnih ukrepov, izostajanje od pouka, ocenjevanje proizvodnega dela, uspešnost pogojno vpisanih učencev, napovedano ustno spraševanje, socialna slika učencev itn.), zakaj pa jih nismo objavili, sem delno povedala že v uvodu tega dela prispevka.

Sklep: Mislim, da pedagogi v praksi lahko pripomoremo k razvoju vzgoje in izobraževanja. Prepričana pa sem, da je treba temeljito preveriti zasnovo dela šolske svetovalne službe, da se morajo šolski pedagogi ukvarjati s tistimi problemi, za reševanje katerih so dovolj dobro usposobljeni in se seveda nenehno usposabljati; biti morajo raziskovalci in inovatorji, strokovni sodelavci učitelja v didaktičnih in vzgojnih problemih, strokovni sodelavci pedagoških vodij šol, sodelovati z inštituti in Zavodom SRS za šolstvo, skratka, pomembno vplivati na razvoj šole.

Na podlagi analize Zavoda SRS za šolstvo, OE Maribor (šolsko leto 1988/89) ter po mnenjih, ki so jih dali ravnatelji na seminarju v Škofji Loki (v aprilu) pa lahko rečem, da so si svetovalni delavci v srednjih šolah že precej izbojevali svoje pravo mesto. Strah, da bi jih val racionalizacij lahko kar »odnesel«, gotovo ni upravičen.

TANJA BEZIČ

doma
drugje

SKRB ZA IZOBRAŽEVANJE KMETIC V ŠVICI

Gospodinjsko pospeševalno delo

V Švici se je gospodinjsko pospeševalno delo začelo pred dvajsetimi leti, kmetijsko pa pred tridesetimi. Kmetijsko-gospodinjska pospeševalka opravlja svoje delo pri izobraževanju odraslih. Dela po naročilu kantona, kmetijskih organizacij in kmečke družine. Njena naloga je pripraviti skupinska posvetovanja, pa tudi individualno svetovanje, pomaga pri odločanju v zadevah kmečke družine in kmečkega gospodinjstva. Gre predvsem zato, da problem spoznava, ponuja mogoče rešitve in skrbi za napredek. Na prvem mestu je svetovanje za vodenje gospodinjstva s temami:

Vprašanja o delu, gospodarjenju in graditvi. Predlogi za načrtovanje gospodinjstva in poenostavitev dela: načrtovanje gospodarstva pri prezidavi in zidavi novih poslopij, npr. predlogi za različne možnosti v planinskih skicah; pomoč pri oblikovanju delovnega mesta in izbiri gradiva.

Gospodarjenje z denarjem. Pomoč pri vprašanjih proračuna in knjigovodstva v gospodinjstvu. Morebitni prikaz možnosti za znižanje stroškov in dodatno pridobitnost: obračuni za storitve v gospodinjstvu, npr. denar za hrano, plačilo za sobo, perilo.

Gospodinjska tehnika. Pomoč pri odločitvah za nakupe v gospodinjstvu, če je potrebno z obračuni o gospodarjenju, npr. stroji in pripomočki, materiali in sredstva za nego, seznanjenje s tehniko dela in obravnavo primerov, kako varčujemo s svojimi močmi.

Stanovanje. Napotki za opremo in nego stanovanja: navodila za popravila in vzdrževanje, npr. osvežitev pohištva, drobna dela pri prenavljanju stanovanja.

Oblačenje. Napotki za nego perila in navodila za gospodarno krpanje.

Prehrana. Smernice za porabo pridelkov in oskrbovanje z dobro zdravo in gospodarno hrano.

Družina. Pomoč pri težavah, ki nastajajo pri skupnem življenju več rodov, kot npr.: predlogi za gradbene ukrepe in uravnavanje pri delitvi dela; pospeševanje ekološke zavesti; uravnavanje med kmetijo, gospodinjstvom in morebitnim dodatnim zaslužkom glede na delo in denar.

Pri vseh svetovanjih je treba upoštevati delovne, gospodarne, denarne, tehnične in tudi socialne vidike. Gre za skupno svetovanje, za svetovanje kmečki družini, pogosto v sodelovanju s kmetijskim pospeševalcem in posameznimi uradi.

Zahteve poklica. Delavka, ki opravlja ta poklic, mora imeti primerno strokovno znanje in izkušnje na vseh področjih gospodinjstva, poznati pa mora tudi položaj kmetijstva v deželi.

Poleg tega je potrebno metodološko znanje in spretnost za individualno in skupinsko svetovanje. Obvladati mora tudi poučevanje (predavanje) in imeti organizacijske sposobnosti. Neprenehoma se mora dopolnilno izobraževati. Ima naj sposobnosti za skupno delo, sprejemljiva pa mora biti tudi za nove okoliščine.

Osnovna izobrazba sprejemni pogoji. Poklic gospodinjske pospeševalke je pridobljen s specializacijo. Temelji na osnovni izobrazbi gospodinjske učiteljice ali hotelske gospodinje. Dobro podlago ima diplomirana kmetica, ki ima spričevalo gospodinjskega učiteljišča ali enakovredno podiplomsko izobrazbo.

Poklicna izobrazba. Po izobrazbi in praksi v osnovno pridobljenem poklicu se organizira za kandidatke 4 do 6 tečajev v sklopu po 2 do 4 dni. To so uvodni tečaji:

iz metodike: pogovor v individualnem in skupinskem svetovanju; uporaba domačih pripomočkov;

s strokovnega področja: zidava/bivanje v stanovanju; finančno in delovno gospodarstvo, kmetijstvo (poljedelstvo); priprava zalog.

K tovrstni izobrazbi spada tudi petnajstdnevna praksa, ki jo opravijo kandidatke pri dveh do treh pospeševalkah in na centrali pospeševalne službe. Pospeševalke nekmečkega izvora opravijo še praktikum na eni ali dveh kmetijah, za tiste brez učiteljske diplome pa se dodatno priporoča tečaj metodike, npr.: na švicarskem inštitutu za poklicno pedagogiko.

Uvodni tečaji morajo biti obiskani v prvih dveh letih dela. Ena pospeševalka skrbi za izobraževanje na območju s približno 3000 kmetijami. Zelo veliko dela poteka v skupinah. To so čiste ženske pa tudi mešane skupine. V mešanih skupinah obravnavajo predvsem tele teme: Delitev dela v družini in na kmetiji; Obremenitev družinskih članov na kmetiji; Samooskrba; odnosi med spoloma in med rodovi.

Polovico dela pospeševalke zajema individualno svetovanje, druga polovica pa je razdeljena na tečaje in delo v šolah. Vse gospodinjske pospeševalke so zaposlene na gospodinjskih šolah, kjer poučujejo, sodelujejo v izpitni komisiji za kmetice mojstrice, vodijo vso administracijo (kartoteko kmetij). Pri svetovalnem delu na domu sodelujejo predvsem pri naslednjih nalogah: vodenje gospodinjstva, prehrana v družini, nega bolnika, generacijska vprašanja.

Gospodinjska pospeševalka sodeluje tudi s kmetijsko pospeševalno službo predvsem takrat, ko gre za probleme družine ali za preusmeritev, npr.: pri mešanih kmetijah (dodatna obremenitev za žensko), tu je potrebna drugačna organizacija dela.

Za boljšo povezavo imajo vsi pospeševalci na določenem območju enkrat na teden skupne sestanke, kjer obravnavajo skupne probleme s terena. Skupaj pripravijo tudi program izobraževanja za zimo (do avgusta približno 30 tem). Te programe pošljejo vodjem pospeševalnih skupin (kmetje: 10 do 15 oseb na terenu ima svojega predstavnika, ki organizira vse sestanke). Na sestanku skupine izberejo tri do štiri teme za zimsko izobraževanje. V oktobru pa pospeševalna služba na osnovi teh vsebin izdela natančen program izobraževanja po vaseh.

Ta način izobraževanja je primeren predvsem za kmetovalke na višinskih predelih. Sodelovanje v skupini je prostovoljno. Ker pa višinski kmetje lahko dobijo različne subvencije ali brezobrestna posojila le, če pozimi poslušajo vsaj dve predavanji, se v teh predelih izobražujejo skoraj vsi, v dolini pa je to sodelovanje slabše. Na osnovi tega si izdelajo tedenski program dela. Obiske na domu. Če je potrebno, pospeševalka prosi za pomoč tudi druge strokovnjake, npr. arhitekta.

Na državni ravni se pospeševalna služba združuje v pospeševalnem centru v Lindau pri Zürichu, in sicer za Švicarje, ki govore nemško. To središče povezuje kantonske pospeševalke in pospeševalce, povezano pa je tudi z zvezno kmečko zvezo in s kantonskimi tovrstnimi zvezami. Središče (center) ima tele naloge: razvija pospeševalno službo, pripravlja programe, izobražuje pospeševalce in pospeševalke, izdeluje učne pripomočke (videokasete) in izdaja brošure (imajo svojo tiskarno). Poleg tega pripravlja programe za tečaje, srednjeročne cilje pospeševalne službe, pripravlja in obljavlja strokovne prispevke v časnikih in revijah. V sodelovanju s kmečko zvezo pripravljajo vprašanja za izpite za kmetice mojstrice.

V sklopu tega centra je oddelek za gospodinjstvo. Za to področje sta zaposleni dve pospeševalki, ena s polno in druga s polovično delovno obveznostjo. Gospodinjska pospeševalka v središču izdela letno poročilo, statut, kjer je natančen opis poklica pospeševalka s predpisano izobrazbo in s poprejšnjo izobrazbo in nalogami: povezovanje z Evropskim združenjem kmečkih žensk.

V nemško govoreči Švici dela 35 gospodinjskih pospeševalk. Imajo skupne cilje. Njihova naloga je predvsem iskati in reševati probleme v družini in kmečkem gospodinjstvu. Temeljne naloge se kažejo na treh področjih: sožitje v družini, vodenje gospodinjstva, gospodinjska tehnika.

Za konec. Sprehod skozi naše vasi kaže, da je delo naše pospeševalne službe skrbno in tudi organizirano. Na nekaterih področjih je že opazen napredek. Tam so polja urejena, kmečke domačije negovane, mladi gospodarijo z znanjem, veseljem in ljubeznijo ter imajo uspehe.

V Sloveniji imamo okoli 400 učiteljev gospodinjstva. Ali znamo uporabiti njihove strokovne sposobnosti?

MARTA HROVATIN

ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA

Usposabljanje z delom in poklicna šola

Ena od prednosti močne enotne sindikalne organizacije je vedno tudi možnost, da lahko navezuje stike s sorodnimi strokovnimi organizacijami po svetu. Takšne možnosti se ponujajo zlasti ob stikih z deželami zahodne Evrope, kjer je uveljavljeno načelo soodločanja o življenjsko najpomembnejših vprašanjih zaposlenih in kjer praviloma sindikalne organizacije enakovredno sodelujejo z delodajalci ali pa z oblastmi pri pogajanjih o obsegu, kakovosti in načinu uveljavljanja teh interesov.

Zvezna republika Nemčija nedvomno spada med države, kjer je po zaslugi močnih sindikatov uveljavljeno soodločanje o različnih pravicah iz dela in številnih družbenih zadevah. Eno od področij, kjer se enakovredno uveljavlja interes delodajalcev in zaposlenih, je seveda tudi izobraževanje, zlasti strokovno izobraževanje za delo in poklicno usposabljanje. Strokovna usposobljenost je naložba za prihodnost in je kot taka podlaga za človekov bolj ali manj uspešen obstoj za vse življenje. Glede tega zahteva zakonodaja enakovredno zasedbo vseh organov, ki odločajo o strokovnem šolstvu, izvajalcem – šolam, organizacijam, ki usposabljajo, in šolskim oblastem – pa nalaga dosledno spoštovanje zakonov in sprejetih odločitev.

S sindikati v Zvezni republiki Nemčiji, zlasti z deželno organizacijo v zvezni deželi Baden-Württemberg nas povezujejo dolgoletni pristni stiki. Že pred desetimi leti smo primerjali izobraževalne sisteme in kasneje zlasti področje njihovega poklicnega in našega tako imenovanega srednjega usmerjenega izobraževanja. Dežela Baden-

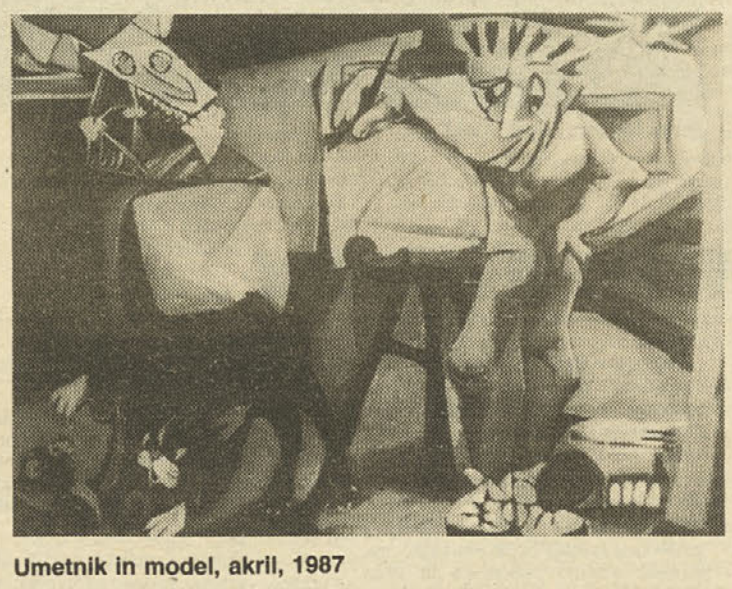

Umetnik in model, akril, 1987

Württemberg spada med gospodarsko najbolj razgibane tudi v ZRN. Po njihovi oceni je podlaga razvitosti gospodarstvo, ki je sestavljeno iz številnih majhnih in srednjevelikih podjetij, ter strokovno usposobljeno osebje, ki je sposobno izdelovati izdelke največje zahtevnosti. Že leta 1987 je narodni dohodek na prebivalca dosegel 35 000 nemških mark, dežela pa je poleg svojih delavcev zaposlovala še skoraj pol milijona tujih, med njimi številne Jugoslovane.

Sindikati so nam aprila 1989 omogočili temeljit vpogled v strokovno usposabljanje in poklicno šolstvo. Osemčlanska delegacija, sestavljena iz učiteljev strokovnoteoretičnih predmetov, učiteljev praktičnega pouka in mentorjev pripravništva iz kovinarske oziroma papirne in grafične usmeritve, je deset dni obiskovala poklicne šole, medpodjetniška središča za usposabljanje ter hospitirala pri usposabljanju v koncernu Daimler Benz, v Centru nemške papirne industrije, v Centru za jedrske raziskave Karlsruhe ter v koncernu Siemens. Gostitelji so omogočili tudi ogled proizvodnje v tovarni Daimler Benz Gaggenau, v zelo specializirani tiskarni Schlott Freudenstadt in v valjarnah aluminija Alusingen v Singnu. Delegacija je o obisku sestavila obsežno poročilo in ga poslala predstavnikom slovenskega gospodarstva in politike ter tudi izvršilnim in samoupravnim šolskim oblastem. V pričujočem članku želim predstaviti le nekatere ugotovitve, ki se mi zdijo najpomembnejše.

Temeljne značilnosti sistema poklicnega izobraževanja v ZRN

- Povprečno dve tretjini rodu se po končani obvezni splošnoizobraževalni šoli vpišeta v poklicno izobraževanje – v deželi Baden-Württemberg je v poklicnih šolah več kot 70% rodu.
- Poklicno izobraževanje poteka v dvojinskem sistemu, v podjetju in poklicni šoli, in traja (po novem praviloma za vse poklice) tri in pol leta. Temeljni namen poklicnega izobraževanja je podajanje strokovnega znanja in usposabljanje za delo.
- Poklicno izobraževanje traja obvezno do 18. leta starosti. Učenec praviloma sklene učno pogodbo s podjetjem. Med poklicnim izobraževanjem dva dni v tednu obiskuje poklicno šolo, preostali čas pa se usposablja v podjetju v središču za usposabljanje ali v medpodjetniškem centru za usposabljanje.
- Od leta 1987 poteka izobraževanje in usposabljanje v večini usmeritev po novih programih. Odredbo o usposabljanju za določen poklic s poklicno sliko sprejema zvezno gospodarsko ministrstvo. Nova nomenklatura poklicev pozna na primer v kovinarski usmeritvi namesto dozdajšnjih 42 specializiranih poklicev 6 osnovnih poklicev s 17 smermi, v elektrotehniški usmeritvi pa namesto dosedanjih 12 specializiranih poklicev le 4 osnovne poklice z 8 smermi.

Za usposabljanje je v celoti odgovorno gospodarstvo. Podjetja odločijo, koliko in katere učne pogodbe bodo sklenila in katerim zahtevam pri usposabljanju bo namenjeno največ pozornosti. Podjetja samostojno ustanavljajo in tudi v celoti financirajo svoja središča za usposabljanje. Zavedajo se, da je visoko strokovno usposobljeni delavec njihova prihodnost, zato so zlasti velika podjetja svoja središča za usposabljanje opremila z najnovejšo tehnologijo. Če pa sklenejo učne pogodbe mala ali obrtna podjetja, se ta po svojih industrijskih in trgovinskih ali pa obrtnih zbornicah dogovorijo o ustanovitvi medpodjetniških središč za usposabljanje. Pri tem ponavadi z denarjem pomaga država.

Učenec, ki sklene učno pogodbo, dobi v skladu s tarifno pogodbo v prvem letniku med 600 in 700 DEM, v drugem letniku med 800 in 900 in v tretjem ter četrtem letniku več kot 1000 DEM mesečne nagrade. Pri usposabljanju torej ni prepuščen samo mojstru ali pa kar vključen v proizvodni proces. V središčih za usposabljanje si pridobiva temeljno znanje in spretnosti ter postopoma obvladuje čedalje zahtevnejše naloge.

Usposabljanje po projektih

Usposabljanje v središčih, ki smo jih obiskali, poteka skorajda samo po posameznih projektih in po projektnih metodah. Učenci morajo pridobljeno teoretično in praktično znanje dokazati z izdelavo izdelka, v Mercedesovem središču učenci v posameznih programih opravijo posamezne potrebne korake pri usposabljanju in izdelajo različne manjše izdelke. Na koncu leta mora vsak izdelati zahtevnejši izdelek, npr. v drugem letniku majhno stružnico. Pot do izdelka je prepuščena učenčevi izbiri. Učenci so samostojni pri preučevanju potrebne teorije oziroma dokumentacije, poudariti pa je treba, da uporabljajo tako imenovane metode usmerjevalnega besedila, ki učenca vodi od postopka do postopka in od ene faze izdelave izdelka do druge. Učencem so na voljo praktično vsa medijska sredstva in posebne študijske kabine za pripravo na delo.

Povsem so opustili demonstracijski način usposabljanja. Učitelj praktičnega znanja je tudi svetovalec, obenem pa pripravlja posamezne projekte. Učenci tudi sami ocenjujejo svoj izdelek, hkrati pa ga ocenjuje tudi učitelj. Ocene vpišejo na posebne ocenjevalne liste. Izkušnje kažejo, da se učenčeve in učiteljeve ocene v višjih letnikih zelo zbližujejo, saj zna tedaj učenec ocenjevati svoje delo bolj celostno in se navadi samokritičnosti. Učenci izdelke obdržijo. Podjetja, ki smo jih obiskali, uveljavljajo pri usposabljanju svoje poglede. Poleg smotrov, predpisanih z odredbo, uveljavlja npr. Mercedes učenčevo odgovornost do dela (kompetitivna funkcija), razvija njegovo socialno pristojnost in sposobnost za skupinsko delo ter z dodatnim podajanjem teorije zboljšuje učenčevo podlago in motivacijo za nadaljnje usposabljanje. Siemens kot veliki koncern poudarja tako imenovane ključne sposobnosti. Mednje šteje sistematičnost, iniciativnost, prožnost, sposobnost samostojnega odločanja in sposobnost prenašanja znanja (to je razvil v svojem projektu PETRA).

Učenci se šele v višjih letnikih, vendar vsakokrat z določenim ciljem, ki rabi usposabljanju, vključujejo v proizvodni proces. V večjem obsegu sodelujejo v neposredni proizvodnji učenci v malih podjetjih, ki se sicer dodatno usposabljajo v medpodjetniških središčih za usposabljanje. Zbornice so zgradile medpodjetniška središča šele v zadnjih letih, saj so spoznale, da vsako podjetje, pa tudi vsako izobraževalno središče nima zelo zahtevne sodobne tehnologije, le-to pa mora prihodnji kvalificirani delavec obvladati. Območna medpodjetniška središča so tako opremljena z vsemogočo tehniko, tako učenci pod strokovnim vodstvom učiteljev praktičnega znanja programirajo obdelovalne stroje CNC, načrtujejo s programi CAD/CAM, se pripravljajo na praktični del strokovnih izpitov, na mojstrske izpite idr. V medpodjetniških središčih si tudi spopolnjujejo znanje že zaposleni, hkrati pa se v njih preusposabljajo delavci, ki jih je tehnični razvoj izločil iz proizvodnje in jim vzel zaposlitev. Usposabljanje za pridobitev poklica dopolnjuje poklicna šola, ki je v deželni pristojnosti in sodeluje s podjetjem oziroma podjetniškim centrom za usposabljanje.

Vsak je sposoben za kakšno delo

V poklicni šoli si učenci v skladu z okvirnim deželnim učnim načrtom pridobe strokovnoteoretično (60%) ter splošno in praktično znanje. Predmetnik obsega 7 do 8 ur strokovnoteoretičnih in 3 do 4 ure splošnoizobraževalnih predmetov ter pr... tičnih demonstracij. Šolske ... lavnice so namenjene predv... demonstraciji teorije v praks... so v primerjavi s središči za us... sabljanje manj zahtevno opr... ljene. Učenci po prvem letu... pol opravljajo vmesni in ... koncu izobraževanja končni ... pit, ki je sestavljen iz teore... nega in praktičnega dela. Sis... preverjanja znanja pred kom... jami industrijskih, trgovinskih ... obrtnih zbornic pomeni hk... eksterno preverjanje kakov... izobraževanja in usposabljanj...

Osip znaša 1 do 2 odsto... vpisanega rodu. Pri šolanju ... uveljavljeno načelo, da je vsak ... sposoben za kakšno delo in d... naloga šole in učiteljev prak... nega znanja, da ga pravi... usmerijo, spodbujajo in kar ... bolj razvijejo njegove sposob... sti. Osip za nemško družbo ... sprejemljiv tudi iz gospodars... razlogov in zaradi psihosocial... posledic, ki jih lahko povzr... pri učencih.

Poklicne šole zaposlujejo ... telje splošnih in strokovnotec... tičnih predmetov ter učit... praktičnega znanja. Učitelji ... orije morajo imeti visoko s... kovno in pedagoško izobraz... učitelji praktičnega znanja m... strski izpit in ustrezno peda... ško izobrazbo. Dežela ima ... tančno izdelan sistem napre... vanja in od učiteljev zaht... stalno strokovno spopolnje... nje, ki ga organizirajo nos... stroke, visoke šole, medpod... niška središča za usposablja... ter v metodološko razvojn... pomenu tudi šolske oblasti.

Učna obveznost je 23 ur ... uka na teden za učitelje teorij... 27 ur dela z učenci za učit... praktičnega znanja. Vsa dr... opravila (priprava, poprave ... log, razredništvo, izpiti, s... stike, delo s starši) so učitelj... obveznost, ki jo odreja in ... zira ravnatelj. Med predmet... razlik, za nobeno opravilo ni ... sebnega nadomestila. Ravna... imajo po 4 ure neposredne ... obveznosti na teden, namest... ravnateljev pa 8 ur.

Plače učiteljev na poklic... šolah so, če odštejemo raz... zaradi obdavčitve, enake v ... zvezni deželi in z malenkostn... razlikami v vsej ZRN. Učitelj... razvrščeni v plačilne skupine ... mesec prejmejo približno ... do 7000 DEM bruto) ter s... pajo delovno pogodbo n... sredno z ministrstvom za izo... ževanje. Organiziranega pr... sta in stavk ni, ker država ... teva od učiteljev popolno l... nost.

Primerjave z našim siste... srednjega usmerjenega izobr... vanja se seveda vsiljujejo s... po sebi, vendar bi bilo to t... treba posebej obdelati. Vs... kor bi morali ob razmerah, ... kršne so pri nas na tem ... dročju, saj z razmerami ni z... voljen nihče, vsaj razmiš... o tem, kako bi se približali ... skušenim in uveljavljenim m... lom v Evropi. Nemški sis... »learning by doing« trenu... preučujejo tudi številne dr... evropske dežele, ker iščejo ... tencialni evropski model po ... 1992. Pred nami so se zvr... npr. delegacije Italijanov ... Francozov, ki želijo reform... svoj močno pošolani izobr... valni sistem. Ob številnih re... mah in popravkih, ki se jih v ... veniji kar naprej lotevamo, ... razmere čedalje slabše in s... najbolj podobne kulturni rev... ciji, katere posledice bodo vi... še veliko kasneje. Če žel... ohraniti prednosti, ki jih je r... blika dosegla zato, ker so n... prebivalci prav zaradi svoje s... kovne usposobljenosti znali ... vladovati proizvodne proces... pametno usmerjati tudi d... bene procese na področju ... braževanj in usposabljanja ... delo, se bomo morali tudi v ... hodnosti ponovno pribl... Evropi.

VLADIMIR TKALEC

iz prakse za prakso

vnatelji v pedagoški delavnici

decembra 1988 do prve polovice aprila 1989 je Zavod SR ije za šolstvo izpeljal nov ciklus seminarjev za vodstvene e v osnovnih šolah z naslovom PEDAGOŠKO VODENJE IN MLJANJE POUKA. Na seminarju je uvodno temo o pedagogi ravnatelja osnovne šole predstavil mag. Anton Velikonja goške fakultete v Mariboru, pedagoško delavnico o snemanju re in vodenju pogovora pa je vodila dr. Ana Tomić s Filozofske te v Ljubljani. Prvi seminar smo izpeljali s skupino ravnateljev kega območja, zatem pa z razpisom povabili k izobraževanju ene delavce v organizacijskih enotah zavoda Ljubljana, Novo Koper in Nova Gorica. Presenetilo nas je veliko število prijav, o usposabljanje v celoti izpeljali v sedmih seminarskih skupikupaj 226 udeleženci. Seminarji so bili v Gozdu Martuljku, na , v Ljubljani in v Poljčah. Zlasti v Republiškem centru za o usposabljanje v Poljčah smo imeli kar najboljšo tehnično jenost in primerne možnosti za delo.

goško delavnico, v kateri so sodelovali ravnatelji, je vodila Kar slišim, pozabim; Ka vidim, si zapomnim; kar naredim, em in znam.

kovito motivacijo v samo ško delavnico je zagotovodna tema o pedagoški avnatelja. Avtor je predekatera aktualna vprašavezi z delom in položajem lja, govoril je o pojmovagovega dela, usposobljeustreznosti ravnatelja za astnostih, ki so potrebne agoško vodenje, vsebini e vodenja, pravilih za vodenje učiteljskega kovlogi ravnatelja in učizborov oddelkov; kaj pripravljati ravnatelj, anavzgojno-izobraževalnega elementih za analizo itn. em delu je predstavil neizsledke empirične razi pedagoški vlogi ravnatePoslušalcem omogočil, da merjali svojo dejavnost nalnimi pojmovanji o ravvem delu, pa tudi z ugotoli iz prakse.

na seminarja je bila naa temi o snemanju učne ospitiranju ravnatelja pri) in vodenju pogovora. atorica pedagoške delav. Ana Tomić je izhajala iz nj, ki so jih pridobili ravna prvem tovrstnem semipred leti. V posamezni upini je sodelovalo okrog deležencev. Po kratki uvodni spodbudi so se razdelili v skupine (najpogosteje v šest skupin) in po posebnem postopku (ob natančnih navodilih) ugotovili in izločili probleme, ki jih kot najbolj pereče občutijo pri snemanju pouka. Skupine so probleme zapisale na plakat in jih kolegom tudi ustno razložile. V skupinah sta se najpogosteje izoblikovali vprašanji, kako spremljati pouk pri predmetu, za katerega ravnatelji niso strokovno usposobljeni in kako voditi pogovor z učiteljem.

Zatem so udeleženci opazovali video posnetek učne ure (udeleženci so si ogledali ali temo iz SND v 1. razredu, iz slovenskega jezika v 5. razredu ali iz kemije v 8. razredu osnovne šole), ne da bi bili pri tem usmerjeni v opazovanje nekaterih prvin. Ob koncu opazovanja so odgovorili na vprašanji: Kaj ste opazili (dobrega, slabega)? Kaj bi svetovali učitelju? Zanimivo je, da so udeleženci ob tako nenačrtnem gledanju našli dosti več pomanjkljivosti kot pozitivnih prvih učnih ur, čeprav je tudi res, da ure niso bile posnete kot zgledne, idealne, najboljše.

Ko so seminaristi dobili prvine za opazovanje učne ure (didaktične in psihosocialne), so si isto učno uro ogledali še enkrat, skupine dveh ali treh udeležencev pa so skrbno spremljale uro glede na posamezen vidik in si vtise sproti zapisovale. Ob koncu ogleda so jih uredile, oblikovale odgovore na posamezna vprašanja in poročale o ugotovitvah svojim kolegom. Razmišljanja so bila tokrat načrtna, urejena. Med vsemi je bila posebno dragocena ugotovitev: Ravnatelj ne more spremljati vseh prvin učne ure hkrati. Skladno z delovnim načrtom si bo izbral nekatere, le-te spremljal pri vseh učnih urah, nato pa ugotovitve zbral in predstavil na konferenci učiteljskega zbora.

Konferenca učiteljskega zbora, na kateri ravnatelj predstavi učiteljskemu kolektivu, kaj je ugotovil ob spremljanju pouka v šolskem letu ali v določenem obdobju, je bila naslednja faza pedagoške delavnice. Udeleženci so oblikovali dve skupini: najprej so izbrali ravnatelja, drugi v skupini pa so dobili vlogi učiteljev. Ena skupina je z »igro vlog« predstavila učiteljsko konferenco, druga pa je skupino opazovala po določenih merilih za opazovanje skupine. Nato sta skupini vloge zamenjali. Igrani učiteljski konferenci smo snemali. Po končanih konferencah so o svojih vtisih in doživljanjih spregovorili najprej oba »ravnatelja«, nato pa »učitelji«. Zatem so si ogledali še video posnetek obeh konferenc in opazovali odzive vodje, skupine in posameznikov ter zlasti samega sebe.

Posebno pri načrtnem opazovanju učne ure in ob učiteljski konferenci so udeleženci dobili veliko teoretičnih usmeritev. Iz didaktike predvsem o sestavi učne ure, o metodi pogovora in postavljanju vprašanj, pa tudi nekatera splošna načela o skupinski dinamiki, zlasti o vodenju skupine.

V zadnji fazi pedagoške delavnice so udeleženci ovrednotili delavnico in odgovarjali na vprašanja: Kaj boste lahko uporabili? Kaj ste pogrešali? Kaj želite, da bi temu sledilo? Splošne opombe.

Organizatorji in tudi oba predavatelja smo se razveselili bogatih odgovorov. Z njihovo razčlenitvijo smo marsikaj v vsebini in organizaciji seminarjev dopolnjevali že od skupine do skupine. Tako so že udeleženci tretje delavnice dobili bogat seznam strokovne literature za samoizobraževanje, vprašalnik:

Ali se znate učiti? in merila za opazovanje razprave. Moderatorka delavnice je nadrobneje razčlenila tista didaktična vprašanja pouka, ki so se nanašala na opazovano učno uro.

Kako naprej?

Organizatorji smo se ob velikem odzivu vodstvenih delavcev ter ob naklonjenosti, ki so jo izkazali takemu usposabljanju, upravičeno lahko spraševali, ali je mogoče tudi v šolstvu pomisliti na »šolo za vodilne delavce v izobraževanju« kot jo že imajo gospodarstveniki. Ta trenutek lahko le pesimistično (in realno) odgovorimo z »ne, ni mogoče«.

Še zmeraj bomo organizirali posamezne izobraževalne akcije, nato pa spet dalj časa puščali vodstvene delavce, da si bodo še naprej, vsak zase, belili glavo o posameznem strokovnem vprašanju. Za tako trditev imamo v Zavodu SRS za šolstvo dokaze, temelječe na dolgoletnih izkušnjah. Predvsem: za stalno strokovno usposabljanje še zmeraj niso ustvarjene primerne gmotne razmere. Zavod SR slovenije za šolstvo do maja še ni dobil denarja za usposabljanje delavcev v osnovni šoli. Vse navedeno delo je bilo opravljeno na podlagi ustnih zagotovil, da denar bo. Take oblike izobraževanja so tudi dražje, zahtevajo sodobno opremljene učne prostore, sodobno avdiovizualno tehniko in ustrezno tehnično usposobljeno osebje (za snemanje in presnemavanje). V šolstvu pa nimamo primerno opremljenih izobraževalnih središč. Potrebna je temeljitejša vnaprejšnja priprava na seminar: tokrat je bila to priprava za snemanje učnih ur (ure za ta seminar so nastale ob spodbudah, vodenju in sodelovanju nekaterih pedagoških svetovalcev zavoda. Posneli so jih snemalci amaterji, da je bila izvedba cenejša). Največ težav povzroča torej negotovost pri financiranju te dejavnosti.

Da bo lahko usposabljanje sodobno, pa bo treba poskrbeti tudi za primerne prostore, opremljene s sodobno tehniko. Še najmanj težav se kaže pri kadrih.

V zavodu, odgovornem za usposabljanje vodstvenega osebja, bi bilo treba zagotoviti skupino delavcev, ki bi skrbela za izobraževanje pedagoških delavcev. Tudi znanstveniki – pedagoški delavci na Filozofski fakulteti in v drugih pedagoških kadrovskih šolah so pripravljeni sodelovati.

Kot smo ugotovili ob zadnjem usposabljanju, tudi kandidatov za izobraževanje med vodilnimi delavci ne manjka. Pogoste misli udeležencev, kot npr. odhajam zadovoljna, take oblike izobraževanja naj se nadaljujejo idr., nas obvezujejo, da za usposabljanje vodstvenih delavcev v izobraževanju vendar storimo še kaj več.

Pripis: Po informacijah s seje, ki jo je za predstavnike kadrovskih šol sklicala Pis za pedagoško usmeritev dne 11. 5. 1989, bo s tem letom Izobraževalna skupnost Slovenije začela načrtno financirati tudi stalno strokovno spopolnjevanje učiteljev in tudi ravnateljev.

MARIJA VELIKONJA

Pedagoška delavnica – kaj je to?

Usposabljanje je potekalo po didaktičnem modelu »pedagoške delavnice«, ki se zadnja leta vse bolj uveljavlja kot nov model pri strokovnem spopolnjevanju učiteljev tudi pri nas in izpodriva klasične metode predavanja, ki so vse predolgo prevladovale. Izobraževalna oblika (workshop) se je najprej uveljavila v umetnosti, pomeni pa tečaj ali seminar, ki poudarja prosto razpravljanje. Izmenjavo zamisli, demonstracijo dejavnosti in praktične dosežke uveljavljanja določenih spretnosti in principov. V šolstvu se je ta oblika razvila v okviru delovne šole. Cilj pedagoške delavnice je ustvariti okoliščine za spreminjanje in izboljšanje vsakodnevne delovne prakse udeležencev in ob tem spreminjati same udeležence. Ti morajo izdelati izdelke, ki so pozneje uporabni v praksi, razviti pa je treba tudi znanje in usposobljenost udeležencev in njihovo zmožnost, da sami krmarijo svoje učenje. Bistveni didaktični načeli ob tem sta zlasti kolegijsko učenje in učenje ob izdelovanju izdelkov.

Več o teoriji »pedagoške delavnice« lahko preberemo v knjigi dr. Barice Marentič Požarnik Nova pota v izobraževanju učiteljev. DZS. Ljubljana 1987.

RIRANI POUK NA CELJSKEM OBMOČJU

vdušeni za novosti

e pogosto očita, da je neživljenjska, učenec pa bolj ali manj člen v pridobivanju novih spoznanj. Neživljenjska zaradi čkanja vsebin«, razdrobljenosti po predmetih, pa tudi zaradi dela, ki ne spodbuja k razmišljanju, povezovanju, vrednotenju sebin. Znanje, ki si ga učenec pridobi, uri povečini le spomin, e pa pravega mesta med že pridobljenim znanjem.

čitke in pomanjkljivosti pa ovrže integrirani pouk, ki ga pri nas jo učiteljice povečini v nekaterih prvih razredih osnovne šole. metki integriranega pouka segajo že nekaj let nazaj. S tem n dela so začeli najprej na celjskem območju, prva med učitelji oletna in izkušena elementarka Gizela Šternad na Osnovni atov Mravljak v Titovem Velenju. Največ zaslug, da se je ani pouk širil po tem območju, zdaj pa tudi drugod po ji, pa ima Vida Bukovac, svetovalka Organizacijske enote SR Slovenije za šolstvo Celje.

lu potem ko so tudi nekage učiteljice elementarke vale to delo, zlasti ob hoah, so se začele zanj odloZdaj vpeljuje integrirani petnajst učiteljic v prvih terih drugih razredih celjobmočja, nekatere pa so ele vpeljevati tudi drugje veniji. Zanimanje za intepouk se je povečalo zlasti leto. Vedno več je učitesi takšnega načina dela h se nanj že pripravljajo.

gre vendarle za drugačen za drugačno organizacijo -izobraževalnega dela, ki nas uveljavlja in si utira naše šole, se je pokazalo, o delo treba spremljati in ati. To želijo tudi učitei tako že delajo. Zato je SR Slovenije za šolstvo al delovno skupino, ki jo edagoška svetovalka Vida ac.

Delovna skupina si je zadala več nalog. Ena prvih je bila ta, da zbere informacije o razširjenosti in vsebini integriranega pouka v prvih razredih celjskega območja, ovrednoti doseženo, ugotovi, kateri so temeljni problemi, s katerimi se ubadajo učitelji in kako ta pouk doživljajo. Oglejmo si, kaj poročajo o tem učiteljice.

Temeljni motiv, da so se učiteljice odločile delati drugače, je spoznanje, da je skrajni čas narediti šolo otroku prijaznejšo, takšno, da bo v njej vesel, zadovoljen in srečen. To pa bo takrat, ko bo učiteljica razumela njegove potrebe, poznala njegove sposobnosti ter mu »ponudila« znanje, ki si ga bo »vzel« toliko, kolikor ga je sposoben sprejeti, seveda ob učiteljevi pomoči. Ena od učiteljic je zapisala: »Učenci se na prožno učno obliko pozitivno odzivajo. Radi se učijo, veselijo se uspehov. Uče se vrednotiti svoje delo. Učijo se kritičnosti do sebe, do svojih vrstnikov in do učiteljev. Odnos med učenci in učiteljem pa mora temeljiti na medsebojnem spoštovanju. Učitelj ni več tisti, ki ve vse. Nasprotno! Učiteljeva vloga je bistveno nova. Sprejemati mora učenčeva čustva, spodbujati njegovo dejavnost in uporabiti zamisli in mnenja otrok.«

Učiteljice so se na integrirani pouk, preden so ga začele vpeljevati, temeljito pripravile, po opravljenih hospitacijah, pogovorih, prebrani literaturi, so si oblikovale svoj model. Preden pa so ga preskusile v svojem razredu, so z njim seznanile in nanj pripravile tudi starše.

Učiteljice so začele z integracijo vsebin (predmetov) postopno, najprej v eni učni uri, šele nato so prešle na integracijo vsebin (predmetov) v dveh urah, skratka izpeljale so integracijo vsebin (predmetov) v enem dnevu. Pri integriranem pouku ima pomembno vlogo že načrtovanje dela. Izhodišče je tedenski program. Tega večina učiteljic predstavi učencem že v petek za naslednji teden. Učenci lahko v zvezi z navedeno tematiko zbirajo slikovno gradivo, podatke iz različnih virov: knjig, revij, časopisov, opravijo pogovore s starši in po potrebi opravijo določene opazovalne naloge. Učence pa tudi navajajo, da sami oblikujejo in pripravljajo vprašanja. Učiteljice pravijo, da so učenci zelo iznajdljivi, izvirni, zanimivi, včasih presenetljivi in nepredvidljivi. Ena izmed učiteljic pripoveduje: »Ko prisluhnemo zanimanju otrok, se nam odpre povsem nov svet. Otroku omogočimo, da si pridobi znanje po zanimivi in naravni poti, učitelj pa pri tem ne more vsiljevati odgovorov, ki jih je on predvidel.«

Nadrobnejše načrtovanje dela je dnevna priprava, ki jo učiteljica oblikuje na podlagi tedenskega programa. Dnevno pripravo oziroma dnevni načrt dela predstavijo pred začetkom dela učencem. Učenci lahko vplivajo na razporeditev dejavnosti, ki jih bodo ta dan izvajali, z dodatnimi vprašanji pa tudi na dopolnitev vsebine.

Pri načrtovanju dela je pomembno tudi oblikovanje smotrov. Učiteljica temeljni smoter učne vsebine diferencira in po potrebi tudi individualizira. S tem dokaže večjo motiviranost za delo, večjo sproščenost učencev, ki pogosto dosežejo uspeh, ker so prednje postavljene naloge, ki ustrezajo njihovim sposobnostim. Učiteljice pa ocenjujejo učenca glede na uresničevanje zastavljenega smotra, ne pa z vidika povprečja razreda oziroma oddelka (skupine).

Klasičnih domačih nalog učenci nimajo, ali jih imajo zelo malo. Pravzaprav si domače zaposlitve izbirajo učenci sami, ker si iz tedenskega programa dela izberejo tiste dejavnosti, za katere so najbolj motivirani.

Učiteljice ugotavljajo, da je učiteljeva vloga pri integriranem pouku bistveno drugačna. Učitelj mora predvsem organizirati in spodbujati dejavnost otrok, uporabiti mora njihove zamisli, predloge, mnenja in jih pri delu usmerjati. Pri tem se oblikujejo povsem drugačni, pristnejši odnosi med učiteljem in učenci, ki temeljijo na medsebojnem spoštovanju. Vse to pripomore k boljšim uspehom, pa ne samo učnim, ampak tudi vzgojnim, od učitelja pa zahteva poznavanje, razumevanje in strpnost do otrok, vendar pa kot navaja ena izmed učiteljic: »Zadovoljstvo ob delu odtehta učiteljev trud. Veselje in zadoščenje je delati z veselimi, sproščenimi otroki, ki jim pouk ni breme.«

Največ težav povzroča pomanjkanje didaktičnega gradiva; le-to morajo učiteljice pripraviti same. Zlasti prvo leto vzame to veliko časa, kasneje pa ga samo dopolnjujejo.

Učiteljice si iz leta v leto pridobivajo vedno več izkušenj. To delo pa jih tudi sili k nenehnemu samoizobraževanju in spopolnjevanju.

Zato se večkrat sestanejo in izmenjajo izkušnje, tako da pripravijo hospitacije s pogovori, izmenjujejo si tedenske programe dela in dnevne priprave. Večkrat pa se jim pridružijo tudi učiteljice z drugih območij, ki razmišljajo in se pripravljajo na integrirani pouk. Učiteljica, ki ima integrirani pouk v svojem razredu že nekaj časa, je zapisala:

»Ko primerjam stari način pouka in zdajšnji način dela, se z veseljem odločim, da bom delala po novem. Prepričana sem, da je kljub naporom, dvomom, skeptičnosti nekaterih, to vredno nadaljevati. Zadnji čas je, da postane učenec soustvarjalec svoje vzgoje in izobraževanja. Izrabimo sposobnosti otrok, spodbujajmo jih k ustvarjalnosti. Morda je to tudi pot, da bomo res poskrbeli za bistre otroke, ki se vse prepogosto dolgočasijo, zadušijo in zakrnijo v povprečnosti.«

Med pomembnimi nalogami delovne skupine je spremljava, ki jo že pripravljamo. Izsledki spremljave, skupaj s hospitacijami, ki se jih tudi udeležujemo, bodo podlaga za usmerjanje in svetovanje učiteljem v praksi, v pomoč pa tudi tistim, ki bodo z integriranim poukom šele začeli.

Delovna skupina zbira tudi uspele tedenske programe in dnevne priprave, ki jih bo ponudila v pomoč tistim učiteljicam, ki bi želele začetne informacije o načrtovanju dela integriranega pouka ali menjati izkušnje v zvezi z načrtovanjem.

Volje je v učiteljih in članih delovne skupine dovolj. Praksa kaže dovolj dobrih uspehov, zato ji je treba prisluhniti, delo spremljati, usmerjati in izsledke ovrednotiti ter oblikovati model integriranega pouka v skladu z družbenimi usmeritvami in smotri osnovne šole.

Za delovno skupino povzela
ANGELCA KUNSTELJ

pobude
odmevi

Video v predšolski vzgoji

Med posveti v okviru razstave učil in šolske opreme na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani je bil tudi posvet o videu v predšolski vzgoji. Na njem so bili predstavljeni trije prispevki, osrednji naj bi obdelal tehniko ravnanja z videorekorderjem in videokamero, vendar je predavatelj svoj prispevek zadnji dan odpovedal.

Nuša Draganova je navedla temeljne podatke o nastanku in razvoju videa ter temeljna izhodišča za pripravo kakovostnega video posnetka.

Moj prispevek je bil osredotočen na izkušnje, ki sem si jih pridobila v zadnjih treh letih, ko sem poskušala strokovno spopolnjevanje vzgojiteljev s pomočjo videa dvigniti na višjo raven.

Zamisli so se začele sukati okrog hospitacijskih strokovnih aktivov in želja, da bi dobre stvari videlo več vzgojiteljev, da pa sočasno ne bi preobremenili izvajalcev in seveda otrok s številnimi udeleženci, ki ne pripomorejo k resnični kakovosti pedagoškega procesa. Takrat je bil video že razširjen v družinskih krogih in iz osebne izkušnje sem vedela, da je zelo uporaben v študijske namene. V šolskem letu 1986/87 smo posneli ciklus treh telovadnih dopoldnevov, ki so bili v svoji zasnovanosti hospitacijski aktivi. Vzporedno sta potekali dve dejavnosti; hospitacija vzgojiteljev iz različnih vrtcev in snemanje z videokamero. Po hospitaciji smo si posnetek ogledali in ob tem tudi študijsko razčlenili dejavnosti otrok. Vzgojitelji so dobili vtis o živi izvedbi, strokovni pogovor je bil ponazorjen z video posnetkom. Za študijsko delo je video prav imeniten, saj omogoča delo v manjših skupinah, časovno je neodvisen od poteka dogajanja, dogajanje lahko ustaviš, si ga nadrobno v počasnem posnetku ali mirujoči sliki ogledaš, ga preučuješ in ob njem po mili volji razpravljaš.

Seveda so bili prvi poskusi popolnoma začetniški, ljubiteljski, brez izkušenj, vendar dobra podlaga, tako da smo se marsikaj sami naučili. Na primer: mikrofon zapisuje vse, zato ob poslušanju daje vtis bučnosti – to pa gledalce, ki tega sredstva ne poznajo dobro, moti; če snemaš otroke z višine odraslega, so njihovi glasovi popačeni, zato smo kasneje, predvsem pri velikih planih, snemali z vidnega polja otrok.

Prvi ciklus posnetkov je bil narejen le ob dejavnosti, ki je potekala na podlagi priprave vzgojiteljev, brez scenarija.

Naslednjo izkušnjo sem pridobila pri snemanju prispevka za mednarodni simpozij v Portorožu, ki je bil maja 1988 o temi Otrok in narava. Želela sem pripraviti dejavnost, v kateri življenje otrok samo prinese tudi eksperiment iz naravoslovja. Pri pripravi scenarija sem si pomagala z izkušnjami, ki sem si jih pridobila v dolgoletnem sodelovanju z RTV Ljubljana pri pripravi oddaj Vrtec na obisku in Ciciban dober dan. Vzgojitelj, otroci in snemalec amater, strokovni tehnični delavec viškega vrtca, so imeli scenarij že pripravljen, vse smo poprej pripravili in v enem dnevu posneli uro dolg video posnetek Naredimo si krhlje

Otroci, vzgojitelji, snemalec in jaz, ki sem režirala ljubiteljsko, smo naredili posnetek zato, da bi predstavili dejavnost širokemu avditoriju in tudi vzgojiteljem v vrtcih, če bi to želeli. Tehnično smo posnetek opremili z uvodnim in sklepnim kadrom, vendar je brez komentarja vsebinsko nepopoln.

Svet za preventivo in vzgojo v cestnem prometu je želel posneti videokaseto za izobraževanje vzgojiteljev za prometno vzgojo otrok. Kaseto smo posneli po scenariju, snemalec je bil izkušen delavec iz prometa, režirala sem sama, posnetek pa smo opremili tudi s tako imenovanim off besedilom, tako da kaseta opravi vso nalogo izobraževanja brez žive besede.

Razmišljanja o uporabi videa v predšolski vzgoji se nadaljujejo.

Medij je po vsebinski zasnovanosti dodobra uporabljen takrat, ko kamera »živi« z otroki v oddelku, ko vzgojitelj sam posname položaje, ki jih potrebuje kot oporo za kasnejše analizno delo, za študij v skupini vzgojiteljev, za razpravo o problemu s strokovnjaki itn. Tak način uporabe videa zahteva popolno tehnično opremljenost, vzgojitelja, ki obvlada tehnologijo in ki ima estetski čut in nagnjenje, skratka veselje z videofilmom, ki zna improvizirati, ki čuti medij kot prvino pedagoškega dela in ki hoče »nekaj več«. Do tukaj je amaterizem povsem opravičljiv in koristen, saj se tisti, ki se ukvarja z zadevo ljubiteljsko, ne nameravajo potrjevati na umetniških tekmovanjih video predstav.

Kljub temu da je mogoče tudi z amaterskim prijemom doseči neko umetniško raven, bomo to lahko ocenjevali tedaj, ko bomo o videu vedeli več tudi iz zornega kota estetike. Nekaj smo se sicer naučili v šoli pri filmski vzgoji, vendar je vse to premalo; potrebovali bi dodatno tovrstno izobraževanje.

Razmišljamo tudi, kako video uporabiti pri vzgoji otrok, kot na primer: otrok se uči smučanja, posnamemo ga pri vožnji, mu posnetek pokažemo, skupaj razčlenimo, ga dodatno spodbudimo, posnamemo njegov boljši smučarski dosežek ipd.

Video je sredstvo, ki nam lahko pomaga pri sodobni dokumentaciji o razvoju predšolske pedagoške prakse. Vsak prispevek, ki ga naredimo v vrtcu sami, starši ali kdo drug, je vredno presneti in shraniti kot arhivski prispevek.

Ne zanemarimo možnosti, ki jih imamo, razmišljajmo, kako bo v prihodnje.

Video tehnika je draga, posebno če razmišljamo tudi o večji kakovosti posnetkov; za to bi potrebovali tudi mizo za čiščenje, sinhroniziranje, mešanje kadrov ipd. Zato podprimo zamisel Nuše Draganove o video središču za področje vzgoje in izobraževanja, saj nam ta medij ponuja nove razsežnosti v izobraževanju vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev, sami pa bomo odkrivali tudi razsežnosti v samem vzgojno-izobraževalnem procesu.

ZMAGA GLOGOVEC

Težave z učbeniki

Pridružujem se prispevku M. Detele o vedno večjih težavah pri izdajanju učbenikov (Prosvetni delavec št. 6. MED POTREBAMI IN RESNIČNOSTJO). Avtor v prispevku opozarja, da bi se morala priprava učbenikov organizirati sistemsko. Pobuda seveda ni nova, žal pa, so mnogi dozdajšnji predlogi ostali na pol poti.

Sistemsko reševanje problemov

S problematiko učbenikov in njenim »sistemskim« reševanjem je povezanih več dejavnikov, njihova aktivnost in odgovornost pa sta slabo opredeljeni. Tako je učbenik, nazadnje, kljub deklarativnim opredelitvam njegove kulturne pomembnosti ponavadi tržno blago. Obstaja celo Odbor podpisnikov družbenega dogovora o organizirani preskrbi osnovnih in srednjih šol z učbeniki. V njem so predstavniki izobraževalnih skupnosti, Izvršnega sveta Skupščine SR Slovenije oziroma Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje ter telesno kulturo in Zavoda SR Slovenije za šolstvo, založb, knjigarn, bank in papirne industrije (le za osnovne šole).

Prizadevanja Odbora podpisnikov družbenega dogovora o organizirani preskrbi osnovnih in srednjih šol z učbeniki za smotrno učbeniško politiko niso rodila sadov, čeprav posamezne podpisnice vendarle lahko pomembno vplivajo na učbeniško

Koncert v travi, akril, 1988

dejavnost. Tako so npr. zlasti posebne izobraževalne skupnosti spodbudile in tudi subvencionirale pripravo mnogih strokovnih učbenikov z nizkimi nakladami, ki jih do tedaj sploh niso imeli. Izvršni svet Skupščine SR Slovenije je (v preteklosti) nekajkrat vplival na ugodnejše posojilne pogoje založnikov učbenikov, svojo politiko pa izvaja zlasti prek Oddelka za učbenike Zavoda SR Slovenije za šolstvo.

Menim, da problem zalaganja učbenikov lahko sistemsko rešimo le z zagotovitvijo denarja in ustrezno organizacijo priprave učbenikov. Denarja, da bi učbeniki nemoteno izhajali, pa ne more zagotoviti niti Izvršni svet Skupščine SR Slovenije niti Izobraževalna skupnost Slovenije. Če to vprašanje ne bo uspešno rešeno, si ni mogoče zamisliti sistemskega urejanja problematike.

Posledica neurejenega financiranja so tudi visoke ekonomske cene učbenikov. V SR Sloveniji, žal, ni mogoče dobiti denarja za njihovo znižanje, v drugih jugoslovanskih republikah pa imajo bistveno boljšo politiko pri pripravi in zalaganju šolskih knjig; to se seveda kaže v širšem izboru naslovov in nižjih cenah.

Priprava učbenikov

Zavod SR Slovenije za šolstvo in nekatere založbe pripravljajo učbenike po medsebojnih dogovorih in z usklajevanjem programov. Sodelovanje zavoda z založbami je zadnje čase usmerjeno tako, da bi se zavod lahko bolj posvetil ugotavljanju potreb po učbenikih, opredeljevanju njihove ustreznosti in spremljanju v učni praksi, založbe pa naj bi se bolj posvetile celotnemu delu med razpisom in potrditvijo učbenikov, torej projektom priprave učbenikov. Za zdaj poteka priprava zasnove in poskusnega poglavja učbenika še na Zavodu SR Slovenije za šolstvo, v mnogih primerih pa tudi ves recenzijski postopek.

Delo v projektni skupini v založbi (avtorji, recenzenti in konzulenti, urednik, likovno-grafični in tehnični urednik) naj bi omogočilo strokovno najbolj učinkovito in vsestransko kakovostno pripravo učbenika. Avtorji morajo imeti take delovne razmere, da lahko kar najbolje izrabijo svoje strokovno znanje pa tudi kontinuirano pomoč in sodelovanje založbe. Seznanjeni morajo biti z vsemi možnostmi, ki jih ob učnem načrtu ponujajo na eni strani izsledki didaktike in metodike, na drugi strani pa sodobna tehnologija tiska.

Zalaganje učbenikov

V Sloveniji zalaga učbenike šest založb, ki so si po dogovoru razdelile področja. Taka ureditev omogoča specializacijo založb in bolj strokovno delo. Založbe usklajujejo svoje delo v okviru Gospodarske zbornice Slovenije (komisija za učbenike Odbora za založniško in knjigotrško dejavnost pri splošnem združenju). Usklajevanje npr. zajema avtorske honorarje, metodologijo oblikovanja cen učbenikov in različne dejavnosti založnikov učbenikov v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za šolstvo in v okviru jugoslovanske konference zavodov za učbenike.

Založbe usklajujejo vsakoletni program osnovnošolskih in srednješolskih učbenikov na podlagi načrtovanih naklad – zadnje čase povečini za enoletno uporabo. Tako načrtovanje je nujno, če se hočejo ogniti zalogam. Za srednješolske učbenike pa to seveda ni gospodarno, to je lepo pojasnil M. Detela v Prosvetnem delavcu. V zadnjih desetih letih smo dobili precej novih učbenikov, predvsem za strokovne predmete v srednji šoli. Za slovenske razmere to prav gotovo ni bila lahka naloga, uspešno pa jo je usklajeval Zavod SR Slovenije za šolstvo. Žal, se pri učbenikih z majhnimi nakladami (pod 1000 izvodov) tržna logika ne obnese, če naj bo njihova cena dostopna učencem. Pomanjkanje denarja vpliva na to, da ni mogoče subvencionirati novih učbenikov, vedno več težav pa je tudi s ponatisi. Kako iz te stiske? Sodobnejša, računalniška priprava učbenikov, že znižuje stroške priprave, zlasti če pri tem sodeluje še šola sama. Vendar ostane nerešeno bistveno vprašanje financiranja priprave in zalog teh učbenikov, s katerimi se nihče resno ne ukvarja. Sicer pa je ponekod v Jugoslaviji prodrla tudi zamisel o širšem strokovnem priročniku, ki naj bi ga učenec iz šole prenesel v prakso. Ta zamisel se še razvija in prav gotovo zahteva tudi teoretični premislek.

Obročna prodaja učbenikov

S široko akcijo želijo letos slovenske založbe, ki izdajajo učbenike, vpeljati obročno prodajo učbenikov za osnovno šolo in skupne splošnoizobraževalne predmete v 1. letniku srdnjega izobraževanja. Pobuda, ki jo je dala Državna založba Slovenije, ima več namenov:

1. učencem pravočasno zagotoviti šolske knjige,
2. učbeniki bodo v prednaročilu cenejši,
3. plačati jih je mogoče v treh obrokih.

V tej akciji bodo založbe v sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za šolstvo seznanile vse učence slovenskih osnovnih šol in s tem njihove starše z razlogi za tak nakup učbenikov in s pogoji nakupa. Publikacija z naslovom Kaj svetuje modri Janez? Vse za šolo kupi danes! vsebuje katalog veljavnih učbenikov, delovnih zvezkov in gradiva za osnovno šolo ter seznam učbenikov, ki so v rabi za skupne splošnoizobraževalne predmete v 1. letniku srednjega izobraževanja.

Ker so v različnih prog
v srednjih šolah predmetn
zlični in so pri nekaterih pr
tih na voljo alternativni
niki, se morajo učenci 8. r
osnovne šole seveda o izb
benikov pozanimati na tist
nji šoli, na katero se vpisuj

Učenci lahko kupijo uč
na obroke posamezno po
bah in knjigarnah ali pa tud
pinsko po osnovnih orga
jah sindikata v delovnih o
zacijah. Založbe bodo z ob
prodajo lažje izpeljale le
proizvodne programe, uče
si bodo lahko pravočasno i
ugodnejšimi pogoji pres
učne knjige. Nadrobnejše
macije o tej akciji dajeta
žavna založba Slovenije,
ljana in Založba Obzorja,
bor.

Inflacijska resničnost je
zanesljiva in ugotoviti mo
da smo res daleč od tega,
družba učencem lahko za
vila (brezplačne) učbenike
pa moramo tudi v tako kr
razmerah prizadevno
izhod iz krize, ni treba p
ljati.

ALEKSANDER COKAN

O ocenjevanju

Prvi razred. Kontrolna naloga. Hura! Poskočili bi do stropa, če bi mogli.

Tudi on bi poskočil. Tudi njemu je všeč čisto nov list papirja, ki diši po sveže tiskanih računih – a mu porajajoče se veselje v trenutku uniči spomin na zadnjo slabo oceno in neprijetne posledice.

In če ocena povrhu vsega neprijetnega nima praktičnega pomena, čemu ocenjevanje? Čemu ocenjevanje v 1. razredu?

Sama bi ocenjevanje brez pomisleka ukinila v 1. in 2. razredu. Ponavljanje razreda bi izjemoma ostalo. Morala bi nanizati vzroke za svojo odločitev proti ocenjevanju, a bi zagotovo izpustila kakšnega strokovno pomembnega, zato se temu poskusu odrekam in ga prepuščam bolj usposobljenim.

Osebno se mi zdi najpomembnejše, da je ocenjevanje v tako nežni (naivni) razvojni dobi nehumano in nesmiselno.

Nekaj drugega je seveda preverjanje znanja, ki bi bilo ob ukinitvi ocenjevanja bolj upoštevano.

Čemu rabijo ocene v 1. razredu? Poleg nekakšne zunanje motivacije, so ocene zgoščena informacija o znanju učencev. Brez škode, celo koristno pa bi to obliko informiranja lahko zamenjali z vsebinsko (ne s t. i. opisnim ocenjevanjem), ki bi jo učencem in staršem podali ustno, strokovni javnosti pa bi jo zaznamovali v matičnem listu.

Ne čutim potrebe po merjenju znanja, sposobnosti in navad učencev v 1. in 2. razredu, slutim pa radost učencev ob sprejemanju znanja brez ocenjevanja.

Zagotovo bi učenci znali najmanj toliko kot zdaj, ko ocenjujemo. Še več. Za trud ne bi bili poplačani celo s slabimi ocenami (dobro, zadostno, nezadostno). Imeli bi priložnost, da bi se naučili opazovati sebe in svoje delo ter spremljati svoj napredek, ki se stopenjsko pogosto ne ujema z vrednostjo stopenj ocen.

Nameravala sem pridobiti mnenje širšega kroga udeležencev ocenjevanja, pa so me streznile misli staršev mojih letošnjih prvošolcev. Zgovorne so prav toliko kot kakšno strokovno mnenje.

Pa si jih oglejmo.

Na drugem letošnjem roditeljskem sestanku staršev učencev 1. razreda, na katerem je ključna vsebina pogovorov ocenjevanje, sem opravila anketo o ocenjevanju v 1. razredu.

Ob prvem vprašanju so se starši odločili za ocenjevanje ali proti njemu. Od 18 navzočih staršev (v oddelku je letos 20 učencev) so se odločili štirje za ocenjevanje, dva se nista odločila, 12 staršev pa je bilo ocenjevanju.

V drugi anketni točki s
meljili svojo odločitev.

Utemeljitve staršev, ki
ocenjevanje:

– Dobra ocena učenca
buja, dá mu veselje do
njega učenja.

– Otrok se mora začeti
učiti in zvedeti, čemu se u

– Učenci so komaj čak
se bo v 2. polletju začelo o
vanje.

Kaj menijo starši, ki s
odločili za ocenjevanje ali
njemu?

– Pedagogi naj se odlo
ali proti ocenjevanju.

– Po eni strani je ocenj
spodbuda, po drugi strani
otrok prizadet, če je sla
drugih.

In kaj pravijo starši, ki s
ocenjevanju?

– V 1. razredu naj bi se
privadili na šolo, učitelji
bolj upoštevali učenčev tr

– Učenec sam pokaže i
in pove, kako je z njim z
ljen, ve, kako je z njim
voljna učiteljica in starši.

– Učenci prvega razre
v resnici trudijo in pridno
zato ocene lahko bolj šk
kot koristijo.

– Otrok je pri učenju
ocen bolj sproščen. Bo
ocene učinkuje pohvala.

– Ocenjevanje v 1. r
nima pomena.

– Nikoli kasneje se otr
učijo tako radi kot v 1. r
In zakaj bi bili za trud i
kaznovani s slabo oceno?

– Otroci bi se tudi k
raje učili, če ne bi bili ob
njeni z ocenami. Ko bi
določen program, naj bi
dovali brez ocen v višji raz
program.

– Ocena visi nad otrok
starši) kot mora. Boljše se
preverjanje z veselim tek
njem (brez ocenjevanja).

– Brez ocen bi bilo
enako ali boljše.

Zgovorno, mar ne?

Tudi on bi poskočil! Saj njemu všeč čisto nov list p ki diši po sveže natiskanih nih. Vsakokrat mu uspe kakšen račun več. Čuti, preduje. Vesel je. (V tem p ocena ni primerna)».

Bleščijo se jim oči. kipi. Ponosni smo nanje, kri razreda in naroda. Ne homa se izkazujejo. Uživ učenju. (Ocena v tem prim potrebna. Ocena pod izd mu je tuja. Kakovost sama po sebi je intimna ocena mu je vsiljena.)

Ali še kdo meni, da bi smiselna sprememba Prav o ocenjevanju v osnovni š

MARJETA LAPANJA

predšolska vzgoja

Kako bo organizirano družbeno varstvo otrok

Na razširjeni seji predsedstva Skupnosti otroškega varstva Slovenije, ki je bila 10. maja 1989, so se ob dobro pripravljenih tezah kresala mnenja o sistemu in prihodnji organiziranosti družbenega varstva otrok. Seje so se udeležili tudi vidni strokovnjaki, saj so bile teze za razpravo pripravljene na podlagi njihovih mnenj. Izziv za tako poglobljeno pripravo sestanka so bili amandmaji k Ustavi SR Slovenije, ki ne opredeljujejo več otroškega varstva kot tisto področje družbenih dejavnosti, ki ga je treba obvezno opisati v ustavi. Odločitev o tem zahteva temeljit premislek, saj so posledice, ki utegnejo nastati zaradi ukinitve posebne družbene skrbi za otroke in družino, lahko usodne.

Teze za razpravo so bile pripravljene zato, da bi spodbudile alternativna mnenja, kako v prihodnje kar najbolj včleniti različne razsežnosti ukrepov družinske politike in otroškega varstva, ki so bili doslej bolj fragmentarni in razsejani po različnih interesnih skupnostih. Pri tem se marsikaj lahko naučimo iz evropskih izkušenj, saj moramo nujno rešiti najmanj štiri temeljna vprašanja: kam umestiti otroško varstvo, le-to naj bi preraslo v družinsko politiko, kako ga povezati ali razmejiti z demografsko politiko, kolikšen naj bo obseg kroga uporabnikov glede na gmotne možnosti družbe, določiti pa je treba tudi področja, ki naj bi jih zajemala družinska politika.

Vprašanje, ki mu je treba nameniti posebno pozornost, saj smo v Sloveniji dosegli splošno raven zagotavljanja pravic v sklopu družbenih dejavnosti le za splošno zdravstveno varstvo in splošno osnovno šolanje, zato moramo v gospodarski krizi zagotoviti različen prijem v posameznih družbenih dejavnostih. Na področju otroškega varstva je »univerzalni program« le zavitek za novorojenca in program priprave otrok na osnovno šolo, vsi drugi programi so dostopni le nekaterim; v vrtcih je 50 % predšolskih otrok, družbeno pomoč dobivajo le socialno ogroženi otroci, nadomestilo osebnega dohodka za porodniški dopust je vezano na zaposlitev in je z razširitvijo na pomoč dijakinjam, študentkam in iskalkam zaposlitve že skoraj posplošeno.

Kaj je v naši družbi splošnega, nacionalnega pomena, in kaj moramo zagotoviti vsem otrokom, bo treba določno opredeliti pred sprejetjem ustavnih amandmajev; od zdajšnjih programov so to brez dvoma varstvo matere in novorojenca, družbene pomoči otrokom, ki bi morale prerasti v otroške dodatke, vzgoja in varstvo otrok z motnjami v telesnem in duševnem razvoju, priprava otrok na šolo, ki naj bi se postopoma dopolnila še z vzgojnimi programi za tri do pet-letne otroke v vrtcih in zunaj njih.

Organiziranje družbene dejavnosti, povezane z otrokom in njegovimi potrebami ter s tem zagotavljanje integralnega prijema, je prav gotovo kakovostna prednost, čeprav je v nasprotju s klasično delitvijo na področja družbenih dejavnosti. Zato je v gradivu izraženo mnenje, da je kakršna koli sistemska sprememba, s katero bi razdelili družbeno skrb za otroka na socialno in vzgojno-izobraževalno, nesprejemljiva. Eden od razpravljalcev pa je poudaril, da kakorkoli že bo, ne bi smeli dopustiti »pošolanja« vzgojno-varstvene dejavnosti.

Predšolska vzgoja mora poudariti različne možnosti, priložnosti, ob katerih se otroci zbirajo glede na svoje potrebe, želje, interese, sposobnosti in nato organizirati določene dejavnosti, ne smemo pa dopustiti, da program le-te omejuje z dokončno opredeljenimi cilji, vsebinami in metodami dela. Programi za otroke, ki niso v dnevnem varstvu v vzgojno-varstveni organizaciji, bi morali zajeti čim več otrok, starih nad tri leta. Izvajalci naj bi bili različni. Dopuščena mora biti raznolikost organiziranosti, ki bi omogočala večje prilagajanje različnim potrebam otrok in staršev in dopustiti tudi samoiniciativnost leteh. Vzgojno-varstvena dejavnost pa ne spada v ožjo zasnovo socialnega varstva.

Naša družba ima protisloven odnos do družine. Po eni strani ji želi odvzeti čim več funkcij, vendar teh v resnici ne zmore. Zato bi morali jasno presoditi, kaj družina zmore in kako ji pomagati, da bi postala samostojna ter sočasno tesno povezana z družbo pri reševanju problemov ter zadoščanju potreb.

Družinska politika je širok pojem, ki pomeni nepretrgano potrebo in skrb od prihoda prvega otroka v družini do osamosvojitve tega otroka in ustvarjanja nove družine. Politika prebivalstva, ki ji v Sloveniji že bijemo plat zvona, pa oživi zlasti ob padcu rodnosti, saj so njena prizadevanja usmerjena v povečanje natalitete; zato so nekateri razpravljalci želeli, da se med tema politikama zadeve razmejijo.

Sestavljavci tez so pripravili tudi predlog za reorganizacijo sistema upravljanja na področju otroškega varstva in družinske politike, po katerem naj bi se večina izvršilnih in tehničnooperativnih funkcij vrnilo v državno upravne organe, toda v zdajšnjem sistemu je treba funkcije jasno razmejiti in razdeliti nosilcem, pa naj se povežejo. V samoupravni interesni skupnosti naj se odloča o temeljnih ciljih in razvoju, politiki in delitvi sredstev, skupnosti pa naj se uredi kot enodomni sistem.

Skozi vse razprave se je kot rdeča nit vlekla misel, naj ustavne norme ustrezajo potrebam in razvoju ljudi v SR Sloveniji, naj se ob demografskih ciljih upošteva načelo svobodne odločitve o rojstvu otrok, in da bi morali imeti jasno perspektivo tako glede na prostor, v katerem živimo, kot tudi o tem, kako želimo živeti v prihodnje.

Delovno predsedstvo se je odločilo, da bo v okviru svoje delovne skupine pripravilo konkretne predloge k vsebini ustavnih amandmajev, saj je nedopustno, da bo Jugoslavija podpisala novo konvencijo o pravicah otrok, zdajšni predlogi ustavnih amandmajev pa ponujajo drugačno usmeritev.

ZMAGA GLOGOVEC

Igra – pomemben del življenja

»Igra je način, kako otrok spoznava zunanji svet,
igra je za otroka učenje,
igra je zanj resna oblika vzgoje,
igra je nujno potrebna otroškemu organizmu, ki raste.«

Nadežda Krupska

Igra je svobodna spontana dejavnost, ki poteka brez katerekoli zunanje nujnosti; je notranja potreba, ki ima svojo logiko, drugačno od logike zunanje resničnosti, kakor jo dojemajo odrasli. To je temeljna in tudi najbolj značilna dejavnost predšolskih otrok. V igri se otrok počuti svobodnega, je kar najbolj dejaven in čustveno zavzet. Prav zaradi tega si razvija vse svoje sposobnosti; umske, estetske, moralne, delovno-tehnične, telesne, socialne, čustvene. Igra je potrebna vsakemu otroku. Otrok se razvija, ker se igra, otrok se igra, ker se razvija. To je dejavnost, ki ga torej popolnoma zaposli, ki je nepogrešljiva pri oblikovanju zdrave in srečne otrokove osebnosti. Ob igri si otrok razvija čutila, bogati domišljijo, primerja, raziskuje, sklepa in rešuje različne probleme ter si tako razvija mišljenje. Njegova pozitivna čustva se poglabljajo. Otrok se v igro zatopi, vztraja ob njej in si tako oblikuje voljo. V skupnih igrah se otrok socializira, saj tako najlažje naveže stike z drugimi ljudmi, v igri izravnava razne primanjkljaje. Nauči se doživljati uspehe in prenašati poraze, zato nam igra pomaga pri spoznavanju in usmerjanju njegove osebnosti. Igra pomaga otroku, da premaguje notranje napetosti in znova najde občutek varnosti.

Edini motiv za igro je zadovoljstvo, ki ga otrok ob tem doživi. V tem se igra razločuje od dela, ki je dejavnost z bolj ali manj določenim ciljem; posameznik ne opravlja nečesa zaradi čistega zadovoljstva, ampak zaradi tega, da ustvari končni dosežek. Igra je tudi pomembno psihoterapevtsko sredstvo, otrok doživlja v njej uspehe, poraze in izravnava razne primanjkljaje, zato ima igra tudi pomembno psihoterapevtsko nalogo.

Z igro je najtesneje povezana igrača, saj je ta eden temeljnih pogojev za igro, je izredno pomembno vzgojno sredstvo, osnova otrokove igre, saj ji daje idejo in vsebino. V širšem pomenu besede je to vsak predmet, ki ga otrok med igro spremeni v igračo. To ni samo sredstvo igre, temveč tudi otrokova zvesta spremljevalka, njegova prijateljica in prva soigralka. Otrok jo pooseblja, ljubkuje, se z njo pogovarja, zanjo skrbi in se nanjo močno naveže. Hkrati je igrača tudi vzgojno sredstvo, ki otroka spodbuja k opazovanju, k razvijanju različnih spretnosti, k razmišljanju in kombiniranju, k ustvarjalnosti in sodelovanju. Tako igrača bogati njegovo mišljenje in čustva ter ga hkrati vpeljuje v vse širše socialno okolje. Pomembno vzgojno sredstvo torej, obenem pa tudi tržno blago. Iz te njene dvojne vloge izvira veliko težav: mnogi predmeti, ki jih trgovci štejejo za igrače, ne ustrezajo po oblikovnosti, po funkciji, po zdravstveno-higienskih značilnostih.

Prav zato se Skupnost otroškega varstva Slovenije tako zelo prizadeva za izdelavo kakovostnih igrač. Pri tem sodeluje z izdelovalci in s trgovino igrač, jim svetuje pri razvijanju novih igrač, ocenjuje igrače, ki so na našem trgu, s svojimi ugotovitvami seznanja javnost in tako pripomore k razširjanju dobrih igrač.

Kakšne igrače potrebujemo

Živimo v času sodobne civilizacije, nenehnega napredka in hitrega življenja, kjer je premalo časa za komunikacijo v družini, še manj pa za navezovanje stikov z drugimi ljudmi. Zapiramo se v svoje domove, živimo s sodobno tehniko, ne pa z ljudmi in naravo. Sodobni pripomočki nam dajejo več prostega časa.

Za psihologijo je igra dejavnost, ki je značilna za otroštvo, razlikovati moramo med otroškimi igrami in igrami za odrasle. Prav tako moramo razlikovati živalsko igro od človeške. Poskusi, s katerimi so preučevali igro mladih živali, da bi pojasnili igro otrok, so namreč ostali brez uspehov. Psihologi se strinjajo, da je igra dejavnost, ki jo spremlja zadovoljstvo, vendar to zadovoljstvo razlagajo različno. Igra je notranja otrokova nuja, kar pomeni, da je biološko porojena, vendar so oblike njenega razodevanja socialno in hkrati tudi zgodovinsko določene. Igra spremlja otrokov telesni in duševni razvoj in zelo vpliva nanj. Obstaja podobnost med otrokovo igralno dejavnostjo in delom, umetnostjo, športom in drugimi dejavnostmi odraslega človeka.

(Iz knjige Ladislava Bognarja: Igra pri pouku na začetku šolanja)

Spanje, spanje

Veliko težav povzroča otrokom v vrtcu popoldanski počitek. Pritožujejo se in sprašujejo: »Tovarišica, zakaj moramo spati?« Razmišljam o teh njihovih težavah in stiskah. Kadar ostanem v skupini tudi pri počitku, otrokom pripovedujem pravljice, jim pojem in se znjimi tiho pogovarjam. Opazila sem, da se bolj sproščeno pogovarjajo v tem času tudi tisti otroci, ki so sicer bolj tihi, zaprti vase. Z aktivnim počitkom ugodim vsem, ki ne morejo spati: tiho so zaposleni v likovnem ali v knjižnem kotičku. Tako ustvarim prijetno ozračje skupini in vsi smo zadovoljni.

B. GERIČ

Meje, kjer ni meja, akril, 1988

Vrtec vabi starše

Vrtec Nafta iz Lendave se čedalje bolj povezuje z okoljem in tudi starši imajo povsem drugačno vlogo, kot so jo imeli včasih, ko so svoje otroke zjutraj samo »oddajali«. Sodelujejo predvsem mladi starši, ki še nimajo veliko izkušenj z vzgojo, zato je izredno pomembna strokovna usposobljenost vzgojiteljic, s katero pritegnejo in motivirajo starše. Ob že vpeljanih oblikah (govorilne ure, roditeljski sestanki, predstavitev poklicev, hospitacije, zbiranje različnih materialov ipd.) smo v vrtcu Nafta nekatere vzgojiteljice skupaj s starši organizirale dejavnosti v popoldanskem času in prostih sobotah. V začetku šolskega leta smo pripravili piknik z geslom Spoznajmo se. Popoldan, poln pesmi, prešernega smeha in šaljivih iger, v katerih so sodelovali starši in otroci, je bil nepozaben.

Ob novoletnem tednu smo vzgojiteljice z nekaj mamicami pripravile lutkovno igrico Mojca praznuje novo leto, s katero smo poleg otrok iz vrtca razveseljevali tudi druge.

Vsako leto si starši skupaj z otroki ogledajo razstavo otroških likovnih izdelkov. Takrat povabimo tudi akademskega kiparja Terenca Kiralyja. Starši se seznanijo s pomenom otroške risbe, ki je zelo pomembna za pravilen otrokov razvoj. Naučijo se pravilno vrednotiti otroško risbo – odsev njegove duše, govorico otrokovih čustev.

Športni popoldan je dejavnost, pri kateri sodelujejo starši (predvsem očetje) in otroci. Na zadnjem takšnem popoldnevu so otroci pokazali staršem vsakdanjo sistematično telesno vadbo iz vrtca, potem pa so s ponosom spremljali tekmovanje svojih staršev, navijali zanje in jih opogumljali s ploskanjem. S kolom, ki smo ga skupaj zaplesali, smo zaokrožili veselo športno popoldne.

Odpravili smo se tudi na izlet v Čakovec. Udeležencev je bilo veliko: starši, bratje, sestre, tete, dedki, babice in mi. Otroci so uživali v vožnji z vlakom, večina prvič. Obiskali smo vrtec v Čakovcu; tam so nas toplo sprejeli, mi pa smo pripravili zanje kratek program. Prijetno smo jih presenetili s hrvaško pesmico, ki smo se jo naučili posebej za to priložnost.

V letošnjem prelomnem letu, ko bo treba dokončno pomesti z vsem, kar je še slabo, staro in preživeto, smo načrtovali še nekaj dejavnosti, v katerih naj vrtec resnično zaživi »po meri otroka«. To so ustvarjalne delavnice, vanje skušamo pritegniti otroke z različnimi interesi. Dejavnosti potekajo v popoldanskem času. V ospredju je ustvarjalnost otrok in njihovo zanimanje za različna področja. Ukvarjamo se tudi z otroki, ki imajo težave pri popoldanskem počitku. Za starše smo poskrbeli še drugače: v času, ko čakajo na svoje najmlajše, ki še spijo ali pa sodelujejo v kakšni dejavnosti, lahko prebirajo različno strokovno literaturo, z veseljem pa jih sprejmemo tudi medse. Še bolj se nameravamo povezati tudi z drugimi strokovnjaki (s psihologi, slikarji, skladatelji, pisatelji ipd.), da bomo otrokom ponudili najboljše in najzanimivejše, tudi tistim, ki niso zajeti v dnevno varstvo v vrtcu. Kljub težavam, ki jih imamo, velikokrat »iz nič« ustvarjamo nemogoče. Želimo in upamo, da skrb za prihodnost naših malčkov ne bo prepuščena le peščici vestnih poklicnih vzgojiteljev.

BLANKA GERIČ

Ciciban – mali ekolog

Otroci imajo radi naravo, zato jim moramo omogočiti, da jo spoznavajo in živijo z njo. V naravi najdejo nešteto možnosti za igro, opazovanje, raziskovanje in še kaj. Ko smo se sprehajali, so v »našem« potoku opazili navlako, med katero so bili kartoni, deske, polomljena plastična vedra, leseni zaboji, krona vsega pa je bil crknjen prašič. Zgroženi smo opazovali vso to nesnago. Otroci so se hudovali nad ljudmi, ki tako grdo onesnažujejo naš potok in uničujejo ribe, žabe in druge živali, ki pijejo vodo iz potoka.

Zbrala sem nekaj njihovih misli in kritik na račun onesnaževalcev.

Daniel: »Naj poberejo, kar so zmetali v potok.«

Marjana: »Ne mislite na otroke? Kmalu ne bo ne živali in ne mleka.«

Teo: »Umazan potoček teče v morje, in ko pridemo iz vode smo umazani.«

Urška: »Ni prav, da je potoček umazan, ker imajo ribe slab zrak. Potoček je koristen, ker iz njega pijejo ptičke, račke in konji.«

Leon: »Vsi, ki so ga umazali, naj gredo v zapor.«

BLANKA GERIČ

Banka opremlja šole

Po osnovnih in srednjih šolah na širšem ljubljanskem območju je 116 šolskih hranilnic, ki delujejo v sklopu Ljubljanske banke Gospodarske banke Ljubljana. Mladim varčevalcem in njihovim mentorjem v banki radi svetujejo z napotki o tem, kako posodobiti poslovanje, pa tudi denarno jim pomagajo pri nakupu računalniške opreme. Pred dnevi (23. maja letos) so ravnatelji osemnajstih šol s predstavniki banke podpisali Sporazum o sofinanciranju računalniške opreme za šolske hranilnice. Petnajst osnovnih šol in tri srednje bodo s 350 milijoni dinarjev kupile tisto, kar najbolj potrebujejo. Ljubljanska banka Gospodarska banka Ljubljana se je podobno izkazala že večkrat; od leta 1984 namreč postopno opremlja šolske hranilnice z računalniki in drugimi potrebnimi dodatki, s tem pa tudi veliko pripomore h kakovostnejšemu vzgojno-izobraževalnemu delu v šoli.

Le-tega pa si ne vzamemo za družino, za otroka, ki se marsikdaj v družini počuti kot tujec. Vzgojo prepuščamo televiziji, namesto svojega glasu pa mu ponudimo kasete s pravljicami. Kje so babice, ki so pripovedovale zanimive pravljice in zgodbe? Marsikateri otrok jih pogreša.

Otrok je čustveno bitje, ki si želi družbe in veliko pozornosti. Največ pa pomeni pozornost staršev. Večina zdajšnjih otrok ne pozna stisk in težkih življenjskih razmer, ki so pestile otroke predvojnih časov, občutijo pa stiske sodobnega časa, ki so velikokrat še hujše. Zgradili smo čudovite vrtce, izdelali sistem varstva, vzgoje in izobraževanja otrok. Hoteli smo, naj bi otrok preživljal dan v lepo urejeni, čisti in topli sobi. Pri tem pa pogosto vzgojiteljica nima časa zanj, za njegove drobne težave in potrebe, ker je v skupinah preveč otrok, ker vzgojiteljico preganja z nepotrebno navlako natrpani vzgojni načrt, ker je nezadovoljna in živčna, saj je zaradi tega tudi sama v stiski, njeno delo pa je premalo cenjeno in nagrajeno.

Kljub vsem težavam ali prav zaradi njih pa potrebuje človek igro vse življenje; tudi v razvojnem obdobju, ko dozoreva, ko odraste in se stara. Potrebna mu je, ker ga pomirja, sprošča, krepi, pomeni pa mu srečne trenutke v življenju. Takih trenutkov pa si mora privoščiti čim več.

BARBARA BERTONCELJ

dopisniki poročajo

Učitelji in starši, pomagajte učencem

Pri ljubljanskem Svetovalnem centru za otroke, mladostnike in starše se občasno sestajajo starši, ki bi radi opozorili na stiske otrok v šoli in pomagali mladim, ki v nastalih okoliščinah ostajajo v šoli in v družinskem okolju brez moči in opore. Srečujejo se kot klub staršev za boljšo šolo in vabijo medse vse, ki so voljni sodelovati in pomagati učencu v stiski. Na zadnjem svojem sestanku so nanizali več primerov otrokovih težav ob koncu šolskega leta – od izrednih napetosti v posameznih razredih in družinah do množične obravnave stresnih primerov v šolskih zdravstvenih ambulantah – in se vpraševali: Le zakaj mora biti otrok pahnjen v vse te stiske?!

Prepričani so bili, da otrokom moramo in moremo pomagati in da se svet ne bo podrl, če bodo tako starši kot učitelji v teh za učenca težkih dneh ob koncu šolskega leta stopili k otroku s prijazno in toplo besedo, tudi sami prepričani v možnost, da tista kontrolka, pisana v zadnji minuti šolskega leta, vendar ne more tako odločilno, usodno vplivati na otrokovo življenjsko pot in njegovo zdravje. Nima pravice tako vplivati. Napisali so pismo, naslovljeno staršem in učiteljem.

J. S.

Spoštovani učitelji, spoštovani starši!

Bliža se konec šolskega leta in naši otroci in mladostniki so vsak dan bolj izčrpani. Nekateri so šolskemu delu komajda še kos, nekateri so že omagali. V šolskih ambulantah išče pomoč vse več otrok s telesnimi težavami, ki jih povzročata šolski stres in strah pred neuspehom. Osnovnošolci in srednješolci so skljućeni od bremen, mučijo jih nočni strah, nespečnost, krči v trebuhu, driske, zvišan pritisk, glavoboli in depresije.

Pritiskom v šoli se največkrat pridružita še razočaranje in nerazumevanje staršev; to povečuje otrokovo stisko in kali družinske odnose. Marsikateri otrok se znajde sam s svojim strahom in obupom.

Ne združujmo se v pritiskih na otroke, raje se združimo v pomoči otrokom! Predlagamo:

- *Premislimo, ali so vsi načrtovani pisni preskusi, kontrolke različnih obsegov ipd. res potrebni.*
- *Vprašajmo se, ali so razporejeni tako, da se otroci nanje sploh še lahko pripravijo.*
- *Razmislimo, ali je vse to pisno preverjanje znanja v zadnjih tednih res smiselno.*
- *Svetujemo, naj učitelji starše manj uspešnih otrok povabijo na pogovor ter jim ponudijo pomoč in oporo.*

Vemo, da je večina težav kriv šolski sistem, vendar lahko prav mi, učitelji in starši, stopimo med sistem in otroka.

Klub staršev za boljšo šolo

GLASBENO ŠOLSTVO V ZAMEJSKI KOROŠKI

Obetavno življenje slovenske kulture

Skupna slovenska glasbena šola združuje kar precej svojih enot, raztresenih skoraj po vsej avstrijski Koroški. Njen formalni sedež je sicer v Celovcu, njen pedagoški vodja pa je prof. Lovro Sodja. Največ oddelkov ima šola v Celovcu – 5 s približno 85 učenci, med njimi je tudi zborovodska šola na slovenski gimnaziji, gotovo še posebno pomembna za slovensko zamejsko kulturo. To velja seveda tudi za vse oddelke, ki jih ob Celovcu najdemo v Radišah, na Selah, v Borovljah, Št. Janžu, Svečah, Št. Jakobu, Ločah – Bačah, Bilčovsu, Kotmari vasi, Žitari vasi, Št. Primožu, Dobrli vasi, Globasnici, Šmihelu, Pliberku, Žvabeku in Vogrčah. Teh oddelkov je torej celo več kot dvojezičnih šol, kraje pa sem naštel predvsem zato, da se vsi skupaj zavemo, kje vse lahko onstran meje še živo občutimo slovensko kulturo, če jo le znamo najti. Nekateri oddelki so dokaj močni, npr. v Šmihelu – v njem je približno 25 učencev, ki se učijo 7 instrumentov, oddelek v Žvabeku pa ima le enega samega učenca (kitarista). Pri takšni prostorski razpršenosti je vendarle presenetljivo, da ni nobene enote npr. v Železni Kapli ali na Obirskem, to pa seveda pomeni, da so še možnosti za nadaljnjo širitev.

Vseh učencev je zdaj blizu 300. Vsega spoštovanja vredna številka, zlasti če pomislimo, da šola nima uradne podpore avstrijskih oblasti, ki bi presegla skromno besedno naklonjenost s splošno oceno o velikem pomenu narodnih manjšin. Pedagoški vodja sicer poudarja, da v zdajšnjem, že enajstem, šolskem letu delajo z zavestjo, da so dozdajšnje poslanstvo dobro opravljali in upajo da bo vprašanje financiranja dokončno urejeno. Veliko vprašanje pa je, če ne bo ponovno ostalo le pri tem. In prav tako pomembno vprašanje: Mar Slovenija ni dolžna glede tega narediti kaj več?

Najbolj priljubljeni instrumenti v tem šolskem letu – in podobno je bilo skoraj v vseh dozdajšnjih letih, so: klavir (76 učencev), flavta (71), harmonika (41) in kitara (44). Od 45 učiteljev sta jih kar dobri dve tretjini z naše strani meje, predvsem iz Ljubljane in Gorenjske, nekaj pa tudi iz glasbenih šol Ravne in Slovenj Gradec.

Lansko jubilejno 10. šolsko leto je koroška glasbena šola svojo dozdajšnjo dejavnost prikazala v že kar razkošno lepem in odlično urejenem zborniku (Lovro Sodja), ki mu daje dodatno vrednost to, da sega z najnovejšimi podatki o učencih in učiteljih še v to šolsko leto. V počastitev jubileja so lanskega junija pripravili v velikem studiju Radia Celovec slavnostni koncert, ki je utrdil strokovni ugled šole. K temu ustrezno pripomorejo tudi uspešni nastopi učencev na jugoslovanskih in avstrijskih glasbenih tekmovanjih.

Omenjeni zbornik obsega okrog 50 strani in poleg že prikazanih osnovnih podatkov prinaša preglednico najpomembnejših nastopov ter v sliki in besedi predstavlja najuspešnejše učence. Sledijo fotografski ponatisi številnih člankov o delu in težavah te šole v časopisih in revijah z obeh strani meje, vendar prevladujejo avstrijski slovenski viri. Pojavila sta se tudi dva skromna zapisa v nemščini. Posebej sta jubilej počastila Tomaž Ogriz, predsednik Slovenske prosvetne zveze (njegov prispevek ima značilen naslov Nenehno plavanje proti toku), in dr. Janko Zerzer, predsednik Krščanske kulturne zveze. Oba pisca sta skupaj s priznanim kulturnim delavcem in ravnateljem dvojezične šole v Komelju nad Pliberkom Jožkom Hudlom sodelovala v posebni oddaji koroškega radia z naslovom Kriza brez konca: glasbena šola na Koroškem.

V zborniku najdemo še seznam vseh učencev in učiteljev, z upravnim in nadzornim odborom ter s strokovnim sosvetom in mrežo zaupnikov v posameznih krajih pa je predstavljena tudi organiziranost koroške glasbene šole.

Omenili smo že več nastopov učencev te šole. Pogosto igrajo na različnih prireditvah koroških Slovencev in šolah ali na samostojnih koncertih. Zelo značilna in že dolgoletna oblika sodelovanja s slovenskimi glasbenimi šolami (Gorenjska, Ravne, Slovenj Gradec) so skupni koncertni nastopi na obeh straneh meje. Zadnje takšno srečanje učencev in učiteljev, pa tudi staršev, ki so pogosto najvztrajnejši podporniki šole, je bilo letošnjega aprila v pliberškem hotelu Breznik. Nastopilo je 25 učencev koroške in 24 slovenjegraške glasbene šole. Koncert sta vodila Jožko Hudl in Lovro Sodja. Mladi glasbeniki so ob vodstvu in spremljanju svojih učiteljev v zadovoljstvo vseh izvedli 28 skladb slovenskih in drugih umetnikov.

Za razliko od ustaljenega sodelovanja osnovnih šol iz radeljske občine z avstrijskimi šolami njihove Štajerske je tukaj prikazano sodelovanje glasbenih šol ob slovensko-koroški meji za zdaj, žal, skorajda osamljen pojav. Upamo pa, da bo tudi tu kmalu obetavnejše: koroška enota Zavoda SRS za šolstvo se je s Slovensko prosvetno zvezo iz Celovca dogovorila za skupno ravnateljsko konferenco naših osnovnih šol in zamejskih dvojezičnih glavnih in osnovnih šol, na kateri bomo poskušali navezati različne delovne stike in tako ponovno spodbuditi utrjevanje medsebojnih vezi.

FRANČEK LASBAHER

Tudi pouk je lahko prijeten

V sredo, 22. marca smo se zbrale v Osnovni šoli Primoža Trubarja v Laškem učiteljice, ki smo v svoje delo začele vpeljevati prvine integriranega pouka. Udeležile smo se prikaza integriranega dne v 2. a razredu pri učiteljici Eriki Krašek.

Vse učiteljice, ki smo si ogledale to obliko pouka, sicer že same poskušamo tako delati, vendar so nam bile svežina, domiselnost in prijeten odnos učiteljice do učencev, ki je bila pri delu zgolj organizatorica, opazovalka, zelo všeč. Na drugi strani smo občudovale delovno sproščenost učencev, njihovo izredno zavzetost, da bi opravili vse naloge, ki so si jih zadali takoj v začetku pouka. To nam je dalo misliti, da moramo same še veliko narediti, da se nam bo posrečilo ustvariti tako prijetno domače, a delovno ozračje v razredu.

Erika Krašek ima veliko učnih pripomočkov, še več pa prikupnih zamisli o nečem novem, otroku bližjem in ljubšem.

Tema tega učnega dne je bil pravzaprav znanilec pomladi – regrat. Matematiki so reševali tekstne naloge, mladi pisatelji in pesniki so pisali na temo o ljubezni, raziskovalci so s pomočjo literature sestavili miselni vzorec o regratu, likovniki so iz papirja izdelali regratov cvet (izvirno delo – pomagala jim je starejša laška občanka), igralci pa so nam pripravili kratek program. Da pa jih tako intenzivno delo ne bi preveč utrudilo, je učenka hitro razvrstila učence v skupino in izvedla pet vaj, da so se razgibali.

Po končanem delu je vsaka skupina pokazala, kaj je dosegla. Vse delo je bilo opravljeno vestno, učenci so bili vedri, sproščeni in še pripravljeni delati.

Osnovna šola Frana Kranjca Celje

TAMARA GRZINČIČ

mladinska knjiga
knjigarne in papirnice

Za preudarne starše in skrbne šolarje se novo šolsko leto začenja že danes!

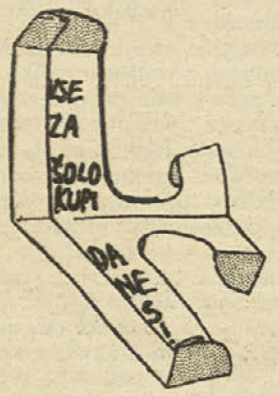

ZAGOTOVITE SI NAJUGODNEJŠE MOŽNOSTI ZA NAKUP ŠOLSKIH KNJIG

25% POPUSTA
ali
PLAČILO S TREMI ČEKI.

V predprodaji v vseh knjigarnah in papirnicah Mladinske knjige.

ZVEZA DRUŠTEV GLASBENIH PEDAGOGOV SLOVENIJE
razpisuje

II. GERBIČEVE NAGRADE IN PRIZNANJA GLASBENIM PEDAGOGOM /za l. 1989/

I. V letu 1989 bomo podelili:
   - **dve Gerbičevi nagradi za življenjsko delo na področju glasbene vzgoje in izobraževanja**
   - **tri Gerbičeva priznanja za vidne uspehe na istem področju**

II. Za Gerbičeve nagrade in priznanja so lahko predlagani posamezni zaslužni glasbeni pedagogi, ki so dosegali ves čas svojega dela izredne uspehe, ki so bili doseženi z delom v vzgojno-izobraževalnih organizacijah združenega dela. Za nagrade in priznanja lahko kandidirajo tudi upokojeni glasbeni pedagogi ter slovenski glasbeni pedagogi, ki delujejo v slovenskih glasbenih šolah v Avstriji in Italiji.

III. Prejemniki Gerbičevega priznanja prejmejo priznanje, prejemniki nagrade pa nagrado (v obliki umetniškega dela) in plaketo.

IV. Kandidate za podelitev Gerbičevih nagrad in priznanj lahko predlagajo:
   - glasbene in osnovne šole v Sloveniji in zamejstvu
   - vse srednje šole usmerjenega izobraževanja
   - pedagoška fakulteta in akademija
   - katedra za muzikologijo na Filozofski fakulteti
   - Akademija za glasbo v Ljubljani
   - Skupnost glasbenih šol Slovenije
   - območna društva glasbenih pedagogov
   - Zavod SRS za šolstvo s svojimi organizacijskimi enotami

V. Predlogu za podelitev nagrade ali priznanja je treba priložiti:
   1. Življenjepis s podatki iz življenja in dela kandidata
   2. Podrobno utemeljitev predloga
   3. Mnenje sveta ali drugega ustreznega organa upravljanja organizacije, v kateri je (ali je bil) kandidat zaposlen

Predlogu so lahko poleg priporočil in mnenj priložena tudi mnenja področnih društev glasbenih pedagogov in drugih organizacij ter priznanih strokovnjakov.

VI. **Odbor bo upošteval le tiste predloge, ki bodo poslani do vključno 28. 6. 1989 (poštni žig) v zapečateni kuverti na naslov: Zveza društev glasbenih pedagogov Slovenije, Ljubljana, Celovška 98 z oznako »Razpis Gerbičevih nagrad in priznanj«.**

VII. **Slovesna podelitev Gerbičevih nagrad in priznanj bo v četrtek, 5. oktobra 1989.**

Odbor za podeljevanje Gerbičevih nagrad in priznanj

Usposabljanje za življenje in delo

Na letošnji jubilejni razstavi Učila in šolska oprema 1989, ki je bila na Gospodarskem razstavišču, so se s tem geslom predstavile tudi organizacije za usposabljanje otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju. Sodelovale so organizacije za

zmerno, težje in težko prizadete otroke,

za slušno in govorno prizadete otroke,

za slepe in slabovidne otroke,

za vedenjsko in osebnostno motene otroke in

za otroke z drugimi telesnimi motnjami.

Predstavile so sistem vzgoje, izobraževanja in usposabljanja otrok in mladostnikov med obveznim šolanjem ter poti in možnosti varstva ter nadaljnega usposabljanja in izobraževanja. Zaradi omejenega prostora, pa ni bilo mogoče predstaviti dela in življenja šol s prilagojenim programom za lažje duševno prizadete otroke.

Predstavljena je bila družbena skrb s prikazom mreže tovrstnih organizacij za usposabljanje ter pomoč družini in otroku z motnjami v razvoju. Organizacije za usposabljanje teh otrok so skrbno izbrale in predstavile različne pripomočke in sredstva za korekcijo in terapijo motenj v razvoju ter za uspešen telesni in duševni razvoj.

Zelo zanimivi so bili, tako za strokovne delavce kot za druge obiskovalce razstave, izdelki iz gline, tekstila, lesa in kovine in iz drugega gradiva. Ponazorjene so bile didaktično-metodične poti, po katerih vodimo otroke h končnemu estetsko dovršenemu in uporabnemu izdelku. To je tudi cilj usposabljanja razvojno motenih otrok za čimbolj samostojno življenje in delo.

Obiskovalci so se še posebno zanimali za umetniško dovršene maske in skulpture, ki so jih ustvarili otroci ob ustreznem terapevtskem vodenju.

Med razstavo je bila tudi demonstracija video posnetkov s prikazom življenja in dela organizacij za usposabljanje. Zanimivo je bilo opazovati tudi praktična dela razvojno motenih otrok, zlasti slabovidnih, ki so predstavili posebnosti svojega usposabljanja. Obiskovalci so lahko dobili tudi seznam pripomočkov in slovstvo, s katerim so organizacije nadrobno in sistematično predstavile svoje delo. Razstava je nastala s prizadevnim delom strokovnih delavcev predstavljenih organizacij. V dveh pogovorih za okroglo mizo z naslovoma Življenje in delo v organizacijah za usposabljanje in Skrb za zdravje, so spregovorili javnosti o razmerah, delu, življenju in težavah, s katerimi se spoprijemajo pri usposabljanju razvojno motenih otrok. Organizacije za usposabljanje v Ljubljani in okolici so imele tudi odprta vrata za obiskovalce razstave, da bi tako bolje spoznali njihovo delo in življenje v njih.

Ob razstavi so se porajale nekatere zamisli, ki naj bi strokovno dopolnjevale predstavljeni sistem usposabljanja in naj bi bile upoštevane v zasnovi nadaljnjih razstav. Zaradi raznolikosti in bogatega specifičnega, specialno pedgoškega dela in življenja v organizacijah za usposabljanje ni mogoče v takem obsegu predstaviti celote. Smotrno bi bilo, da se predstavi le posamezno področje, v sistemu usposabljanja, npr. življenje in delo lažje duševno prizadetih otrok, didaktično-metodične specifike celostnega usposabljanja, s prikazom njihovega dela in dosežkov le tega s končnimi izdelki. Tako bi se javnost lahko bolj seznanila z zmogljivostmi posamezne vrste razvojno motenih otrok, te pa vplivajo tudi na dosežke njihovega izobraževanja in zaposlovanja.

Ob koncu razstave lahko rečemo, da je razstava pripomogla k boljši obveščenosti javnosti in večji povezanosti organizacij za usposabljanje. Zavzeto delo strokovnih delavcev tovrstnih organizacij je pripomoglo k uspehu razstave. Zamisli in delo sta bili dovolj učinkoviti, da je bila razstava tako raznolika in informacijsko učinkovito predstavljena. Zahvaljujeva se vsem sodelujočim za njihovo požrtvovalno delo. Razstava ima še zdaj lep odmev v strokovni in širši javnosti.

FRANCI KOLENEC
MARIJA ŠEMRL

NAKNADNI RAZPISI

del in nalog vzgojiteljev, učiteljev in drugih strokovnih delavcev v vzgojno-varstvenih in vzgojno-izobraževalnih organizacijah 1989/90

Svet
ZAVODA ZA DELOVNO USPOSABLJANJE MIHA PINTAR, DOBRNA Lokovina 10

razpisuje prosta dela in naloge

– **RAVNATELJA**
Kandidat mora izpolnjevati pogoje iz 32. člena Zakona o usposabljanju otrok in mladostnikov z motnjami v telesnem in duševnem razvoju.
Imeti mora:
— specialno pedagoško izobrazbo in opravljen strokovni izpit
— najmanj 5 let neposrednega dela z otroki, motenimi v razvoju,
— organizacijske in druge sposobnosti za vodenje.
Priložiti mora:
— življenjepis
— svojo zasnovo razvoja ustanove in opredeliti svojo vlogo.
Začetek dela za ravnatelja 1. 10. 1989. Mandat traja 4 leta.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 30 dneh po objavi razpisa z oznako »za razpisno komisijo«.
O izbiri jih bomo obvestili v 45 dneh po končanem razpisu.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VENCLJA PERKA DOMŽALE,
Ljubljanska 58a

razpisuje prosta dela in naloge

za nedoločen čas
– **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE, PRU;** poseben pogoj: usposobljen za vodenje tečaja prve pomoči

za določen čas s polovičnim delovnim časom
– **KNJIŽNIČARJA** (v prihodnosti bo mogoča zaposlitev za nedoločen čas s polnim delovnim časom)

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev v 8 dneh na naslov šole. O izbiri bodo pisno obveščeni v 30 dneh po razpisnem roku.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
GLASBENE ŠOLE GROSUPLJE,
Partizanska 5, 61290 Grosuplje

razpisuje dela in naloge

1. **UČITELJA KLAVIRJA,** ki bo dopolnjeval delovno obveznost z nekaj urami nauka o glasbi
2. **UČITELJA TROBIL**
3. **UČITELJA HARMONIKE**
4. **UČITELJA KLAVIRJA** – nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu
Kandidati pod 1. in 2. točko bodo sklenili delovno razmerje za nedoločen čas, pod 3. točko za nedoločen čas, s polovičnim delovnim časom, pod 4. točko pa za šolsko leto 1989/90 – nadomeščanje delavke, ki bo na porodniškem dopustu.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite na gornji naslov v 15 dneh po objavi razpisa. Komisija bo obvestila kandidate o izbiri v zakonitem roku.

Komisija za medsebojna delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE MILAN MRAVLJE LJUBLJANA,
Klopčičeva 1

razpisuje dela in naloge

– **PETIH RAZREDNIH UČITELJEV** za določen čas (nadomeščanje delavk med porodniškim dopustom)
– **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE** za poučevanje spoznavanja narave za nedoločen čas

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izobrazbi v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

SREDNJA EKONOMSKA IN DRUŽBOSLOVNA ŠOLA KOPER

razpisuje dela in naloge

Za nedoločen čas:
– **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE**
– **UČITELJA KEMIJE**
– **UČITELJA FIZIKE**
– **UČITELJA MATEMATIKE**

Za določen čas:
– **2 UČITELJEV KEMIJE IN BIOLOGIJE** (blagoznanstvo)
– **UČITELJA MATEMATIKE**
– **UČITELJA TELESNE VZGOJE IN OBRAMBE IN ZAŠČITE,** za krajši čas od polnega
– **ADMINISTRATORJA,** začetek dela takoj
Pogoji za učitelje: visoka izobrazba ustrezne smeri, za administratorja pa triletna administrativna šola.

Prijavite se v 14 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju prijav. Prijave z dokazili pošljite na Srednjo ekonomsko in družboslovno šolo Koper, Martinčev trg 3, s pripisom: za Komisijo za medsebojna delovna razmerja.

GLASBENA ŠOLA MURSKA SOBOTA

razpisuje prosta dela in naloge

— **DVEH UČITELJEV HARMONIKE**
— **UČITELJA FLAVTE**
— **UČITELJA KITARE** (s polovičnim delovnim časom)

Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o glasbenih šolah. Prijave z dokazili o izobrazbi naj pošljejo v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Glasbena šola Murska Sobota, Staneta Rozmana 1.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE DRUŽBOSLOVNE ŠOLE V MARIBORU,
Leninov trg 1

razpisuje naslednja prosta dela in naloge

– **UČITELJA RAČUNALNIŠTVA**
Pogoji: visoka izobrazba iz računalništva. Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA ZGODOVINE IN GEOGRAFIJE**
Pogoji: visoka izobrazba iz zgodovine in geografije. Delo se združuje za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA ZGODOVINE**
Pogoji: visoka izobrazba iz zgodovine. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polovičnim delovnim časom.
– **UČITELJA STM IN PEDAGOGA**
Pogoji: visoka izobrazba iz sociologije in pedagogike. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**
Pogoji: visoka izobrazba iz slovenskega jezika in književnosti. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA**
Pogoji: visoka izobrazba iz angleškega jezika in književnosti. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA**
Pogoji: visoka izobrazba iz nemškega jezika in književnosti ter angleškega jezika in književnosti. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polnim delovnim časom.
– **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE** – glasbeni del
Pogoji: visoka izobrazba po programu oddelka za glasbeno pedagogiko na akademiji za glasbo. Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polovičnim delovnim časom.
– **UČITELJA TELESNE VZGOJE**
Pogoji: visoka izobrazba fakultete za telesno kulturo.
Delo se združuje za določen čas, do 31. 8. 1990, s polovičnim delovnim časom.

Začetek dela za vsa razpisana dela in naloge je 1. 9. 1989.
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje po Zakonu o usmerjenem izobraževanju. Prijave z dokazili sprejemamo 15 dni po objavi razpisa. Prijavljeni kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po razpisnem roku.

Odbor za medsebojna delovna razmerja
TEHNIŠKEGA SREDNJEŠOLSKEGA CENTRA BRANKO BRELIH NOVA GORICA

razpisuje prosta dela in naloge

1. **UČITELJA NEMŠKEGA IN ANGLEŠKEGA JEZIKA** ali **UČITELJA NEMŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA**
2. **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA**
3. **UČITELJA MATEMATIKE**
4. **UČITELJA FIZIKE**
5. **TREH UČITELJEV ELEKTROTEHNIŠKIH STROKOVNO-TEORETIČNIH PREDMETOV**
6. **UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA V ELEKTROTEHNIŠKI USMERITVI**
7. **TREH UČITELJEV RAČUNALNIŠKIH STROKOVNOTEORETIČNIH PREDMETOV.**
Za vsa razpisana dela se zahteva VII. stopnja strokovne izobrazbe ustrezne smeri, razen za učitelja praktičnega pouka (VI. stopnja).
Dela učitelja angleškega in slovenskega jezika ter matematike se razpisujejo za čas od 4. 9. 1989 do 31. 1. 1990, vsa druga pa za nedoločen čas z nastopom dela 1. 9. 1989. Vsa dela se razpisujejo za polni delovni čas.
Za učitelja fizike je rezervirano družinsko stanovanje.

Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite na TEHNIŠKI SREDNJEŠOLSKI CENTER BRANKO BRELIH NOVA GORICA, Cankarjeva 10 v 15 dneh po objavi razpisa.

OSNOVNA ŠOLA II. GRUPE ODREDOV MOZIRJE

razpisuje prosta dela in naloge

1. **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA – ORTOPEDAGOGA, PRU,** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1989
2. **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE, PRU,** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1989
3. **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU,** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom, od 1. 9. 1989

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa. O izbiri jih bomo obvestili v 30 dneh.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE RIHARDA JAKOPIČA LJUBLJANA,
Derčeva 1

razpisuje prosta dela in naloge, s polnim delovnim časom

za nedoločen čas
— **UČITELJA FIZIKE IN MATEMATIKE,** končana PA ali FNT, smer fizika in matematika
— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE,** končana PA, smer tehnični pouk
za določen čas
— **UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE,** končana PA, smer biologija in kemija
— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE,** končana PA, smer tehnični pouk
— **UČITELJA TELESNE VZGOJE,** končana FTK, nadomeščanje delavke med porodniškim dopustom
— **ŠTIRIH UČITELJEV V ODDELKIH PODALJŠANEGA BIVANJA,** končana PA, smer razredni pouk, nadomeščanje delavk med porodniškim dopustom

Začetek dela je 1. 9. 1989.
Prijave z dokazili o izobrazbi, s kratkim življenjepisom in navedenimi dozdajšnjimi zaposlitvami pošljite v 8 dneh po objavi razpisa. Komisija ne bo obravnavala vlog brez dokazil.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE VALENTINA VODNIKA,

LJUBLJANA, Adamičeva 16

razpisuje za nedoločen čas prosta dela in naloge:
— **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVATSKEGA JEZIKA, PRU** ali **P**
— **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU** ali **P**
— **UČITELJA TELESNE VZGOJE** za poučevanje dečkov, **PRU** ali **P**
— **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE – RAČUNALNIŠTVA ali MATEMATIKE, PRU**
— **UČITELJA BIOLOGIJE IN GOSPODINJSTVA, PRU**
in za določen čas od 1. 9. 1989 do 31. 8. 1990:
— **UČITELJA BIOLOGIJE IN GOSPODINJSTVA, PRU**

Prijave z dokazili o izpolnjevanju razpisnih pogojev pošljite v 8 dneh po objavi razpisa Osnovni šoli Valentina Vodnika, Ljubljana, Adamičeva 16. Kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po roku za prijavo.
Začetek dela je 1. 9. 1989.

Socialistična republika Slovenija
REPUBLIŠKI SEKRETARIAT ZA NOTRANJE ZADEVE LJUBLJANA

razpisuje prosta dela in naloge v
IZOBRAŽEVALNEM CENTRU ORGANOV ZA NOTRANJE ZADEVE SR SLOVENIJE, Tacen, Rocenska 56.

1. **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA IN KNJIŽEVNOSTI**
pogoja:
— profesor slovenščine (VII. stopnja) v povezavi s študijem umetnostne zgodovine
— opravljen strokovni izpit
2. **UČITELJA MATEMATIKE**
pogoja:
— visoka izobrazba (VII. stopnja) pedagoške smeri matematike ali visoka izobrazba teoretične smeri ali uporabne matematike z dodatno pedagoško-andragoško izobrazbo
— opravljen strokovni izpit
3. **UČITELJA ANGLEŠKEGA JEZIKA – ZA DOLOČEN ČAS**
pogoja:
— profesor angleščine (VII. stopnja)
— opravljen strokovni izpit
4. **UČITELJA FIZIKE – ZA DOLOČEN ČAS**
pogoja:
— visoka izobrazba (VII. stopnja) pedagoške smeri fizike oziroma fizike z matematiko ali visoka izobrazba teoretično-tehnične smeri z dodatno pedagoško-andragoško izobrazbo
— opravljen strokovni izpit

Kandidati morajo izpolnjevati poleg splošnih pogojev po Zakonu o delovnih razmerjih še pogoje po 84. členu Zakona o notranjih zadevah.

Pisne vloge z življenjepisom in dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh po objavi Republiškemu sekretariatu za notranje zadeve SR Slovenije, Upravi za organizacijo in kadre, Ljubljana, Kidričeva 2, telefon 327-290.
O izidu razpisa bodo kandidati pisno obveščeni v 15 dneh po izbiri.

SREDNJA VZGOJITELJSKA ŠOLA LJUBLJANA,
Kardeljeva ploščad 16

razpisuje za šolsko leto 1989/90 dela in naloge:

— **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE**
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
Pogoj: visoka strokovna izobrazba pedagoške smeri – matematika s fiziko.
— **UČITELJA TELESNE VZGOJE IN PLESNE VZGOJE**
za polni delovni čas, za šol. leto 1989/90
Pogoja: visoka izobrazba – diploma Fakultete za telesno kulturo in visoka izobrazba z dodatno plesno-pedagoško izobrazbo.
– **UČITELJA KITARE**
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoj: profesor glasbe, ki je prej končal višješolski program kitare
— **UČITELJA KLAVIRJA**
za določen čas – šol. leto 1989/90, s polnim delovnim časom.
Pogoj: učitelj z visoko izobrazbo po programu oddelka za glasbeno pedagogiko ali visoka izobrazba iz muzikologije.
— **UČITELJA BIOLOGIJE**
za polovični delovni čas, šol. leto 89/90
Pogoj: visoka izobrazba – pedagoška smer biologije
— **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**
za polovični delovni čas, šol. leto 89/90
Pogoj: visoka strokovna izobrazba ustrezne smeri
— **UČITELJA STM IN OBZ**
nepolni delovni čas, šol. leto 89/90
Pogoj: visoka strokovna izobrazba ustrezne smeri

Prijave z dokazili pošljite v 8 dneh po objavi razpisa na naslov šole. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po objavi razpisa. Začetek dela: 1. 9. 1989.

GLASBENA ŠOLA KAMNIK,
Kajuhova pot 11

razpisuje prosta dela in naloge
za nedoločen čas s polnim delovnim časom:
— **UČITELJA KITARE, STU**
— **UČITELJA HARMONIKE, STU**
— **UČITELJA HARMONIKE, STU**
— **UČITELJA CITER, STU**
— **UČITELJA VIOLINE, PRU**
— **UČITELJA FLAVTE, PRU**
— **UČITELJA KLJUNASTE FLAVTE, PRU**

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in s kratkim življenjepisom v 15 dneh po objavi razpisa, o izbiri bodo obveščeni v 30 dneh.

Po sklepu delavskega sveta
VIO LAŠKO TOZD VZGOJNO-VARSTVENI ZAVOD OBČINE LAŠKO

razpisuje dela in naloge

– **POMOČNIKA RAVNATELJA TOZD**
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, določene z Zakonom o vzgoji in varstvu predšolskih otrok, in imeti najmanj 5 let delovnih izkušenj, od tega najmanj 2 leti pri vzgoji in varstvu predšolskih otrok.
Mandat traja 4 leta.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: VIO LAŠKO TOZD VVZ občine Laško, Cesta na Svetino 2/a, 63270 Laško.
Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 30 dneh po končanem razpisu.

OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA

razpisuje za enoto glasbena šola prosta dela in naloge:

– **UČITELJA KLAVIRJA, P** ali **PRU**, za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo; začetek dela 1. 9. 1989
– **UČITELJA KITARE, PRU,** za nedoločen čas s polno delovno obveznostjo; začetek dela 1. 9. 1989

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev in kratkim življenjepisom v petnajstih dneh po objavi razpisa na naslov: OSNOVNA ŠOLA SAVO KLADNIK SEVNICA, 68290 SEVNICA, Trg svobode 42. O izbiri jih bomo obvestili v 15 dneh.

Komisija za delovna razmerja

OSNOVNE ŠOLE KETTEJA IN MURNA LJUBLJANA, Koširjeva ulica 2

razpisuje prosta dela in naloge:
– **UČITELJA GLASBENEGA POUKA – PRU,** končana **PA,** ali **P,** za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek del in nalog je 1. 9. 1989.

Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v 15 dneh po objavi razpisa na Komisijo za delovna razmerja OŠ Ketteja in Murna, Ljubljana, Koširjeva 2.

OSNOVNA ŠOLA BRANKO BERNOT ALJAŽ KRIŽEVCI PRI LJUTOMERU

razpisuje prosta dela in naloge

– **PREDMETNEGA UČITELJA BIOLOGIJE IN KEMIJE,** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.

Začetek dela 1. 9. 1989. Prijave z dokazili pošljite v 15 dneh po objavi razpisa Komisiji za delovna razmerja na naslov šole.

Svet
SREDNJE UPRAVNO-ADMINISTRATIVNE ŠOLE V LJUBLJANI, Poljanska 24

razpisuje prosta dela in naloge:

– **UČITELJA OBRAMBE IN ZAŠČITE** za določen čas, nepolna učna obveznost (18 ur na teden)
POGOJ: končana FSPN – smer obramboslovje
– **UČITELJA NEMŠKEGA JEZIKA** za določen čas, polovična učna obveznost (11 ur teden)
POGOJ: profesor nemškega jezika
– **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za določen čas, polna učna obveznost
– **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za določen čas, polovična učna obveznost
POGOJ: visoka izobrazba pedagoške smeri matematike s fiziko ali fizike z matematiko.

Začetek dela 1. 9. 1989. Prijave z dokazili o izobrazbi pošljite v 8 dneh na Srednjo upravno-administrativno šolo Ljubljana, Poljanska 24. Kandidati bodo obveščeni o izidu razpisa v 30 dneh po prijavnem roku.

Komisija za delovna razmerja
SREDNJE ŠOLE BORISA KIDRIČA CELJE

razpisuje prosta dela in naloge:

1. **UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA** v tekstilni usmeritvi – za nedoločen čas s polnim delovnim časom
Pogoj: višja izobrazba, inž. tekst. konf. tehnologije in 3 leta delovnih izkušenj
2. **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN NEMŠKEGA JEZIKA** – za nedoločen čas s polnim delovnim časom
Pogoj: končana filozofska fakulteta, skupine angleškega in nemškega jezika
3. **UČITELJA KEMIJE** – za določen čas s polnim delovnim časom
Pogoj: VIS izobrazba, končana fakulteta za naravoslovje, smer kemija, kem. tehnologija
Pod točko 1., 2., in 3. je 3-mesečno poskusno delo, začetek dela 1. 9. 1989.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev sprejema Komisija za delovna razmerja pri SSBK Celje, Ljubljanska 17, 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po razpisnem roku.

Svet
SREDNJE GRADBENE ŠOLE IVANA KAVČIČA LJUBLJANA, Kardeljeva ploščad 2

razpisuje prosta dela in naloge:

– **UČITELJA FIZIKE**
pogoj: visoka izobrazba iz fizike
– **UČITELJA EKONOMSKIH PREDMETOV**
pogoj: visoka izobrazba ekonomske smeri
– **UČITELJA UMETNOSTNE VZGOJE**
pogoj: visoka izobrazba glasbene smeri

Vsa prosta dela in naloge razpisujemo za nedoločen čas s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1989. Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev bomo sprejemali 15 dni po objavi razpisa. Prijavljene kandidate bomo obvestili o izbiri v 30 dneh po končanem razpisu.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE LEDINA, LJUBLJANA, Komenskega 19

razpisuje prosta dela in naloge

1. Za poučevanje tehnične vzgoje:
– **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU,** za nedoločen čas

2. Za delo v oddelkih podaljšanega bivanja:
– **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA,** za čas od 1. 9. 1989 do 31. 8. 1990
– **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA,** za čas od 1. 9. 1989 do 15. 1. 1990
– **UČITELJA RAZREDNEGA POUKA,** za čas od 1. 9. do 30. 11. 1989

3. Za delo v oddelku PB ter poučevanje slovenskega jezika:
– **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA, PRU,** za čas od 1. 9. 1989 do 31. 8. 1990

Pogoji: Vsi kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli. Vsa dela in naloge so razpisani za polni delovni čas.

Za šolske oddelke UKC:
1. Za pouk bolnih otrok od 1. do 4. razreda v kombiniranih šolskih oddelkih UKC.
Pogoj: **UČITELJ RAZREDNEGA POUKA ali PRU** oziroma profesor slovenskega jezika, želja in sposobnost za delo z bolnim otrokom, najmanj 2 leti delovnih izkušenj.

2. Za pouk bolnih otrok v oddelkih UKC.
Pogoj: **SPECIALNI PEDAGOG** in najmanj 2 leti delovnih izkušenj, opravljen strokovni izpit in pripravljenost za delo z bolnimi otroki.

3. Za poučevanje matematike-fizike v kombiniranih oddelkih UKC.
Pogoj: **UČITELJ ali PROFESOR MATEMATIKE-FIZIKE.** Želja in sposobnost za delo z bolnim otrokom.

4. Izvajanje celostnega pouka na predmetni stopnji (5.–8. razreda) na šolskih oddelkih UKC.
Pogoj: **PREDMETNI UČITELJ ali PROFESOR SLOVENSKEGA JEZIKA,** želja in sposobnost za delo z bolnim otrokom.

Vsa dela in naloge so razpisana za nedoločen in poln delovni čas.
ZAČETEK DELA: za vsa objavljena dela in naloge je 1. 9. 1989.
Pisne vloge sprejema komisija za delovna razmerja Osnovne šole Ledina 8 dni po objavi.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD PIRAN o. sol. o.
TOZD **VZGOJNI ZAVOD ELVIRA VATOVEC STRUNJAN** o. sol. o.

Komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge

– **PSIHOLOGA**
za nedoločen čas, s polnim delovnim časom.
Pogoji: diplomiran psiholog.
Nastop dela: 1. 9. 1989.

VZGOJNO-IZOBRAŽEVALNI ZAVOD PIRAN o. sol. o.
TOZD **OSNOVNA ŠOLA EDVARDA KARDELJA LUCIJA** sol. o.
Komisija za delovna razmerja

razpisuje prosta dela in naloge

– **2 RAZREDNIH UČITELJEV** za delo v oddelkih podaljašnega bivanja. Delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Začetek dela 1. 9. 1989.
– **PREDMETNEGA UČITELJA TEHNIČNEGA POUKA,** delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Začetek dela: 1. 9. 1989.
– **2 PREDMETNIH UČITELJEV ITALIJANSKEGA JEZIKA,** delo je za nedoločen čas, s polnim delovnim časom. Začetek dela: 1. 9. 1989.
– **PREDMETNEGA UČITELJA MATEMATIKE,** s polovičnim delovnim časom, delo je za nedoločen čas. Začetek dela: 1. 9. 1989.

Kandidati naj pošljejo pisne vloge z dokazili o strokovnosti in kratkim življenjepisom v roku 15 dni po objavi razpisa na naslov: Vzgojno-izobraževalni zavod Piran, DSSS – kadrovska služba, Rozmanova 7, 66330 Piran. Kandidati bodo o izbiri obveščeni v 15 dneh po poteku razpisnega roka.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE MILAN ŠUŠTERŠIČ LJUBLJANA
Štembalova 2a

razpisuje dela in naloge

– **POMOČNIKA RAVNATELJA**
Kandidat mora poleg splošnih pogojev, določenih z Zakonom o združenem delu, izpolnjevati še tele:
– učitelj ali strokovni delavec s pedagoško izobrazbo
– opravljen strokovni izpit
– pet let delovnih izkušenj po opravljenem strokovnem izpitu
– organizacijske in strokovne sposobnosti za opravljanje nalog iz pristojnosti pomočnika ravnatelja.
Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili o strokovnosti v osmih dneh po objavi razpisa. O izbiri bodo obveščeni v 30 dneh po razpisnem roku.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE MARJAN NOVAK-JOVO LJUBLJANA VIČ, Nanoška 2

razpisuje prosta dela in naloge

– **UČITELJA FIZIKE, P ali PRU,** za nedoločen čas
– **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE, PRU,** za nedoločen čas.

Prijave z dokazili pošljite v tajništvo v 8 dneh po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju prijav. Začetek dela je 1. 9 1989.

OSNOVNA ŠOLA JOSIP BROZ TITO TRBOVLJE

razpisuje prosta dela in naloge

– **UČITELJA LIKOVNE VZGOJE**
– **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE**
– **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE**
Pogoj.: predmetni učitelj.

Delovno razmerje sklenemo za nedoločen čas. Začetek dela 1. 9. 1989. Stanovanj nimamo.

Komisija za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE II. GRUPE ODREDOV, LJUBLJANA, Gašperšičeva 10

razpisuje prosta dela in naloge

– **2 UČITELJEV TEHNIČNE VZGOJE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA GLASBENE VZGOJE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA LIKOVNE VZGOJE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA GOSODINJSTVA** za določen čas, s polnim delovnim časom (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu)
– **UČITELJA BIOLOGIJE-KEMIJE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA ANGLEŠKEGA IN SLOVENSKEGA JEZIKA** za določen čas, s polovičnim delovnim časom (vse šolsko leto)
– **UČITELJA SLOVENSKEGA IN SRBOHRVATSKEGA JEZIKA** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za nedoločen čas, s polnim delovnim časom
– **UČITELJA MATEMATIKE IN FIZIKE** za določen čas (nadomeščanje delavke na porodniškem dopustu do konca meseca decembra)
Pogoji:
Ustrezna izobrazba v skladu s 96. členom Zakona o osnovni šoli.

Prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev pošljite v 8 dneh po objavi prostih del in nalog. O izbiri kandidata vas bomo obvestili v 15 dneh po roku za prijavo. Začetek dela 1. september 1989.

Razpisna komisija
OSNOVNE ŠOLE OTOČEC

razpisuje dela in naloge

POSLOVODNEGA ORGANA ŠOLE
Za ravnatelja je lahko imenovana oseba, ki poleg pogojev, predpisanih v pozitivni zakonodaji, izpolnjuje tudi pogoje iz Zakona o osnovni šoli in ima vsaj pet let vzgojno-izobraževalne prakse.

Prijave sprejema razpisna komisija 15 dni po objavi razpisa. Kandidati naj pošljejo prijave z dokazili na naslov: RAZPISNA KOMISIJA OŠ OTOČEC, Šolska cesta 20, 68222 OTOČEC.
O izbiri bodo obveščeni najkasneje v 30 dneh po končanem zbiranju prijav.

SREDNJA ŠOLA TEHNIČNIH STROK IN OSEBNIH STORITEV, LJUBLJANA, Titova c. 78

razpisuje dela in naloge:

– **UČITELJA SLOVENSKEGA JEZIKA**
– **DVEH UČITELJEV MATEMATIKE**
– **UČITELJA FIZIKE**
– **DVEH UČITELJEV OBRAMBE IN ZAŠČITE**
– **UČITELJA VARSTVA PRI DELU**
– **TREH UČITELJEV PRAKTIČNEGA POUKA V TEKSTILNI USMERITVI**
– **UČITELJA PRAKTIČNEGA POUKA KOZMETIKE**
Izbrani kandidati bodo opravljali razpisana dela in naloge s polno delovno obveznostjo in za nedoločen čas, razen enega učitelja obrambe in zaščite, učitelja varstva pri delu in učitelja praktičnega pouka kozmetike, s katerimi bomo sklenili delovno razmerje za določen čas, to je za 9 mesecev.
Nastop dela je 1. 9. 1989.
Prijavljeni kandidati morajo izpolnjevati pogoje, ki jih predpisujejo vzgojno-izobraževalni programi.

Kandidati pošljejo prijave z dokazili o izpolnjevanju pogojev v 8 dneh od dneva objave razpisa na naslov: Srednja šola tehničnih strok in osebnih storitev Ljubljana, Titova c. 78.
O izidu jih bomo obvestili v 15 dneh po preteku prijavnega roka.

OSNOVNA ŠOLA OSKAR KOVAČIČ LJUBLJANA, Dolenjska cesta 20

razpisuje za nedoločen čas in s trimesečnim poskusnim delom prosta dela in naloge

– **UČITELJA MATEMATIKE, PRU** ali **P**
– **UČITELJA FIZIKE IN TEHNIČNE VZGOJE, PRU** ali **P**
– **UČITELJA GLASBENE VZGOJE, PRU** ali **P**
– **UČITELJA TEHNIČNE IN LIKOVNE VZGOJE, PRU** ali **P**
– **UČITELJA GOSPODINJSTVA IN VODJA ŠOLSKE PREHRANE, PRU** ali **P**
– **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PB, PRU** ali **U,** za določen čas (od 1. 9. 1989 do 31. 8. 1990)
– **UČITELJA ZA DELO V ODDELKU PB, PRU** ali **U,** za določen čas (od 1. 9. do 8. 12. 1989)

Šola sprejema prijave 8 dni po objavi razpisa. Kandidati bodo obveščeni o izbiri v 15 dneh po končanem zbiranju prijav.

Odbor za delovna razmerja
OSNOVNE ŠOLE IVAN CANKAR LJUTOMER

razpisuje dela in naloge

– **POMOČNIKA RAVNATELJA** za 4 leta
Kandidati morajo izpolnjevati pogoje, predpisane z Zakonom o osnovni šoli, ter imeti organizacijske in druge strokovne sposobnosti za opravljanje nalog iz pristojnosti pomočnika ravnatelja.

Prijave z dokazili o strokovnosti pošljite v 15 dneh po objavi razpisa na naslov: Osnovna šola Ivan Cankar Ljutomer, Cankarjeva 10. O izidu razpisa bodo kandidati obveščeni v zakonitem roku.

satira
humor

ALBERT PAPLER

Konkretna pedagogika

Roditeljski shodi

Posebne sorte sladkarija na šolah so shodi staršev in učiteljev, profesorjev, katerim prosvetna oblast pravi »roditeljski sestanki«. Že pred shodom šolsko vodstvo nabrenka učiteljstvu vse poglavitne naslove o zadevah, ki naj jih sleherni osvetli, podčrta in poudari, preden razloži, kako je z uspehi in z obnašanjem posameznih dijakov.

Na takšen shod kajpak nikdar ni staršev tistih, ki so v razredu vir težav in po nepotrebnem sleherni razrednik pere glave nedolžnim, dokler ne začne brati ocen po željah navzočih.

Nekatere kolegice so bile obzirne. Po splošnih navodilih so prosile starše, naj zapuste razred, nato so v razred vstopali posamič, da so zvedeli vse o ocenah. Ta način je zelo dober. Saj je neka mati, ki je zvedela za sinovo stanje v redovalnici, zajokala in izjavila:

»Manj sem trpela, ko sem ga rodila.«

Zakaj pripovedujem že dobro poznane resnice? Zato, ker se mi je v zvezi s temi shodi nekaj čudnega pripetilo.

Na prvem takšnem shodu ni bilo skoraj nobenega mojih, samo dva: mati odličnjakinje in oče prav dobrega dijaka. Hitro smo opravili in sem bil prost, da so mi zavidali vsi, ki so vlekli zadevo daleč čez eno uro.

Na naslednjem ni bilo k meni v razred niti enega! Prišli so, ampak so čakali da so razredniki dokončali poročanje in so se pozanimali za ocene pri posameznih poučevalcih. Zastonj sem si razbijal glavo, kaj imajo zoper mene. Ljubeznivo sem jih pozdravljal v veži in še bolj ljubeznivo so mi ozdravljali – ogovoril me ni nihče.

Šele naslednje leto, pri drugem takšnem shodu, ko že petič po vrsti ni bilo v razred k meni nikogar, se je zadeva zame dokaj neugledno in zoprno pojasnila.

Ravnateljica, ki je govorila z materjo mojega učenca, se je poslavljala in takrat, jo je ravnateljica opozorila:

»Tamle je pa razrednik vašega sina! Izvolite še k njemu, če še niste z njim mogli govoriti doslej!«

»Joj, to pa ne, oprostite! Hvala lepa, prav lepa hvala!« je vzkliknila in smuknila mimo mene po avli in po stopnicah navzdol.

»Bi vi tole zdaj meni razložili?« me je ostro prijela ravnateljica, pa nisem vedel odgovora. Obljubil sem ji pa, da bom zadevo razčistil v razredu in ji bom o tem poročal.

Naslednji dan sem zvedel in sem ravnateljici poročal, da je šlo za nekakšen bojkot, za dokazovanje, da so že dovolj samostojni in veliki. Na naslednjem shodu bodo prišli prav vsi. V resnici je bilo malo drugače!

Ob zaključevanju ocen sem se zamislil nad nekim učencem, ali naj mu zagrenim počitnice ali ne. Bolj ko sem sešteval ocene, bolj je silila enojka v redovalnico.

Spomnil sem se pokojnega profesorja Potokarja, ki me je uvajal v poučevanje in v takšne primere, ko ne veš, kako in kaj bi:

»Če gre za dilemo, bodi dober!«

Poklical sem fanta, da je vstal in sem videl, da ga je strah. Zasmilil se mi je in nekaj sem mu moral reči:

»Ti! Nobenega tvojih ni bilo vse leto vprašat v šolo!«

»Nobenega!« je nerad priznal.

»Boš pa izdelal že zaradi tega!« sem ga potolažil in je izdelal.

Pripetilo se je to pred dvema letoma v juniju in razvedelo se je, da zajamčeno ne moreš pasti, če nikdar nihče ne hodi v šolo zate spraševat.

Dijaki so mi pojasnili, kako so mi starši od takrat dvojno hvaležni: prvič, da bodo pri meni otroci zato zagotovo izdelali, drugič pa, da staršem ni bilo treba hoditi v šolo.

Nazadnje je zvedela tudi ravnateljica od kolegov v zbornici, od kod takšen osip staršev pri mojih roditeljskih shodih in ni bila preveč huda, ker sem jo spomnil, kako je izdelal iz zgodovine maturant, ki ni popolnoma nič znal zgodovine – ko je bil inšpektor zgodovinar!

Revež že na tretje vprašanje ni spravil iz sebe nobene uporabne trditve, pa ga je poskušal rešiti inšpektor dr. Metod Mikuž z dodatnim vprašanjem:

»Kateri okupator Slovencev se vam zdi bolj inteligenten, nemški ali italijanski?«

Ni bilo odgovora, čeprav mu je na vse mogoče načine polagal na jezik, da bi se že odločil za Italijane. Medtem je prof. Milena Kobe prebrskala po fantovskih dokumentih in ugotovila na osnovi rojstnega in krstnega lista, da ga je krstil on, župnik Metod Mikuž. Počakala je, da smo zaključili z vsemi štirimi kandidati in ko se je odločalo pri nesrečniku o zgodovini, inšpektorju pokazala rojstni list, z njegovim podpisom. Mož je pogledal, pokimal in se takoj odločil:

»Pri krstu sem mu natresel premalo soli! Pa naj izdela!«

Zaradi kruhka, keksa in pol klobase!

Profesor Luka Kramolc me je učil petje, ko sem imel 13 let na III. državni gimnaziji v Ljubljani in sem prepeval v zboru. Že takrat sem ga občudoval, ker je znal prerokovati. Pred nastopom v operi, kjer so nastopili srednješolski zbori na tekmovanju, nam je povedal:

»Imeli bomo največji aplavz, zmagali pa ne bomo. Niti tretjega mesta ne bomo dobili.«

Bilo je natanko tako! Edini smo morali ponavljati pesem »Polž se je pa ženit šel, didel didel dudel!« nagrade ali priznanja pa nič.

Ko sem imel 35 let, sva bila na bežigrajski gimnaziji kolega. Navdušil me je, naj skupaj spravim orkester, da ne bom zanemaril navdušenja za glasbo. Ubogal sem ga in nastopila sva na proslavi, kamor so bile povabljene tudi terenske delavke, ki so čestitale ravnateljici za nastop in povedale, da bi lahko zbor in orkester uveljavila svoja prizadevanja na vsem ljubljanskem terenu.

Že čez dva tedna sva začela uveljavljati, najprej za upokojence mestnega prometa v remizi. Nato sva bila z dijaki vred ob vse nedelje. Mladina se je že začela kujati, čeprav so nas v nekaterih krajih tudi postregli. Najin poslednji nastop je bil v Šentvidu nad Ljubljano, v velikem domu ob cesti, blizu cerkve. Peli in godli smo, Luka partizanske, jaz Mozarta, nato pa smo šli na malico v menzo, čez cesto.

Dvoranica je bila mrzla in nepospravljena, stregle so tri starejše tovarišice. Nalile so nam premalo sladkani čaj, in to je bilo vse. Neki pobič je odkril pod mizo večjo škatlo, in ko jo je odprl, je bilo na dnu za dve pesti zdrobljenih in polomljenih keksov. Ko je tisto stresel v čaj, so prihrumele ženske nad nas, kaj si upamo in da krademo.

Z Lukom sva ozmerjala fantiče, in ko smo odhajali, naju je ustavila na cesti odbornica AFŽ, ki je rekla in se zagovorila:

»Lepo je bilo in upam, da ste bili s keksi ter s klobasami zadovoljni.«

Izbuhnile so se nama oči; Kramolc je lovil sapo in sklenila sva, da bova z najinim »uveljavljanjem na terenu« končala. Ker naju je čez dva dneva že čakalo obvestilo, da bova nastopila na pobočju Šmarne gore, sva ravnateljici sporočila, da zaradi keksov in klobas ne bova več nastopala. Že naslednji dan sva šla na zaslišanje k ravnateljici, kjer naju je čakala vrhovna bežigrajska terenka tov. P, ki je že vedela za kekse in klobase. Po njenem to ni bil izgovor za nenastopanje in Luka se je začel izmotavati:

»Otroci se upirajo. Tudi staršem ni vseeno, če ne morejo nobeno nedeljo nikamor skupaj.«

»To ne bo držalo!« ga je zaustavila in je mož stopnjeval:

»Meni in mojemu zboru se tudi že upira prepevati ta zdrajsani program!«

»Razumem! S tem mislite partizanske pesmi?! Hvala! Pa vi?« se je ledeno zasukala k meni.

»Meni je pa popolnoma odpovedal posluh. Ne ločim več terce od kvinte!«

Ravnateljica je tiho kriknila, Luka se je zasmejal, tovarišica naju je odslovila. Ko sva odhajala, je ravnateljica silovito razlagala tovarišici, da sem po naravi šaljivec – pomagalo ni. Kramolca je MLO še tisti teden predčasno zaradi zdrajsanega programa upokojil, mene pa premestil na gimnazijo na Rakovniku. Zato, ker so tiste šentviške antifašistične ženske sunile kruh, kekse in klobase, so torej spravile Luka ob službo mene pa v bivši salezijanski internat, tja, kjer se gorenjski dialekt že zasuka v dolenjskega.

Črno na belem

Po starih zapisnikih brska Berta Golob

Vsi dopisi so se vzeli v vednost in ravnanje in nekateri tudi v podpis.

17. 5. 1938

Ha, v podpis! Kaj more biti to drugega kot izraz nezaupanja. V časih gnilega avtokratizma je hotela imeti tudi šolska oblast vse podpisano. Takrat sem bila še objekt in nisem vede!a, da počnejo učitelji še kaj drugega kot to, da zatirajo učence. A so morali sedeti tudi na konferencah z maratonskim dnevnim redom, pisati natančen zapisnik, v katerem edino pod točko **Raznoterosti** ni bila nikoli zabeležena niti najmanjša drobnarija.

Iz tega sklepam, da so nekdaj učitelji zelo težko čakali konec pedagoških konferenc. **Ker ni bilo pripomb za točko raznoterosti, gospod šolski upravitelj zaključi sejo, čemur sledi samo še pomemben podpis zapisnikarja.** Pripomb za raznoterosti ni bilo zato, ker so bili učitelji že vsega siti.

Ko sem postala subjekt, je tudi mene doletela čast pisati zapisnik. Subjektivno sem gnjavila objekte, kot sem vedela in znala in tudi zapisnik sem morala pisati brez ustrezne prakse. Zanesljivo sem vedela le to, da v njem ne smem uporabljati okrasnih pridevkov. Težko je šlo, toda ravnatelj je bil kar zadovoljen, tako da sem postala izvoljena zapisnikarica. Te čase mi ni nihče zavidal, nisem pa imela te sreče, da bi pri točki razno lahko potegnila črto.

Menda so se učitelji nalašč pri tej točki razmigali kot mravljinci. Dokler je govoril ravnatelj, so popravljali naloge, računali kake odstotke in neka tovarišica je celo poskušala plesti, a jo je predsednik takoj ukrotil s strogim sindikalnim pogledom. Pod razno so pa drug za drugim oživeli in vlekli na dan stare neslanosti. Travmatično so pogrevali komedijo o gibljivem delu (osebnega dohodka!), da nisem nikoli vedela, kateri prizor, akt ali dejanje iz družbenokritičnih ozirov mora priti v nesmrtni zapisnik, in kaj od viharnega govorjenja sme ponikniti v pozabo. Točka razno je konferenco kdaj podaljšala za poldrugo uro in nič ni pomagalo, da je Manca medtem že trikrat z metlo navalila na zbornico. Ko smo se v tihi noči razšli, ni niti eden pokazal smisla za romantiko.

Kadar pišem zapisnik, se še zdaj najbolj potim pod razno. Ljudje imajo neverjeten smisel za podrobnosti, iz katerih ni mogoče izluščiti povzetka. Zadnja točka je pisana kot liščkovo perje in je zato navsezadnje najbolj zabaven del zapisnika. Skupaj se znajdejo banane, fižclčki, makova semenca, arašidi, gumilastika in frnikole.

Nisem še srečala človeka, ki bi rad pisal zapisnike in najbrž ga nikoli ne bom. Vsakomur, ki to od časa do časa mora početi, svetujem, da se pod sadove svojega trpljenja čitljivo podpiše, da bo prihodnost takrat, ko bo on že strohnela preteklost, vedela, kdo ji je omogočil pogled v zgodovino.

Iz starih listov

Izbira Tatjana Hojan

SPRAŠUJ SAMEGA SEBE

Večkrat se pritožiš, da podučevanje ne gre izpod rok! Ne zaupaj preveč slabi moči dece. Kolikokrat misliš, da se to, kar otroku poveš, razume samo po sebi. A vendar, kar ti tako lahko prestopiš, je slabemu otročjemu razumu sila težavno. Sprašuj samega sebe in premisli, kako bodeš poravnal grudasto pot, po kateri ima hoditi.
Učiteljski tovariš 1880. str. 355

Štrajk v – ljudski šoli.

V Poaillilu na Francoskem so stopili dečki in deklice ljudske šole v štrajk. »Štrajkovci« zahtevajo, da se odpustita en učitelj in ena učiteljica. Ravnateljstvo, ki mora imeti presneto malo avtoritete, je obljubilo, da bo omenjena dvojica premeščena. »Štrajkovci« pa s tem niso zadovoljni, marveč zahtevajo, da se ju odpusti.

Učiteljski tovariš, št. 14. 1910, str. 6

Idila v ljudski šoli

Ko začnejo otroci posečati ljudsko šolo, se marsikaj izpremeni v njihovem do takrat tako brezskrbnem življenju. Marsikako ljubko navado morajo opustiti in spoprijazniti se z drugačnimi nazori. Tako je prišla zdaj v nekem mestu ljubko dekletce v prvi razred. Neženirano je tikalo vse ljudi in seveda tudi učiteljico v šoli. Čez kakih 14 dni ji pa učiteljica vendar pove, da ji ne sme reči »ti«, marveč »gospodična«. Dekletce je bilo s tem takoj zadovoljno in pravi: »O, saj ti prav rada rečem gospodična, pa še to ti povem, da si ti najlepša gospodična v mestu.«

Učiteljski tovariš 1911, (20. 10.), str. 3

Rojstvo pod šolskim katedrom

Pretečeni četrtek je bilo v šoli v Banjaloki smeha kakor menda še nikoli: Bila je običajna kanonična vizitacija. Šol. postrežnica se je potrudila, da osnaži in očisti vse, vkolikor se da starina odrgniti. Vzlic temu je bilo zjutraj opaziti v razredu sledove krvi, kakor bi se ponoči prhutarji stepli. V prvem hipu so se ti znaki odstranili, ne vedoč, kaka zagonetka tiči za temi prizori. Med izpraševanjem pa zapazi gospod dekan pod katedrom ne prav simpatične živalce, ležeče na hrbtičkih in gibajoče z nežnimi nožicami kakor bi prosile pomoči v tujem gnezdecu, kamor jih je zanesla nesrečna usoda. Kdo naj spozna te stvarce, to nepričakovano rojstvo? Vse vprek je šel glas po šoli o tem srečnem dogodku, in nehote smo se izpraševali, odkod ta dar in kdo nam ga je poklonil. Slednjič smo prišli vendar na čisto. Šola je namreč polna prijaznih ponočnih živalic in nadučitelj je pred nekaj dnevi naprosil ježa, naj prevzame lov na kršitelje nočnega miru. A ta jež ni bil jež, bila je ježevka, ki je v noči od 3. do 4. julija osrečila šolo z novim zarodom šestih ježkov. Ta novica se je raznesla hitro po vasi in povzročila nekaj dovtipov. Gotovo pa je šola lahko ponosna na ta važen napredek, saj se bo s pomnoženim rodom toliko uspešneje borila proti krutemu sovražniku sivodlakega plemena, šolska kronika bo pa vedela s tem dnevom zapisati zopet važen dogodek v zgodovini klasičnih razmer!

Učiteljski tovariš 1910, (8. 7.), št. 27. str. 3

Leda, akril 1988

TONI GAŠPERIČ

Repiški jezik

»Zakaj preprosto, če lahko zamotano,« je stara misel, ki se je kot pijanec plota držijo sestavljavci najrazličnejših poročil in resolucij v Repičevi dragi. Njihovi nekaj kilogramov težki spisi so napisani v spakedrani repičevinščini, da ni nič čudnega, če se je našega maternega jezika po njihovi zaslugi oprijel vzdevek: culokafrščina.

Tovariš Izvršnik piše tako repičevinščino, da se članom izvršnega sveta vrtijo koleščka v možganih nazaj, namesto naprej. Ne gre se torej čuditi, da so na podlagi takih poročil sprejeti sklepi prismuknjeni, zgrešeni in škodljivi, da, celo krave ob cestah se jim smejejo.

Tudi tovariš Župan klati po svoje: namesto delajo pravi delado, vikende imenuje vikinge, kontinente pa kontingente. Nasploh mu delajo tujke težave in zgodilo se je že, da je rekel: »Ljudje so tečni, za vsako malenkost hodijo urinirat na občino.« Toda opustiti tuje besede – ne. Izražati se z njimi se mu zdi imenitno, četudi se mu dostikrat niti ne sanja, kaj blebeče. Na zadnji seji vseh treh repiških občinskih zborov je dobesedno izjavil: »Dialetektični model abstraktne postulirane makro proizvodne substitucijske izokvante je bistvo maksimizacije.« Delegati so ga gledali kot tele v nova vrata, on pa je bil ponosen, ker ga niso razumeli in je bil vsaj ob povedanem stavku pametnejši od njih... Tovariš Rdečnik pa govori in piše z repiškim političnim jezikom. Z drugimi besedami bi se reklo, da veliko govori in nič ne pove. Njegovi stavki so klobasasto dolgi, puhli in prazni, končajo pa se navadno s cveticami, kot: treba je napeti vse sile, moramo prekiniti s staro prakso, prizadevali si bomo... Po vsakem njegovem sestanku, kongresu ali seji pa je vse po starem: nihče si ničesar ne prizadeva, nihče se nikjer ne napenja, nihče z ničemer ne prekine. Najpomembnejše za tovariša Rdečnika je, da se govori in spet govori, kajti po njegovem prepričanju se je svet začel z besedo, z njo pa se bo tudi končal. Da je beseda postala meso, se tovarišu Rdečniku niti ne sanja, kajti on je vegetarijanec. Pa še v nekaj je prepričan. Namreč v to, da so otroci, ki jedo meso, bolj butasti od tistih, ki mesa nimajo nikoli na krožniku. Če bo šlo tako naprej, bodo že v bližnji prihodnosti Repičani najinteligentnejši na celi zemeljski obli. Kanček tudi po njegovi zaslugi.

FILMOTEKA 16

FILMOTEKA 16

Ponujamo vam PRVO IZOBRAŽEVALNO VIDEOTEKO V JUGOSLAVIJI, ki je namenjena pouku in zunajšolskim dejavnostim na vseh stopnjah vzgoje in izobraževanja.

Zagotavljamo strokovno in pedagoško-metodično tehtnost učnih vsebin izobraževalne videoteke.

IZOBRAŽEVALNA VIDEOTEKA

Proizvodnja Filmoteke 16, Televizije Zagreb, Zagreb-filma in drugih proizvajalcev iz Jugoslavije in tujine.

Književnost, gledališka in filmska umetnost: teorija filma, zgodovina filma, animirani film, dokumentarni film, kratki igrani film, likovna vzgoja, glasbena vzgoja, angleški jezik, narava in biologija, kemija, fizika, narava in družba, zgodovina, zemljepis, prometna vzgoja, telesna in zdravstvena vzgoja, medicina.

V KORAK S SVETOM

Vse informacije daje
FILMOTEKA 16
Zagreb, D. Šimunića 12, tel. (041) 333-512 in 334-333
Na vašo željo pošljemo program z naročilnico in s cenami.

Slovenija Jugoslavija

CENTER ZA TURISTIČNO IN EKONOMSKO PROPAGANDO
pri Gospodarski zbornici Slovenije
Trubarjeva 5/V, Ljubljana

Kako našo deželo približati svetu in njene bogate možnosti za turizem ponuditi tako, da bodo gostje k nam radi prihajali?

Center za turistično in ekonomsko propagando (CTEP) sodeluje s turističnimi časnikarji po svetu, pripravlja zanje študijska potovanja po Sloveniji, svojo raznovrstno dejavnost pa prikazujejo tudi na sejmih.

*Ena od novosti **CTEP** je tudi publikacija*

SLOVENIJA, VAŠA TURISTIČNA DEŽELA

Več avtorjev predstavlja Slovenijo v dveh vsebinskih sklopih: v prvem, informativno-gospodarsko-političnem delu, jo prikazujejo kot deželo, ki je kljub težavam dosegla kulturno in civilizacijsko raven, ki se lahko kosa z drugimi evropskimi deželami. Seznanimo se z njeno geografsko lego, družbenopolitično ureditvijo, gospodarsko sestavo, nacionalno identiteto, z njenimi kulturnimi dosežki ipd.

V obsežnejšem delu pa je zajeta turistična ponudba: zdravilišča, kraško podzemlje, gore, vinorodna območja, obmorska letovišča in še kaj.

Brošura je opremljena s kakovostnimi fotografijami.

Na voljo je v angleščini, nemščini, italijanščini in francoščini.

*Za tuje goste, ki pričakujejo od bivanja pri nas nekaj več kot le sonce in dobro hrano, so v **CTEP** pripravili tudi*

ZLOŽENKE

prav tako v štirih jezikih, ki podajajo zelo natančne informacije o posameznih turističnih programih -- npr. o športnem letenju, športih na divjih vodah, golfu, igralnicah, jahanju, muzejskem vlaku ipd. Predstavljena so tudi posamezna turistična območja: Ljubljana, Obala, Triglavski narodni park in druga.

KAJ SVETUJE MODRI JANEZ?

KAKO DO UČBENIKOV ZA OSNOVNO ŠOLO IN PRVI LETNIK SREDNJIH ŠOL?

Državna založba Slovenije bo za šolsko leto 1989/90 nosilka projekta prednaročniške prodaje osnovnošolskih učbenikov ter učbenikov za prvi letnik usmerjenega izobraževanja. To bo opravila tudi v imenu drugih založb (Mladinska knjiga, Založba Obzorja, Tehniška založba Slovenije, Domus) in za njihove učbenike. Za del štajerske in prekmurske regije bo nosilka akcije založba Obzorja Maribor.

S to možnostjo obročne prodaje učbenikov za osnovno šolo in skupne splošnoizobraževalne predmete v 1. letniku srednjega izobraževanja želimo učencem zagotoviti šolske knjige pravočasno in predvsem ceneje.

V sodelovanju z Zavodom SR Slovenije za šolstvo objavljamo katalog veljavnih učbenikov, delovnih zvezkov in gradiva za osnovno šolo ter seznam učbenikov za skupne splošnoizobraževalne predmete v 1. letniku srednjega izobraževanja. Ker pa so predmetniki v različnih programih srednjega izobraževanja različni in so pri nekaterih predmetih na voljo alternativni učbeniki, se morajo učenci o izbiri učbenikov pozanimati na tisti srednji šoli, na katero se vpisujejo.

Katalog vsebuje poleg seznama učbenikov še naročilnico, s katero lahko naročite učbenike in jih odplačate na tri obroke ali jih pri takojšnjem plačilu kupite s 25% popustom.

Preberite katalog, ki je priložen tej številki prosvetnega delavca, in se akciji pridružite še danes!

VSE ZA ŠOLO KUPI DANES!

Obvestilo o razpisih

Naknadne razpise bomo objavili še 12. in 26. junija. Prosimo, da nam besedilo za razpise pošljete čimprej, lahko ga sporočite tudi po telefonu: (061) 315-585.

POPRAVKA

Pri objavi razpisa **OSNOVNE ŠOLE ANTON TOMAŽ LINHART RADOVLJICA** v 6. številki Prosvetnega delavca, 10. 4. 1989, je nastala napaka – združitev razpisa za ravnatelja in pomočnika ravnatelja.
Razpis dela in nalog pomočnika ravnatelja se dopolni takole:

Kandidat mora izpolnjevati splošne pogoje, določene z Zakonom o združenem delu in Družbenim dogovorom o uresničevanju kadrovske politike, in imeti:
- višjo ali visoko strokovno izobrazbo pedagoške smeti
- najmanj pet let delovnih izkušenj
- opravljen strokovni izpit
- dejaven in pozitiven odnos do tradicij socialistične revolucije, do samoupravljanja, do sodelovanja in povezovanja združenega dela in družbenih interesov, do interesov splošne ljudske obrambe in družbene samozaščite ter do bratskih narodov
- organizacijske sposobnosti, ki zagotavljajo, da bo s svojim delom pripomogel k uresničevanju smotrov in nalog osnovne šole.

ŠOLSKI CENTER JOSIP JURČIČ IVANČNA GORICA
TOZD OSNOVNA ŠOLA STIČNA
razpisuje prosta dela in naloge

- **UČITELJA TEHNIČNE VZGOJE IN FIZIKE,** za določen čas s polnim delovnim časom (in ne za nedoločen čas, kot je bilo napačno objavljeno).

IZ STARIH LISTOV

OD NEKOD. Zopet se mnogo govori in piše o plači ljudskih učiteljev in učiteljic na Kranjskem. Posebno se o plači učiteljic govori o nekih odstotkih, tedaj tako, kakor bi se hotela učiteljicam plača še bolj skrčiti in se pod to za učitelje postaviti. Če se to zgodi, bodemo učiteljice na Kranjskem (posebno me na deželi) zapuščale svojo domovino in si iskale kruha tam, kjer ga učiteljicam režejo toliko, kakor učiteljem, ali pa se bodemo poprijemale drugih služeb, kjer se vsaj toliko zasluži, da se omikani človek more pošteno živiti. Nadejamo pa se, da se bodo naši deželni poslanci tudi to pot (kakor l. 1872) v Kranjskem deželnem zboru potegnili za primerno plačo slovenskim učiteljicam, katere kakor učitelji zvesto in natanko izpolnjujejo svoje velike in težavne dolžnosti.

15. marec 1889, str. 95

35. OBLETNICA MATURE

Diplomantke 4.č šolskega leta 1953/54 Učiteljišča v Ljubljani se bomo srečale ob 35.obletnici, 3. junija 1989, ob 13. uri v gostilni Brinovec.

Na svidenje!

Iz učiteljskih krogov štajerskih se nam piše:

V 48. štev. Domovine je bilo v poročilu o zborovanju konjiškega učit. društva med drugim tudi čitati v govoru šol. nadzornika, kako da naj šol. vodje izpolnjujejo svojo hospitacijsko dolžnost. Vse prav! K temu imamo samo pripomniti, da se gospodje šol. nadzorniki o priliki, ko prihajajo nadzorovat, tudi pogostokrat prezirljivo obnašajo do podrejenih jim učiteljev.

Nadzornik stopi v šol. razred – razume se, da nič ne potrka – s strogo uradnim, včasih tudi čemernim obrazom, učitelja še ne pogleda, vsede se za mizo ter zapove, naj se pouk nadaljuje.

Poprej si pa veli prinesti na mizo vse uradne knjige ter jih prelistuje na vse strani, tudi on vzame debelo bilježno knjigo, v katero pridno zapisuje, potem pa odide s strogim obrazom, kakor je prišel.

Tudi tukaj se nam vsiljuje vprašanje: Bi li gospodom šol. nadzornikom na njihovem ugledu kaj škodovalo, ko bi, vstopivši v šolo, učitelja prijazno pozdravili in v pričo otrok ne kazali preveč svoje uradne oblasti. – V spominu nam je zgodbica o učitelju in kralju, ki je prišel v šolo, a učitelj pred njim niti ni potegnil epice z glave, rekoč, da otrokom ni treba vedeti, da je na svetu še kdo več kot njih učitelj. Pa tega je že dolgo, dolgo.

Učiteljski tovariš 1897, str. 13

prosvetni delavec

Ustanovitelja: Republiški odbor Sindikata delavcev vzgoje, izobraževanja in znanosti ter izobraževalna skupnost Slovenije – izhaja štirinajstdnevno med šolskim letom.

Časopisni svet: Vladimir Tkalec, predsednik, Milica Antič-Gaber, Justi Kavšek, Zdenko Kodelja, Janez Sušnik, Slava Šarc, Marija Velikonja, Iztok Vilič, Jože Žlahtič.

Direktor: Stanko Šimenc

Uredništvo: Stanko Šimenc, glavni urednik, Marjana Kunej, odgovorna urednica, Lučka Lešnik, novinarka – urednica, Tea Dominko, tehnična urednica.
Naslov uredništva in uprave: Poljanski nasip 28, tel.: 315-585, poštni predal 21, Ljubljana 61104.
Rokopisov in fotografij ne vračamo.

Akontacija naročnine za leto 1989 znaša 30.000 din za posameznike in 60.000 din za organizacije. Za upokojene prosvetne delavce in študente pedagoških smeri znaša naročnina 20.000 din na leto.
Posamezna številka stane 3000 din.
Številka tekočega računa: 50101-603-46509.

Tiska ČTP Ljudska pravica, YU
ISSN 0033-1643.
Po mnenju Republiškega komiteja za vzgojo in izobraževanje je časnik »Prosvetni delavec« prost temeljnega prometnega davka od prometa proizvodov (glej 7. točko 1. odstavka 36. člena zakona o obdavčevanju proizvodov in storitev v prometu).